

Incurtabula. 93 kat.komp.

Cordiale v. Liber quatuor novis
Quattuor novissima.

Colon. Henr. Quentell.

1492.

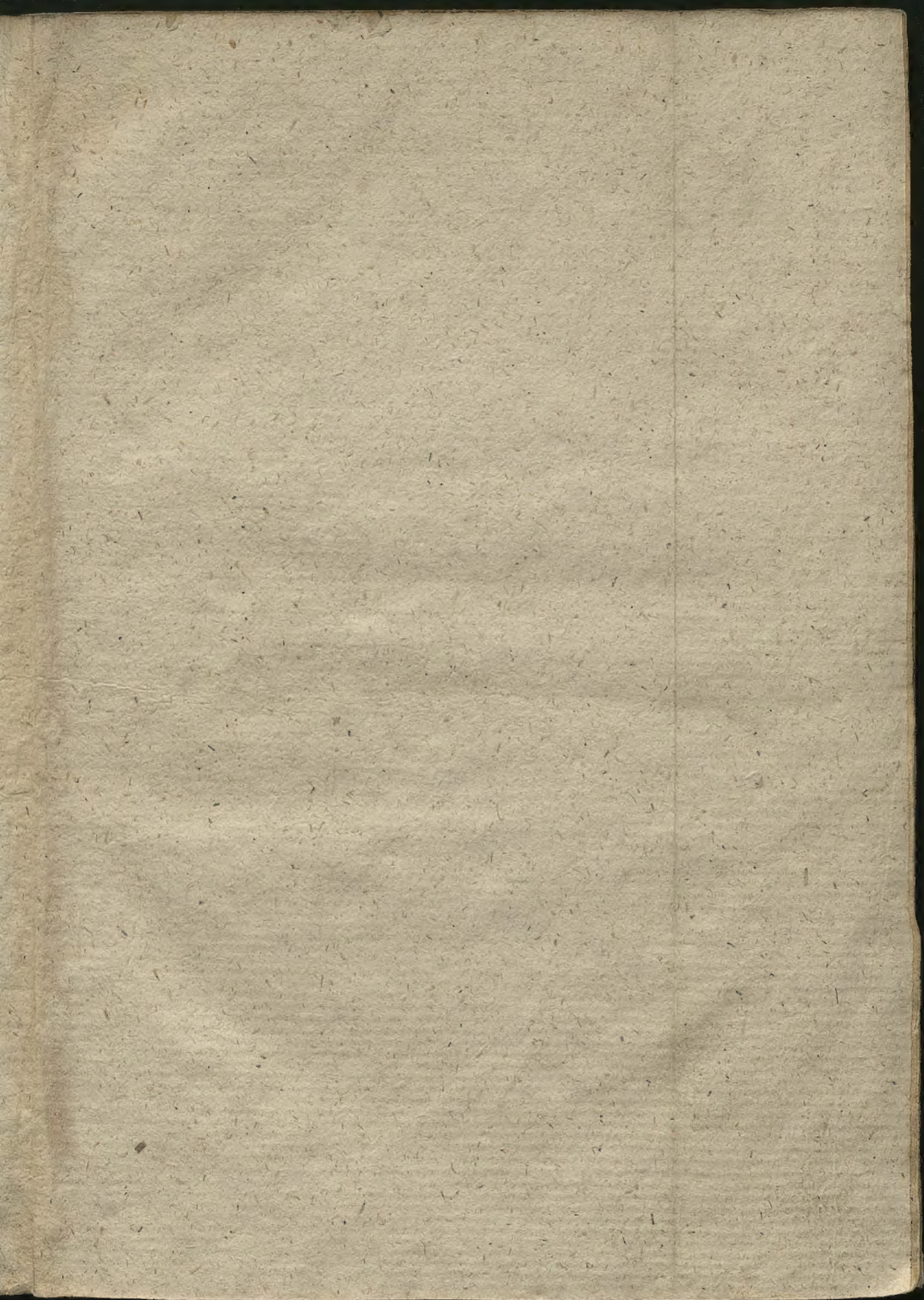
Hain Repert. bibl. N. 5707.

GW. 7509
(Wisk. 408)

Inm. 93



Inc. 93

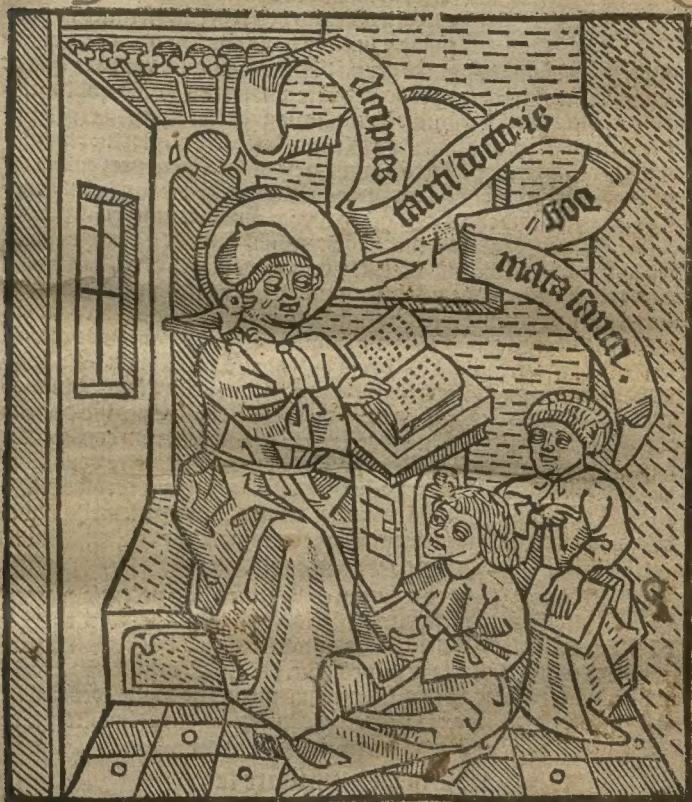


GW.

(Wis)

Inc. Qu. 93.

Quattuor nouissima cum
 multis exemplis pulcherrimis q̄ sunt occasio salutis
Hospitalis S. Matthei Wratisl.



Reposito: In Littera. J. d. h. 7.

Bibl. Jag.

30. IV. 206.

Sign. 17. 172

Memoria mortis

M

emorare nouissi

ma tua et in eternū non peccabis. Ecclesiastici. vij. Sicut dicit beatus Augustinus in libro suarum meditationum. Plus vitanda est sola peccati feditas. quam quilibet tormentorum inhumanitas. Eius ergo nouissimorum noticia et illorum frequens memoria a peccatis nos reuocat. virtutibus nos consolat. et in omni bono opere nos retinet et confirmat. Ideo diuina inspirante gratia de his nouissimis. videlicet que et quot illa sunt modicum proposui dicere et narrare. Necnon quolibet ipsorum dictis et autoritatibus et exemplis singulariter et per se. ac specialiter precise quodammodo declarare. Et ergo est notandum quod quatuor sunt nouissima communiter apud sanctos in numero purgata. Sicut patet euidenter ex verbis beati Bernardi. in quodam sermone sic dicentis. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua. Que quidem quatuor sunt mors iudicii. iehenna. et gloria. Quid horribilius morte. quod terribilius iudicio. quod intolerabilius iehenna. et quid locutiū celesti gloria. Nec Bernardus. ut super. Isti sunt quatuor rote currus anime vehentes eam ad eternam salutem. Ista sunt quatuor incitamenta incitatio spiritus hominis mundani visum suum redeat creatorem. Est ergo conueniens et utile quod habeantur in continua recordatione. Et ergo beatus sapient. Ecclesiasticus. xxvij. Vemento nouissimorum. Unde quidam volens hec nouissima frequenter habere pre oculis et iugiter in memoriam reducere sic loquitur. Bis duo sunt que cor detenus sub pectore mihi. Mors mea iudicium baratri nox lux paradisi. Verum cum totalis huius opusculi processus principaliter ad hoc conatus inducere ut nouissimorum celebris memoria cordialiter et intime humanis cordibus imprimatur. Continue ergo videbitur rei consonum. ut presenti huic libello. nomen cordiale loco tituli si placet imponatur

De morte corporali.

Primum igitur nouissimorum cuius memoria est a peccatis retractum unum est mors presentis vite corporalis. unde Bernardus in speculo monachorum Summa philosophia est meditatio mortis assidua. hanc quicumque homo prescribit secum portare. et in eternum non peccabit. Item Augustinus in libro exhortationum. Nichil. sic reuocat a peccatis. sicut frequens meditatio mortis. Nec illa est que facit homines se humiliare. omnia retinere. et penitentiam aggredi siue acceptare

Quod meditatio mortis facit hominem humiliare se

Ideo ergo quod mortis recordatio facit hominem se humiliare. unde Augustinus in libro de prebendis dominus. Agnoscat homo se mortalem et frangat elationem. Cetera nostra bona et mala incerta sunt. Sola mors est certa. Unde quomodo aduentus eius hora nobis est occulta et incerta. Ipsa tamen est certissima. et veniens venit cito et non tardabit. Unde ecclesiasticus. xiiij. Vemento esto quoniam mors non tardat. Scribit enim in thobia. Mors sperat fuga nulla per mortem

BIBLIOTHECA

UNIV. IAGELL.

CRACOVENSIS.

Occasio salutis

tale tributū. Soluere natura lege tenet homo. Ad idem dicit Bern. in
 sermone. Hic homo qre te omni hora non disponis ad mortē Logi-
 ta te iam mortuū quem scis de necessitate morituri. Distingue qualis
 oculi tui pteantur in capite. vene tue rūpent. cor scindis in dolore. Quis
 ergo iam non timebit z se hūiliabit cum certissime scit se morituri z in
 terram reuerturum. Nulla enim erit psona. acceptio. sicut nec fuit. ve
 scribit i. Regū. xij. Omnes morimur z quasi aque dilabimur in terrā
 que non reuertunt. Unde in Richardo. Iuste vocata fuit mors. quia
 morsus amarus omnibz est. a quo nemo cauere potest. Hinc dicit in lū
 bello de contemptu mundi. Dors resecat. mors omne necat qd carne
 creatur. Magnificos premit z modicos. cunctis dominatur Nobiliū
 tene. imperium. nullumqz veret. Tam ducibus qz principibz communis
 nis habetur. Dors iuuenes rapit atqz senes. nulli miseretur. Illa fres-
 mit. genus omne tremat quod in morte mouet. Illa ferit. caro perit. de
 sub pede mortis. Conterit nec eripit. vir roborē fortis nil redimit. dux
 mors pmit. qz federa nunqz. Nec precium nec seruitium mors recipit.
 vnqz. Siquid plura loquar. nulli mors impia parcat. nec euadet ins-
 ops. nec que marubia farfit. Terre audio nunc q mors est vltima lū
 nea rerum. Unde scribitur in Ghera. Omnia mors tollit Doctum ce-
 cidisse. Carthonem. Atqz ipsum socrate procubuisse ferunt. Ecce qua
 liter scientia aut doctrina nulluz preseruatur a mortis iaculis z ruina. Nā
 vt scribit Ecclesia. ij. Moritur doctus. similiter z indoctus. Unde
 Isaie. xxxij. dicit. Vbi est legis verba ponderans. vbi est doctor pars
 aulorū. Quasi diceret. Non sunt neqz viuūt. sed eodem cursu cuz alijs
 transierūt. Sed cum ghera solum duos dictos ante nominant forte
 morte peremptos. Dic mihi tu. Vbi Alexander potentissimus. Vbi
 iudas machabeus. et Samson vir fortis viribus. vbi cretus ditissim⁹
 vbi Absolon pulcherrimus. vbi Galienus medicus. z Auicenna eius
 socius. vbi Salomon prudentissimus. vbi Arestoteles peritissimus.
 vbi Plato. vbi porphirius. vbi doctissimus poetarum Virgilius. Nā
 ne omnes tanquaz peregrini z hospites vnus diei velocissime transie-
 runt. Vere sic. Nam vnus ex eis non remansit. quia in vanitate defece-
 runt dies eorum. et anni eorum cum festinatione. Nam vt dicit in Psal-
 mo. In imagine pertransit homo. Nunc enim fortis z sanus. compos
 per omnia. cras vero debilis aut languidus. fessulqz in terra cū dubia z
 fragilis sit nobis vita tributa. Vd etiā ibi clare prz fm phm. q. Adria-
 no ipatorū de essentia z statu hois interrogāti sic respondit. Hō est mā-
 cipitū mortis. hospes loci z viator transiens filis aceruo rolemū. matu-
 re atqz pmo nouo. Ex his facilliter comprobāt qz fragilis z labilis z qz
 indurabilis ē hūana vita. non solummō paupis. verū etiā cuiuslibz qn-
 tiqz diuitis aut potentis. Nā cōe mori nulli parcat honor. Dors fera
 mors neqz mors nulli parcat z equā. Dors fuit legē. tollit cuz paupe
 regem. Nāz. regis z paupis lex est moriendi cōmunis. Dar cām fēdi
 si bñ scripta legis. vñ Job. xxi. sic scribit de diuitē et elato. St ascende-
 rit vsqz ad celum supbia eius. z caput ei⁹ nubes terigerit. quasi sterqui-
 lūm in fine pēdetur. et qui eum viderint. dicent Vbi est. velut somn⁹

Memoria mortis

ruch. iij. **U**bi sunt principes gentium et qui dominantur super bestias sunt super terram qui in aubus celis ludent. qui argentum thesaurizant et aurum in quo perfidunt homines. et non est finis acquisitionis eorum. qui argentum fabricant et solliciti sunt. nec est inuentio operum illorum. **E**xterminati enim sunt et ad inferos descendunt et alij in locum eorundem surrexerunt. **U**nde Prosper in suis sententijs sic ait. ubi sunt insuperabiles oratores. ubi qui convenientius festa disponebant. ubi equorum splendidi nutritores. ubi exercituum duces. ubi satrape et tyranni. nonne omnes pulvis et fauilla. nonne in paucis versibus est eorum memoria vite. **R**espice sepulchra et vide quid seruus et quis dominus. quis pauper et quid diues. **D**iscerne si potes victum a rege. fortis a debili. et pulchrum a deformato. **I**tem dicit Chrysostomus in libro de reparatione lapsi. **Q**uid profuit illis qui in luxuria corporis et in presentia vite voluptatibus usque ad ultimam diem permanserunt. intueri nunc sepulchra eorum. **U**nde si est aliquid iactantie vestigium. si aliqua diuitiarum vel iactantie signa cognoueris. **R**equire ubi nunc vestes et ornamenta peregrina. **U**bi nunc spectaculorum voluptas. ubi et securorum turbe et opulentia. risus locus. immoderata atque irrefrenata leticia. quo abscessit. ubi illa nunc et ipsam finem vtriusque intueri diligentius. et accede propius ad singulorum sepulchra. **U**nde cineres solos et feditates primam reliquias et recordare huc corporum esse finem. etiam si in delicijs et leticia. etiam si in labore et continentia transegerint hanc vitam. **I**tem Bernhardus in suis meditationibus sic inquit. **D**ic mihi. ubi sunt amatores mundi qui ante pauca tempora nobiscum erant. nihil ex eis remansit nisi cineres et vermes. **A**ttende diligenter quid fuerint. **N**omines fuerunt sicut tu. comederunt. biberunt. riserunt. duxerunt in bono dies suos. et in puncto ad inferna descenderunt. **H**ic caro eorum vermibus. et illic anima eorum ignibus deputatur. donec rursus in felici collegio colligati sempiternis inuoluant incendijs. qui socij in vicjs et in peccatis fuerunt. **Q**uid profuit illis inanis gloria. breuis leticia. mundi potentia. carnis voluptas. false diuitie. magna familia. et mala concupiscentia. **U**bi risus. ubi iocunditas. ubi iactantia. ubi arrogantia. **D**e tanta leticia quanta tristitia. post tantam leticiam tanta grauis miseria. **D**e illa exaltatione ceciderunt in magna miseria. et grauius tormenta. quicquid illis accidere potest. **Q**uia homo es homo de humo. limus de limo. **D**e terra es. de terra viuis. et in terram reuerteris. **D**e his supradictis amatoribus mundi. tam carnaliter et seculariter viuentibus nec mortem metuentibus iam vicinam sic loquitur Bernhardus ad fratres de monte dei. **M**iserabiles miseri. quos ipse miserie huius vite et vie seducunt. dum in bonis dies suos ducunt. et in puncto ad inferna descendunt. **N**am ut dicitur in Psalmo. **V**eniet mors super illos et descendent ad infernum viuentes. **E**cce nunc quilibet eorum posset dicere. **E**xcidderunt me dolores mortis. et pericula intenerunt me. **N**isi sunt miserabiles miseri quos vita presens hic seducit de quibus dicitur Job. xxi. **I**mpij viuunt subleuati. confortatiq; diuitijs semen eorum permanset coram eis. propinquoque turba et nepotum in conspectu eorum. **D**omus eorum secure sunt et parate. et non est fuga dei super illos. **B**os eorum concepit et non abortiuit. vacca peperit et

Occasio salutis

et non est priuata feto suo. exultant iustis. tenent tympanum et cythara
et in pucto ad inferna descendunt. Quod mala secundatur quod stulte ludi
ficatur. Qui propter florem mundi eiusque decorem. qui prius appa
ret qualis flos et portinus aret. vadit ad infirmum. pedit dyadema sup
num. Vallet preterite quod in omni tempore vite paup vixit. nec diuiti
as habuisset. Nec immerito. naz. quid tunc thesauri. quid aceruus pro
derit auri. Cum peccatores mittunt ad inferiores. Inferni latebras is
gnem pariterque tenebras semp passuri. nec ab his vnquam redituri Cha
rissime quid dicis de diuitibus huius seculi. Nonne moriuntur sicut cete
ri. verissime in nullo videntur privilegiati. Nam sicut dicitur sapientie
vij. Unus est introitus omnibus ad vitam et similis exitus. Item Job
xii. Iste moritur robustus et sanus diues et felix. viscera eius plena. sicut
adi. et medullis ossa irrigantur. Alius vero moritur in amaritudine
anime sue absque vllis opibus. et tamen simul in puluere dormient. et ver
mes operient eos. Ecce qualiter diuites mundi et potentes morte com
munem sortiuntur cum pauperibus. Unde Eccl. x. Omnis potentia
tus brevis vite. rex est hodie et cras moritur. De tali rege sine dubio
sic legitur i. Zacha. ij. Gloria eius sicut sterco et sicut cinis hodie extollitur et cras
non inuenietur. Exemplum enim accipe de excellentissimo mundi princi
pe. videlicet Alexandro magno qui vniuersum mundum sibi subiugauit.
Sic quod totius seculi solus dominus putabatur. Unde legitur de
ipso Magnus Alexander quo primus Grecia rege floruit et terris mul
ta trophea tulit. Hic mundi peragrans fines sibi subiungit orbem. Tota
terra minor viribus eius erat.

Item in alio loco sic de eo scribit. Omnia rex rerum sibi subdita re
gna videbat. Fecit cum fama sonus et fortuna monarcha. Totus Alex
andro famuletur subditus orbis. Magnus et in magno dominetur
maximus orbe. Sed post mundi triumphum. post vniuersale et vnicui
totius mundi adeptum imperium quid magni sequebat. Nunquid re
gni stabilitas. aut potentie perpetuitas. nunquid corporis incolumi
tas. aut presentis vite longeuitas. Lerte nequaquam. sed illud commune om
nibus. Vltimus ad mortem post omnia fata recursus. Tunc bene potu
it dicere Alexander in hora mortis sue illud Job. Ecce ego quondam
opulentus repente contritus sum. Nam solummodo per duodecim annos
et non amplius imperauit. Sic enim scribit de ipso. Petrus in aurora. Bis
senis dominans annis morti vir obedit. Cuius viuere adhuc nescia fas
mamori. Sicut de morte coqueredo potuit dicere illud Job. xii. Spoli
auit me gloria mea et abstulit coronam de capite meo. destruxit me vindi
que et pereor. Ecce charissime iam manifeste patet licet omnia cesar habet. tamen glo
ria cesaris esse definit. et cumulus vix erit octo pedum. Ex quo appa
ret euidenter quod regia maiestas et omnis terrena maiestas prosperitas rerum
series loquiqua die. Preterit absque mora mortis cum venerit hora. Vnde
dicit alius poeta. Es sapiens marces sapientia morte redundans. O
mnis uitae lapsu mobiliore fluunt. Es probus. expirat probitas. es honestus
honestas. Labitur. es fortis. forma morte cadit. Sane itaque video quod sin
gula de nobis anni furant euntes. Et si fueris diues. pulcher fortis. sue.

Memoria mortis

quid inde Si dñs mundi. si rex si papa. Quid inde. Tam cito preterit
hec oia q̄ nihil tñ videt. Sola manet merita. q̄ glorificabimur inde. vñ
Isidorus in quadā omelia dicit sic. Dilectissime pensare debemus q̄
brevis est mundi felicitas. q̄ modica est huius seculi gloria. q̄ caduca
z fragilis est temporalis potentia. Dicat qui poterit. vbi impatores.
vbi rerū locupletes. vbi potentes seculi. vbi diuites hui⁹ mūdi. Quasi
vmbra trāsierūt. z velut somnū euanuerūt. Querūt z nō inueniūt. Quid
dicemus ad reges obierūt. z principes mor tui sunt. Vultū tñ putant
se diu viuere. z quasi nunq̄ morte cadere de pñti vita. Lerte nō sic in
pñ non sic. Vos autē sicut homines moriemini. z sicut vnus de princī
pibus caderis. Nam vt dicit Seneca ad Lucillū. Neq̄ eminentis vi
te cadere est exitus. vñ scribit in Ghera. Oia mors delet. omnia morte
cadunt. Vniuersas em felicitates hoīm mors terminat z claudit. Nā
cū p̄dicaueris fides Abrahę. pietatez Ioseph. claritate Moysi. fortitu
dinē Sampsonis. zelū phinees. Daud mansuetudinē Helizei mira
cula. Salomonis diuitias z prudentiaz. absolomis pulchritudinem et
formam semp extrema oīm lucus occupat. finemq̄ historie finis hos
minis imponit. vnaq̄ conclusio singulorū. videlicet. z mortuus est. Ace
tam p̄z manifestissime per p̄dicta q̄ forma. genus. mores. sapiētia. res
z honores nō retinet hoīem qui ruit in cinerem. Nam omne qd̄ est geni
tūz tendit ad interitūz. Hinc est q̄ Quidius dr̄. Quidius cuncta suos re
petunt matremq̄ requirūt. Et redit in nihilū qd̄ fuit ante nihil. Oia
ad nihilū deuenerunt tanq̄ aqua decurrens. Sicut ego miserum⁹ q̄
ad nihilum redactus suz z nesciui. Nam dies mei sicut vmbra declina
uerūt. z ego sicut fenū arui. Puluis ei sumus. Nō sicut fenū arui dies
eius sicut flos. sic efflorescit. Quoniam spūs p̄transibit in illo z nō subst
stet. z non cognoscer amplius locū suū. Ecce tam p̄sidera q̄ hō est res
fragilis durans tempore paruo. Efficitur similis flori q̄ crescit in aruo
vñ Esaie quadagesimo. Omnis charo fenū z omnis gloria eius qua
si flos agri. Glere fenum est populus. exsecatum est fenū z cecidit flos
Et ergo cur supbit homo qui est fenum rectorū quod priusq̄ euellatur
exaruit. Vnde scribit in Thobia. Est homo vas luteum. vas lamētā
bile. fenum aridulūz. fragilis glebula. saccus olens. Carnis vita. labor
carnis. p̄ceptio tabes mēstrua. putredo finis. origo lucus. Sperma p
us. modo saccus olens. Post vermibus esca in tumulo. Pro qua dore
supbit homo. Itē Ber. in libro meditationū. vnde supbit homo. cui⁹
cōceptio culpa. Nasci pena. labor vita. necesse mori. Post hoīem ver
mis. post vermem fetor z horror. Sic in non hoīem vertitur oīs homo
Attende ergo principium vite tue. et mediū z finē siue terminum. z in
uenies magnā occasionē te humiliandi. Quid cogitas. quid dicis. z qd̄
temeripm facis. Nonne puluis es z terra. Scriptū est em̄ Eccl. iij. Re
uertat puluis in terram suam vnde erat. In terram viliissimā in terram
putridam vermib⁹ repletāz. Job decimooctaua. Putredini dixi pater
meus es tu. mater mea vermib⁹. Item eccl. xviij. Omnis homo terra et
cinis. Et genesis. iij. Reuerteris in terram de qua sumpsis es. quia
puluis es et in puluerem reuerteris. Et idem sicut ammonet ala

Occasio salutis

nus. Esto memor q puluis eris ⁊ in hūibz esca. In gelida putreus quando iacebis humo. Non erit in mūdo qui te velit vltra videre Lū tua rancidior sit caro rupta. vñ Berū. Quid fetidius humano cadauere. qd horribilius mortuo hoīe cuius erat in vita gratissimus amplex⁹ sit in morte horribilis aspectus. Quid ergo; psumt diuitie. quid delictie. quid honores. Diuitie non liberant a morte. nec delicta a hūibz. nec honores a fetore. Deus eterne q̄ misera sorte claudis omnis hō. Er te tu charissime si predicta diligenter attenderes. maximā humiliatiōis causam proculdubio inuenires. Item q mortis memoria homīnez humiliat. pr. ij. regū. xxi. de achab. q audita cōminatiōe mortis sibi facta ab helia interū humiliatus est sic q dñs dixit ad heliaz. nōne vīs des achab humiliatum cor ā me. Legit q in rhomana curia quondaz fieri solebat ⁊ adhuc fit suo tempore. q creata papa apponat coram eo stappa. qua incēsa dicebatur sibi sub hac forma. Sic transi gloria mūdi. sicut ignis stuppam velociter ⁊ cito redigit in fauillam. sic oīs mūdi gloriatio labitur ⁊ preterit quasi vmbra. Narrat etiaz Isidorus cōsuetudinez antiquitus fuisse. q primā die coronatiōis iperatois Constantinopolitani. cū esset in gloria sua. lathomus quidaz apportauit et tria vl' quattuor genera lapidūz dicēs ei. q eligeret de quo vellet sibi fieri monumētum. Item legitur de bēo Joanne elemosynario patriar̄s cha alexandrino q dum sepulchrum eius fieret nunq̄ voluit perfici. oīz diuans q in magnis festiuitatibus in honore suo aliquis veniret ad eū ita dicēs. Domine sepulchruū tuum impfectū est. iube illud perfici. qz nescis qua hora sur est aduenturus. Et quare fiebant ista de papa imperatore ⁊ patriarcha. qz omnes erant itatus excellentissimi huius mūdi nisi vt semetiplos recognoscerēt hoīes mortales. Et vt spelongioris vite magnanimitate potentie seu rei terrene glorie superbiēdo se nō exollerent. Sed mortis memoriā pre oculis habendo se in oibz hūmiliarent. Unde p pphetam dicitur in psalmo. Sciant gentes quonīaz homines sunt. homines inquā. i. de humo seu delimo procreati. ⁊ iō necessano moriunt. vñ eccl. xli. Omnia que de terra sunt in terrā conuertentur. de quoz nūero omnis homo deputatur. vñ ppheta hieremias dicit. Terra. terra. terra. audi sermones meos. Terrā vocat hoīez ter. Et est terra. qz de terra creat in terra puerfat. ⁊ in terrā redit ⁊ mutat. Terra est creatione. puerfatio ⁊ morte. Terra est natura. vita ⁊ sepultura. Terra sapit. terraz lingit. terrā sitit ⁊ p̄cupiscit. Conglutinatus ē in terrā venter eius. descendit ad inferiora terre. Celestium oblit⁹ pro terra litigat. pro terra pagnat. pro terra mare nauigat. pro terra terraz circuit. ⁊ pambulat ⁊ sepius pro terra nūc huc nūc illuc homo miserabilis anxius laborat. nec a talibus cessat donec qui de terra sumptus est reuertitur in materiam p̄mā videlicet terraz. dicens illud. ij. regum. ij. Ecce ingredior viam vniuerse terre. Et iō cū fec cū lumus cū res vīs lūssima sumus. Unde sup̄bimus. qui ad terram redimus.

Quod meditatio mortis facit
hominem omnia contemnere.

Memoria mortis

Acit etiā secundo mortis memoria hoīem oīa p̄tēnere ⁊ tanq̄
nihilū se reputare. Vnde Hieronym⁹ i p̄logo suo sic inq̄t Pa
cile p̄tenit oīa. q̄ se sp̄ cogitat moritur⁹. Nā cōcupiscētia oculo
ruz p̄tēnit. q̄n aliq̄s cogitat se breuit oīa relictur⁹. Cōcupiscētia carnis
cōtemnit. dūmō q̄s p̄siderat q̄ corpus suuz p̄p̄iuz quasi in instantērit
cibi p̄mīū. Supbia vite despiciū. dū q̄s h̄ corde p̄oderat. q̄s ille (q̄ vult
esse sup̄ alios) ponet in fra subtus pedes oīm q̄ est infimū elemētoz. Et
ideo d̄r idē Hiero. in epla ad cyprianū. Memēto mortis tue ⁊ nō pec
cabis. Qui quoridie recordat se moritur⁹ cōtemnit p̄sentia. festinās
ad futura. Clau aut̄ cōsiderās sibi mortē imminere facit̄ cōtempnit
terrena. vñ d̄r Gen. xxy. En morior. qd̄ mihi p̄derūt p̄mogenito. Itē
p̄siderus aduerēs p̄ntis vite breuitatē. ⁊ q̄ ea (q̄ vident) h̄ possideri q̄
si instācissime videlicet in morte relinquēda sunt. ad t̄loz exhortās cō
tempnū sic inq̄s ait. Si vis eē quietus nihil seculi apperas Semp̄ re
quē mētis habebis si curas seculi a te. pieceris. abijce a te quicqd̄ bos
nū p̄p̄itū poterit impedire. Esto mortuus mundo tibi. Dūdi gloriāz
q̄si mortuus nō aspicias. ab effectu hui⁹ vite q̄si mortuus te iā separa.
Sicut sepultus nō habeas curam de seculo. Tanq̄ defunctus ab oī
te purga negotio. viuēs cōtemne qd̄ post mortē nō poteris habere. vñ
inq̄t Seneca. Nihil ita tibi p̄ficiet ad tēperantiāz oīm rez. tp̄aliū ⁊ cō
tēptuz sicut breuis cui ⁊ huius tp̄is incerti meditatio. Itē dilecte mi
duz viuīs memorimēte memēto mori. vñ legi in libello de dono timo
ris. q̄ qdā magne litterature in philosophia datus mūdi vanitatibus
audies semel legi matutinis de lōga vita parz antiq̄z. ⁊ q̄ sp̄ dicebat
in fine ad quēlibet eoz ⁊ mortu⁹ est. Gen. v. Cogitauit q̄ sibi etiā talit̄
eueniret quātūcūq̄ tp̄is viueret sup̄ terrā. ⁊ ex hoc cōcipiēs mūdi cō
tēptuz intrauit ordinē p̄dicatoz. in q̄ scūs est peritus m̄ḡ in theologia
⁊ vir eximie scitatis. Q̄ q̄s bñ habuit hic p̄ oculis. p̄ba ecē. xi. sic dicēs.
Si ānis multis vixerit hō. ⁊ in oib⁹ his letatus fuerit. meminisse d̄z te
nebzosi tp̄is ⁊ diez multoz. q̄ cū venerit vanitatis arguent̄ p̄terita. Ele
re i die mortis p̄ter vanitas ⁊ vanitatū vanitas ⁊ q̄ oīa fuerūt vana
vñ scribit ecē. iij. Lucta subiacent vanitati. ⁊ sic est reuera. vana sūt oīa
vniuersa ⁊ singula. Vanitas est vita nostra et quelibet mundi creatur⁹
ra. Nam vt dicitur in psalmo Vniuersa vanitas oīs h̄ oī viuens Tu autē
estimas diu viuere. ⁊ hec temporalia annis plurimis in delicijs possi
dere. Charissime non sic. Homo vanitati similis factus est. dies eius
sicut vmbra p̄tereunt. Ecce iam bñ vides q̄ dies tui erūt pauci et
episcopatū tuū accipiet alter. Et ideo Tempora longa tibi noli p̄mit
tere vite. Quocunq̄ ingrederis sequitur mors corp̄alis vmbra. Ideo
si bene inspexeris te ⁊ verba tibi dicta. ac etiā postmodum dicēda
cordis auribus diligenter perceperis. potius deberes dicere. vado mo
ri credens p̄ longū nō posse viuere repus. Morre dies hec ē vltima vas
do mori. Tibi em̄ dicitur Luce. xij. Stulte hac nocte demones repetēt
aiam tuam a te Que autem parasti. cuius erunt. Ergo vado mori vas
de cert⁹. q̄ vt ex est d̄ posito tabernaculi tui. vt scribit scōa. Petri p̄i

Occasio salutis

mo. Et cogita iam te mortuum quem scis de necessitate etiā post quā
tollibet annos pculdubio moriturū. Ac cōtemne transitoria que stas
tūm z absq; mora (quāuis inuirtē) erūt relinquenda Unde poeta refert
Predia terrarū. possessio diuitiarum. fabrica murozum. grandis strus
cura domozū. gloria mensaz. cum delicijs epularū. In signeq; thori.
mappe ciphizq; decori. Resplēdens vestis. que moribus obstat hones
stis. Brex armētozum spaciosus. cultus agrozū. Fertile vinezum diuer
sa vite replectum. Gaudia natoz. dilectio dulcis eozū. Luncta relinqū
tur. nec post hec inueniuntur. Ex his iam viue z considera q; nihil stabi
le seu pmanens est in presenti vita. Unde dī ecē. ij. Sagūificaui opera
edificauī mihi domos Plantauī vineas. Feci ortos z pomeria. p seu
ca cuncti generis arboribus. z extruxi mihi piscinas aquaz vt irrigare
siluas lignozum germinantium. possedi seruos z ancillas. multāq; fas
miliam habui. Armenta quoq; z multos ouium greges vltra omnes
qui ante me fuerunt in hierl'm. coaceruaui mihi argenteum et aurum et
substantias regū. ac prouinciārum feci mihi cantatores z cantatrices.
ac delicias filiozum hominum Liphos z vireos ad vīna in ministerio
fundēda z supgressus suz opibus omnes qui fuerūt ante me in hierl'm
Sapia quozūq; pfeuerauit meū. z oīa (que desiderauerūt oculi mei)
non negaui eis. nec pzhībui cor meum quin frueret vopultate z obles
craret se in his q; parauerā. Lūq; vertissem me ad vniuersa opa q; fece
rant man' mee z ad labores in q;bus frustra sudauerā. vidi in oīibus
opib' vanitatē z afflictionē animi z nihil pmanere sub sole. Vere nihil
permanet. oīa em trāseunt z labunt q'st vmbra. Un Johes de garlan
dia. Qd fuit est z erit perit articulo breuis hore. Ergo pdest esse fuisse
fore. Osse fuisse fore tua st? florida sine flore. Nā simul oīe perit quod
fuit est z erit. Quidus em trāsit z cōspiscētia eius. Et iō. Qd breui
ter durat. q's prudēs q'rere curat Un Bern. in libro meditationuz sic
ait. Quid thesaurizat q's in terra. cū sine dilatōe trāseat z illud qd col
ligit. z ille q; colligit. Tu g hō quē fructū expectas in mūdo. cuius fruc
tus est ruina z finis mors. Utinā hec intelligeres z nouissimā puides
res. Itē Petrus blesensis in qdā epla sic dī. Gloria mūdi fallax et sedu
ctoria suos decipit amatores. Quicqd em vel futurū. pmitit. vel in p
senti puidet. totū ad nihilū deuenit. tanq; aqua decurrens. Ergo inspi
ce q; fragilis. q; fallax. q; inanis sit mūdus z illius gl'ia. quaz cupimus
Et igit o stultissime. Tu cito nō spernis. q; ptereuntia cernis. nō ne vi
des mōin misere nimis z furibundum. Sub gladio dire mortis. lang
uendo perire.

**Quod mors facit homi
nem penitentia acceptare**

Utra ordinē pmissoz nūc restat diligēter inuestigare q'st mortis
mēoria facit hōiem pnam aggredi siue acceptare. Illd clare patz
Jone. iij. de niniuitē q; ad pminatōez mortis pnam pegerūt. Itē Luc.
ij. Facite dignos fruct' pñe. Et sub dīr. Securis ad radicez arboris

Memoria mortis

posita est pminatio mortis. Eū occideret eos q̄rebant eū z reuertebant
scz ad p̄niam. Ambrosius sup lucā. **U**e mihi si peccā mea nō desiciero
ve mihi si media nocte nō surrexero ad p̄sistendū tibi dñe. **U**e mihi si do
luz p̄rio meo fecero. ve mihi p̄ritatē nō dixero. Ad radicē arboris succur
posita est. Job etiā p̄siderans breuitatē p̄ntis vite. potius elegit h̄ q̄
postmodum inutiliter sine fructu penitere. Unde dī Job x. Paucitas
dierz meoz finiet breuit. dimitte me ergo vt plāgam paululuz dolorem
meum anteq̄ vadā z nō reuertar ad terraz tenebrosaz z op̄raz mortis
caligine. vere tps p̄ntis est breuissimū. Nam vt dī Job xij. Breues di
es hoīs sunt. Itē p̄ma ad Corin. viij. Tempus breue est. z iō est meli⁹
mō breuiter z leuiter sustinere modicū. q̄ postea dolere z inutiliter peni
tere p̄ infinita secula sekoz. vñ dī Aug⁹ in li. de decē cordis. **U**elior est
modica amaritudo in faucibus. q̄ tormētū eternū in visceribz. **U**e bre
uitate p̄ntis vite idem dī in smone. **U**lta hominis tota breuis est ab in
fancia vsq̄ ad decrepitaz senectutē. **A**dā em̄ si adhuc uiuere et hos
die moreret. quid ei lōgitudo vite p̄fuisz. certe modicuz vel nihil. imo
posset dicere. **I**am mihi p̄terite fluxerūt tpa vite. Unde. **Q**uid p̄dest
hoī si uiuat scēa centuz cū autem moriē vitā trāsisse putat quasi uenitū.
Ecce ḡ dī Aug⁹. sup psalteriū. Si toto tpe illo uiueres ex q̄ **A**daz enī
sus est de p̄diso vsq̄ ad hodiernū diem certe videres vitā tuam nō fu
isse diuturnā. que sic auolassz. **U**itā āt vniuscuiq̄ hoīs q̄nta est adde
tāto libet annos duc longissimā senectutē. quid erit. nōne quasi auro
ra matutina. Item dicit idē in q̄dam omelia. **F**ragiliores sum⁹. q̄ si vi
trei essem⁹. **U**itrū z si fragile est. tū bñ suatū z custoditū diu durat. vis
ta aut̄ hūana q̄ntūcūq̄ fuer. durare nō pōt. Nam scribit ad Hebre. ix.
Statutū est omnibz hoībz semel mori. Unde seneca de remedijs fortun
toz. **U**lta n̄ra pegrinatio est. cū diu ābulauerimus deniq̄ redeundū
est. **N**āc mortis necessitatē z hūane vite breuitatē p̄siderabat gētilis il
le exerceas. De q̄ b. Hiero. scribēs in eplā ad Heliodoz. Sic inq̄ p̄rpes
ille potētissim⁹ rex. q̄ subuerit mōces mariagz p̄strauit. cuz de sublimi
loco cernerz infinitā multitudinē sui exercit⁹. dī eo fuisse q̄ null⁹ eoz
q̄s cernebat supuiueret post centū annos. In hūanis valde necessariū
est humanā vitā nō esse longuā. Sicut Barlaā refert. ipa cuidā ar
borari cōparat. ad cui⁹ radices sedēt duo mures. vn⁹ albus. nigerq̄ re
liq̄. i. dies z nox. hui⁹ arboris vite radices incessabiliter corroderēs.
Itē Aug. in originali tractans illud Jacobi. iij. **Q**ue est nostra vitaz
vapor. ad modicuz parens deinceps terminat. sic dī. **U**lta hec est dus
bia. vita ceca z crūnosa. quā humores tumidā. esce flant. ieiunia mace
rant. loci soluiūt. tristitie cōsumunt. sollicitudo coartat. securitas elatat
diuitie lacerāt. paup̄tas dehect. iuuētus extollit. senectus incuruat. infir
mitas frāgit. meror dep̄mit. z post hec oīa mors interimit. z vniuersis
gaudijs finē imponit. ita vt cū esset desierit. nec fuisse putet. **E**t hoc est
qd̄ dī Sap. ij. **E**riguū z cū tedio est tps vite n̄re. **E**x nihilo nati sum⁹
z post erimus q̄si nihil fuim⁹. **E**cce ibidē. **A**mbra trāsiciens est tēpus no
strum. Itē Sap. p̄mo. **T**rāsiet vita n̄ra rancz vestigiū. nubis. z sic ne
bula dissoluet q̄ fugata est a radijs solis. z a calore eius aggrauata. **J**ob

Occasio salutis

xvi. Ecce breues anni trāsierunt et semitā (p quā nō reuertar) ābulas
 bo. Eiusdē nono. Dies mei velociores fuerūt cursore. Prereunt q̄si na-
 ues poma portātes. et sicut aq̄la volās ad escāz. Eiusdē vi. Dies mei
 velociores trāsierūt. q̄ a texente tela succidit et p̄sumpti absq̄ vlla spe.
 Demēto; mei deus q̄z venē est vita mea. et nō reuertat oculi meus vt
 videat bona. nec aspiciat me vltra vīsus hoīs. vii. Petrus in auroza.
 Tela texētis citi⁹ tua vita secat. Nā nullo trāsire die vel noctē morat
 Qd̄ filis vērō fuerat tua vita memēro. Que fugit absq̄ mora. q̄ sola
 trāsīt in hora. Ecce q̄ breuis et modica. q̄ instabilis et caduca. est hec p̄e
 sens nra vita. Nā vt scribit Eccl. xix. Numerus dierū hoīm vt multū
 centū anni. Sz iste nūerus p̄ successus tēporū est modicū minorat. Vñ
 etiā in psalmo dī. Dies annorū nostrorū. lxx. anni. Si aut̄ in potentatib⁹
 lxx. anni. ampli⁹ corū labor et dolor. Sed qd̄ est h̄ tps octuagita an-
 norū vel centū annorū p̄ qd̄ hā viuit est hoc tps magnū. est hoc longum
 annorū spaciū reputandū. Lerte nō. sed respectu eternitatis potius est
 momentū q̄ tps notandū. Cū etiā mille anni sūt. Iam oculos dñi sicut dī
 es hesternā q̄ p̄terit. et trāsīt velut vmbra. Vere p̄e hec est via breuis
 lubrica penā et dolor. Itē nō solū pōderanda est p̄ntis vite breuitas. sz
 etiā maxia incertitudo. Cū dubia incert⁹ verset vita picul. Nescim⁹ em̄
 diē neq̄z horā. Sz cū dixerit pax et securitas. tūc repētū supuenit inte-
 rit⁹. et forsitan fur ille ē hodie aduēt⁹. vii. poeta. Quis scit adhuc an
 nos ples p̄plebim⁹ ā nos. Nescis an cras te mors sit raptura vel ante
 Et q̄ dī. Isaie. xxxvi. Dispone domui tue q̄z moriet⁹ tu. et nō viues Et
 ibide. Precisa ē velut a texēte vita mea. dū adhuc ordire succidit me.
 Nā dū p̄ incepti viuere. in eodē tpe et̄ incepti mortis appropinq̄re. Vñ
 Sap. v. Nos statim nati p̄tinuo desinim⁹ eē. Nunc ē q̄ Sene. in epla
 dī. Quotidie moriemur. nā q̄tidie demit aliq̄ ps vite Et sic qd̄ aliud
 ē vita nra q̄ qdā curs⁹ siue trāsīt. Vñ n̄ imerito horologio p̄p̄at illi q̄
 q̄dati sp̄ trāsīt. et vsq̄ ad cētesimū p̄ictū p̄tinuo discurrit. et tūc subito
 ac improuise cadit. ac cāpanellas tōgit et eas sonitū facere p̄pellit. Sic
 in p̄tate vita nra splabit et fluit vsq̄ ad cētesimū p̄ictū. Noctē ad vite
 finim⁹ a deo p̄e statutū et p̄fixū. quē nemo poterit p̄terire. Tūc em̄ defi-
 cit et cadit et cāpanellas realit⁹ et ad lraz sese pulsari et sonare facit: Igit
 euigila et prudēter expecta cursuz vite tue. Nā horologiū tuū gradus
 paucissimos h̄z p̄rāsire. Vñ em̄ hora ples grad⁹ p̄terit et trāscendit.
 et statim (cū ad vltimū puenierit) in baratrū mortis subito dilabit et ca-
 dit. Audi q̄d poeta de hoc refert. Vita breuis velut vmbra leuis fu-
 git annihilat. Sic vadit: subitocq̄ cadit dum stare putatur.
 ¶ Adia nāq̄ vita in morte sum⁹. Et q̄ dī hoc Eccl. ix. cap. Nescite
 hō finē suū. sed sicut pisces capiunt hamo. Et sicut aues p̄rehēdunt
 laq̄o. sic etiam capiunt homies in tempe malo. Ecce iam venit finis.
 nam mors vite est vltim⁹ finis. Nūc est finis cunctorū hominū qui
 ammonētur in domo lucis. vt habetur Ecclesia. septimo. Unde dī
 citur in libello metrico de vita et gestis ipsius Alexandri magni. O fel-
 ix mortale genus si semper haberet eternum p̄e mente bonum. finem
 q̄ timeret. Qui tam nobilibus mediā q̄ plebe creatus. Improuisus

Memoria mortis

adest aīe discrimine magno. Ecce iam frater charissime. Vita quid est
 hoīs nisi res vallata ruinis. est caro nostra cinis modo pncipiū modo fi
 nis. Hinc est q̄ Bern. dī. Cum recordor q̄ sum cinis. z q̄ cito venit fi
 nis. sine fine p̄imesco. z vt cinis refrigescō. Et q̄ s̄m Gregorium val
 de se sollicitat homo in in bono opere q̄ semper cogitat de extremo sine
 Igit̄ dilectissime Omne crede diem tibi diluxisse sup̄mū; Semp̄ hūis
 memori mente necesse mori. Quis ergo hō sane mētis cōsiderans bre
 uitatē z maximā incertitudinē hui⁹ miserabilis vite ac p̄pinq̄uitatem
 mortis iam venture. Quis animaduertēs diligētēq̄ reuoluēs q̄ an
 ni nostri velut aranea mutabuntur z dies nostri sicut fum⁹ deficiunt. et
 q̄ homo natus de muliere breui viuit tpe. q̄ q̄si flos egredit̄ z cito p̄teri
 tur. ac fugit velut ymbra. Quis etiā mēreten⁹ hec penderās ac intus
 ens cordialiter z cōsiderans sic deducit a dyabolo mūdō z carne q̄ pes
 nitere negligit in hoc tpe breuissimo. imo vt verius dicā in hac presen
 ti hora sine momento. Lerte nemo negligit siue differt. nisi quē malit̄
 cia sua penitus excecavit. Quanta pena talib⁹ hoīb⁹ de illa negligē
 tia cōsequitur. Un̄ dī Paulus ap̄ls ad hebreos sc̄do. Quō fugimus si
 tantā neglexerim⁹ salutē. Hinc b̄t̄s effrem dī. Charissimi in hoc bre
 ui tpe si neglexerim⁹. nullā oīno excusationē habebim⁹ quā p̄ facinorō
 bus nostris oīdamus: Nolo ergo breuitatem hui⁹ t̄pis negligere. ne
 p̄ infinita secula. p̄mā fructuosa postmodū incipias tarde penitere Igi
 tur festina ne tardaueris ne cū fatuis virginib⁹ finaliter excludaris.
 Un̄ Barth̄. xv. Ecce s̄ p̄lus venit q̄ parate erant intrauerūt cum
 eo ad nuptias. z clausa est ianua. Sup̄ quo leat⁹ Grego. sic dī. Si pa
 latum cordis sapere posset. quantū admirationis hater. ecce sponsus
 venit. quantum dulcedinis. intrauerūt cum eo ad nuptias. z quantum
 amaritudinis. z clausa est ianua. Charissime si hec sapes et intelliges
 res. ac frequēt cor detent⁹ ruminares ad p̄mā vtq̄ festinanter curre
 res. nec t̄ps acceprabile z dies salutis p̄ cōmensatōnes z ocia inutiliter
 perderes sine fructu. Et ergo scribit̄ Apocalipsis sc̄do. Vemento vñ
 excideris z p̄mā age ¶ Legitur apud clareuallē accidisse. q̄ quī
 dam vir sanctus cū esset in oratione audiuit quandā vocem miserabili
 ter lamentantē. z cum inq̄reret quid hoc esset. Rū dī. Ego sum anima
 cuiusdā damnati infelicem meā deplangēs damnatiōem. Et cum de
 pena eius q̄reretur. dixit q̄ inter oīa (q̄ dānatos magis exc̄tab̄ aīe ad
 penas) erat amissio t̄pis sibi dei grā collati. in cuius parua morula pos
 tuissent p̄mā egisse que eos liberasset a pena infernali. Un̄ Hugo de
 scō victore. Om̄ialgep̄nes supplicia superat deū nō videre z bonis cas
 rere. q̄ in p̄tate habuisti obtrine. Opemur igit̄ (dum tēpus habem⁹)
 ne postmodū dicam⁹ penitēdo illud Hieremie. viij. Trāsit̄ estas. fini
 ta est mēt̄s. z nos saluari nō sumus. Hinc est q̄ deuotus ille effrē nos
 ammonet dicēs. Obsecro vos charissim⁹ suppliciter rogo. o amici mei
 vigilate in hoc breui tempe. in hac hora vñdecima cōtendite. iam enim
 vesp̄ra p̄perabit. cum gloriā multa remunerator adueniet reddere vni
 cuiq̄ s̄m opera sua. Acēplaciter etiā patet q̄ mortis memoria inducit
 hoīem ad p̄mā faciendā. Un̄ legit̄ de quodā milite flagitioso. q̄ nullā

Occasio salutis

penitentiam a papa alexandro sibi impositam voluit acceptare. tandem papa dedit sibi anulum suum. ut illud in digito suo pro penitentia portaret. et quicquid ei inspiceret. et de morte sua cogitaret. Quod cum fecisset pluribus diebus. tandem ad papam rediit dicens. et paratus esset omnem penitentiam quantumcumque sibi iniungeret facere et ad implere.

fol. 109. ¶ Item legitur de quodam alio peccatore. qui etiam nullam a confessore voluit acceptare penitentiam. tandem confessor suus sibi hoc iniunxit. ut precipere feruitori suo qui semper in primo ferculo baculum decoratum ei presentaret dicens Domine ad memoriam reducat is et necessario habetis mori et nescitis ubi. quando. Cum autem per tempus aliquod hoc facere fuisset et per hoc que comederat sibi in tedium verterentur. dixit confessori suo qui paratus esset omnem aliam penitentiam facere quod autem cumque etiam vellent Nam cor suum in seipso conturbatum erat et formido mortis cecidit super eum. Ex predictis ergo satis patet et memoria mortis facit hominem se humiliare omnia continere penitentiam aggredi et acceptare. et ex consequenti peccata dimittere Et ideo Sepe recorderis bone frater qui morieris. Si memores mortis. felices eris cito fortis.

Sequuntur nunc exempla ex varijs
sacrarum litterarum passibus homi-
ni christiano ad modum utilia

Petrus damiani ad Blancam comitissam de terroribus mortis

Insanabilem quippe est cum iam peccatrix anima viculis incipit carnis absolui quam amaro terrore concutitur. quantis mordacis conscientie stimulis laceratur. Recollit verita que commisit. videt mandata que negligenter implere contempsit. Olet indulgentia tempore sese inaniter peccasse Plorat immobilem districtae ultionis artibus culum inevitabiliter imminere Danere satagit. ire compellit. recuperare vult perditam. non auditur Post terga respiciens totius transacte vite cursum velut unum breuissimum deputat itineris passum. Ante se oculos dirigit et infinita penitentiae spacia deprehendit Plorat itaque quod autem tam breue spacium acquirere potuit leticia omnium seculorum Deslet etiam se propter tam breuilem illecebre voluptatem inenarrabilem perpetuae suauitatis amissile dulcedinem Erubescit quod propter illam substantiam (que finibus erat obnoxia illas) neglexit quam choris angelicis erat inferenda. Jam radios mentis attollit. et dum diuitiarum immortalium gloriam contemplatur eam propter vite inopiam perdidisse pfundit. Cumque sub se reflectit oculos ad huius mundi dictonalem terrarum caliginem. super se vero miratur eterni luminis claritate. liquido deprehendit quod nox erat et tenebre quod amavit Si rediens unum penitentiae tempus mereri potuisset quam dure peruersationis iter arripet. quantis se deuotionum vinculis innodaret. ¶ Interea dum ebullientes oculi perabscedunt. dum pectus palpitat. dum rauca gutturalia helat dentes et pa-

Memoria mortis

latus nigrescunt. et quādam velut eruginē pertrahunt. Pallescunt ora. mē-
bra cuncta rigescunt. Dum hec et huiusmodi tanquā vicine mortis precedentia
famulantur officio. assunt oīa gesta simul et vba. nec ipse etiam cogitatio-
nes desunt. et cuncta hec amara per actorē testimoniū reddūt. Coar-
ceruant oīa ante respuentis oculos. et quā respicere refugit. coactus et inui-
ctus accedit. Adest preterea hinc horrenda demonū turba. illinc et prius
angelica. In illo quod melius est liquido deprehēdit. cui parti iure possessio
vendicet. Nam pietatis in eo videntur insignia visitatōis angelice blan-
dicij delinūt. atque armonice melodie (ut exeat) puocat. Quod si eum fini-
stre per nigredo meritorum et fediratis squalor adiudicet. intolerabili
mox terrore percutit. repentinus impetus violentia perurbat. precipitat in-
uaditur. et de misere carnis ergastulo violenter euellit. et ad eterna sup-
plicia cum amaritudine trahit. Jam vero post egressionem de corpore
quis explicare valeat quot armate iniquorum acies in insidiis lateant. quā
fremētes ei cum feralibus telis obstructi tūc obsideant. et ne libere tran-
sire possit animus velut militari more stipare legiones oppugnat. Nec
et huiusmodi frequenter in corde perari quod est aliud quam lenocinātes huius vite
blādimena respuere. mundo repudium dare. illicitos moris carnis illi-
dere. solidūque perfectōis adipiscere propositum indeclinabiliter custodire

Ex horologio eterne sapientie.

Terit autem discipulū similitudo iuuenis pulcherrimū. qui morte pre-
uētus in primo migraturus de salute aīe sue nihil disposuerat
Qui huiusmodi voce lacrimabili clamabat. Circūderūt me gemitus mor-
tis dolores inferni circūderūt me. Heu me deus eterne ad quod in hunc
mundū nascebar. natus ex vtero cur nō statim perij. Quā pncipiū vite
mee fuit curz fletu et dolore. nūc autē finis me et exitus existit cū misera-
bili plātu et merore. Quod mors quā amara ē memoria tua cordi iocū do et in
delicij nutritio. Horribilis pntia tua ei qui de etate iuuenis et robore
fortis. et qui potitur successibz pspersit. O quā parā credidisset quā cito mo-
ri debuisset. Sed nūc mors misera repente quasi in insidijs irrupēs irruit
sti super me. apprehendisti me et mille funibz ligasti et in vinculis tecū tras-
his ferreis. sicut trahi solz dānatus ad supplicium mortis. Tempus pres-
tū. dilapsus est et a nullo hoīm renocari pōt. nō fuit hora tūc brevis in
qua spūalia lucra suo valore oīa terrena incōpabiliter excedētia ppare
poruissim. Heu me miser. id nūc stillat oculus me pre dolore et palpe-
bre fluūt aquis. quā renocare (quod prerij) nō possū. Quia vos oēs qui ade-
stis qui meā miseriaz videris. qui flore iuuetutis adhuc gaudetis. qui tep-
ptū adhuc habetis. me respicite. mea quā miseriaz psideat et in meo p-
iculo dānū vrm declinate. flozē iuuetutis vre cū deo expēdite. tempus
sacris occupate actionibz ne similia facientes silia partiamini. Quod felix pe-
nitētia et cōuersio matura quā secunda quā autē tarde pīnse committit dū-
bius et incertū erit. quā nescit an vere aut fice penituit. Quod cras cras
quā longā restē fecisti mihi. et in baratū mortis me peraxisti. procrastinan-
do decipisti me. Et quid adhuc dicā. in primo est tribulatio mea. ut de
hoc mūdo recedā. Attēde autē nūc a me quō diligēter. Ecce in hac hora
magis gaudere de breui oratiūcula. puta de salutatioe angelica deuote y

Occasio salutis

me dictu q̄ sup milia auri z argenti. O mi deus quāta bona neglexi. q̄ male accidit mihi q̄ hec nō prouidi quādo bene prouidere potui. q̄ ho-
ras nunq̄ reditur⁹ perdidit. p̄ q̄ modica scā z negocia inutilia tract⁹ tā
multa z p̄ciosa bona neglexi. O mi deus nūc finē p̄bis meis ipono. vl-
terius plāgere nō valeo Ecce venit hora que me aufert de terra. Heu
me nūc video. nūc experior q̄ āplius viuere nō valeo. z q̄ mors est i p̄-
pinq̄. En man⁹ inualide incipiunt rigescere. facies pallefcere. visus ob-
umbrari. z oculi profundari ac trāsfuersari Ach me miser pūcture mori-
tis amarissime circūdant me. z cor debile suffocare mētē. O cordis an-
gustie z p̄ssure mortifere. En pulsus incipit caprizare. Anhelitus defi-
cere. et quasi ex p̄fundo se colligere. lucem hui⁹ mūdī āplius nō video
Et ecce iaz statū alterius mūdī p̄ oculis mētalib⁹ q̄si p̄meditādo pro-
spicere incipio. O mi deus q̄ miserabiles aspectus. en cruentē bestie. lar-
uales demonū facies. nigriethiopes innumerabiles circūdant me insi-
diātes z spectātes miseram aiām meā in proximo exiturā. si forte tor-
quēda eis in sortem tardat. En sudor mortis adest. z mēbra penetrās
z victā eē naturā z iam succubuisse attestans. O terribilis aspectus iu-
sti iudicis mihi tā p̄ntis. p̄ timorē subito veniētis p̄ exhibitōem. Hinc
ualete vocij z amici charissimi q̄ hinc iam exiturus oculū mētis ad pur-
gatorij quo iam deducendus suz p̄uerto. inde nō exiturus donec red-
dā nouissimū q̄drantē. Illic oculo cordis intuo: miserā z dolorēz penā
z afflictōem multiplicē. Heu me miser. int̄ alias debitas penas ex illo
loco eugere video flāmine ignis. z iuolere z reimpingere quasiā aiā
miserorū. que velut scintille flāmino i medio ignis candentis discurs-
rūt. Sicut cū magna villa tota incendio ponit. z in igne z fumo scintill-
le pariter sursum z deorsus ferūt vllulantes. z pre dolore cruciatū cla-
mātes singule z dicētes. Miseremī mei miseremī mei saltē vos amici
mei. Ubi nūc est amicorū meorū adiutorij. vbi p̄missiones bone cōsan-
tineorū. z aliorū. p̄ q̄z inordinatū affectū nosmetipsos negleximus. z no-
bisip̄is hāc penā adauxim⁹. Ne cur tot mala fecim⁹. laborauim⁹ eis
placere volētes z male renumerati sumus ardem⁹ et estuam⁹. nec ab il-
lis adiutorij recipimus. Heu cur de salute nostra non nosmetipsos prou-
idim⁹. En mixtā afflictio purgatorij (q̄d patimur) supplicij superat q̄d
cūq̄ hui⁹ tp̄alis mūdī. Unice hore istius (quā patimur) acerbitas pe-
nalitatis ad cētū ānos i se putat habere seculi trāseuntis miserias Sed
sup oia genera tormentorū ledit nimis illius diuine faciei absentia. Et
oia p̄dicta in vltimo agone cōstitutus tibi pro memoriali relinquo Et
his dictis agonizādo expiro.

¶ Gregorius in omelia.

¶ Quatin⁹ sunt humane anīme maioris inimici q̄ sp̄itus qui hāc
excurrentem a corpore obsident. quam in carnis amore positam decepto-
rij delectationibus fouent. quā vallo circūdant. quia ante mētis ei⁹
oculis reductis iniquitatibus quas perpetravit. hanc ad societatem
sue ditionis trahentes coartant. vt iam extremitate vite deprehensa
et a quibus hostibus circumclusa sit videat. z inde euadendi aditum
inuenire non possit. quia operari iam bona non licet. que cum agere li-

Memoria mortis

enit cōtempnit. De quibus adhuc aperte (qđ sequit̃) intelligi pōt. Et cū dabunt re z coangustabunt te vndiq̃. Saligni quippe spūs vndiq̃ qđ angustat aīam. quādo ei nō soluz opis. sed etiam locutionis z insup cogitatōis iniquitas replicant vt que prius se p multa dilatauit i seculis re. ad extremū de oībus angustietur in retributione. Si em̃ districte pē setur cuius sit ponderis impropertuz. ex ore veritatis agnoscitur. cū negligenti z ad futura nō pficienti dicitur. Et qđez in hac die tua qđ ad pacez eēt tibi nūc aut abscondita sūt ab oculis tuis. Nā cogit adū valde est qđ terribilis erit hora nostre resolutōis. quis pauor mentis. quanta nūc oīm maloz memoria. que obliuio trāsacte felicitatis. que formido z consideratio iudicis. Quid ergo nobis esse de pñtibz ad delectatōnem debz. quando simul cūctis transcurrentibz non valet transire quod imminet qñ z hoc funditus finitur quod diligitur z illud incipitur vbi dolor nunq̃ finit. Tunc maligni spūs egredientē animā sua opera req̃runt. tunc mala (qđ suaserūt) replicant. vt sociam ad tormentum trahāt. Hieronymus in eplā ad demetriadam. Respuant honores. despiciātur diuitie. Ipsa quoqz vita nostra martyriū. amore cōtemnatur. Hec omnia z si pro eternitatis premio non darentur. essent tamen qñqz peritura. Amittunt hec etiam illi qui semper cupiūt possidere. qđ multis memoria nostra retinet in maximis honoribus z diuitijs cōstitutos repente de summo illo potentie fastigio concidisse z eos p timore es lari aliud quidam qđ hoīes se iam putabant exitu suo tandem docuerūt nos quid fuerint. Quid em̃ in hoc mundo stabile qđ firmum est. quid porro non breue z interitum. z casui non seruies. Quale illud bonū est qđ semp timeas vlt̃a te relinquendū scias. Nā z si nullo excipiat casu vlt̃a morte certe p̃dendum est. Et si vita nostra tendat p mille annos z ad extremū illū diem totius eratis quotidiana deliciāz voluptate venias mus. quale hoc qđo diu est qđ sine delect. Age iam trāsactum vite tue tēpus animo reuolue. Nōne videbit̃ tibi vmbra qđam fuisse ptransire z instar somnii tenuis incertum esse omne quod videt̃. Noc ideo z decrepitus senex sentire pōt. cui conuenit dicere cum ppheta. Dies mei sicut vmbra declinauerūt. et ego sicut fenum arui.

Ex dialogo gregoriū.

¶ Uir qđ daz in hoc mūdo valde diues fuit crisozius noīe. sed tñ vicij plen⁹ quātuz rebo. supbia tumidus. sue carnis voluptatibz subdit⁹. in acq̃redis rebus auaricie facibz accēsus. Sz cū tot malis dñis finē pone re decreuisset. corpali hūc molestia pcussit. Qui ad extremū vicis eadē hora qua iam erat de corpe exiturus ap̃tis oculis vidit tetros z nigerrimos spūs coram se assistere z vehemēter imminere. z nigerrimos spūs corā se assistere z vehemēter imminere. vt ad infernī claustra se raperēt. Cepit tremiscere pallefcere z sudare z magnis vocibz inducias petere filiūqz suū noīe maxīm quē ip̃e iā monach⁹ monachū vidi nimis z turbatis vocibz clamare di. Maxie curre. nūq̃ tibi mali aliqđ feci. in fide eua me suscipe. Turbat⁹ vero maxīm⁹ affuit lugens z pitrepēs familia puenit. Eos at (qđ ille insisterēs sibi grauit̃er tolerabat) ipi malignos spūs videre nō poterat. sz corz pñtiāz in p̃fusione i pallore ac. tremore li

Occasio salutis

lius qui traheretur videbatur. Dauore autem eorum tribus imaginibus huc illucque vertebatur. in lectulo iacebat in sinistro latere aspectum eorum ferre non poterat. vertebatur ad parietem et ibi erat. Quibus postea nimis etiam se relaxant desipunt. cepit magnis vocibus clamare Inducias vobis mane. inducias vobis mane. Si cum clamaret in ipsis vocibus de habitaculo sue carnis euulsus est. De quo nimirum constat quod pro nobis ista non pro se viderat ut ei visio nobis perficiat. Quis adhuc diuina potentia loquaciter expectat. Nam illum retro spiritus autem mortem vidisse et inducias petisse. quod profuit quod easdem inducias (quas petiuit) non accepit. Atque illud idem. Est apud nos archianachis presbyter licet non in diebus suis licet non in re terribilem narrat euenisse. Ibi namque ut ait quoddam monasterium galatoni dicitur. in quo quidam monachus magne estimatus habebatur. bonis quippe moribus videbatur. at in omni sua actione compositus. sicut ex fine res potuit longe aliter (quod apparebat fuit). Nam cum fratribus ieiunare monstraret. occulte maleducare peruevit. quod vicius eius fratres omnino nesciebant. et corporis et mentis molestia ad vite extrema perducitur est. Qui cum iam esset perducitur ad finem fratres ad se omnes qui in monasterio erant congregari fecit. At illi ut putabant tali viro moriente magnum quod ac delectabile se ab eo audire crediderunt. Quibus ille afflictus et tremens impulsus est perdere. quod hosti traditur coquebatur exire. Nam dixit. quia de me ieiunare vobiscum putabatis. occulte comedebam. Et ecce nunc ad deuorandum draco. et sum datur quod cauda sua genua mea pedesque colligas. ut caput vero suum intra meos mittere spiritum meum ebulliens abstrahit. Quibus dictis statim defunctus est. atque ut penitentem se literare potuisset a dracone (quem viderat) expectatur non est. Quod nimirum constat quod ad solam vitam literarum audientium viderat suum hostem cui traditur fuerat et inoruit et non euasit.

¶ Ex vitasparz Exemplum

¶ Abbas sylouis sedes in cella se claudebat ostium suum. Dicebant autem de ipso quod in die dormitionis sue cum federetur circa eum patres resplenduit tantus sol facies eius. Et dicitur eis. Ecce chorus prophetarum. Et iterum amplius facies eius resplenduit et dicitur. Ecce chorus apostolorum venit. Quia adhuc resplenduit facies eius. et ecce ipse cum aliquibus loquebatur. Dapnati filius autem illius senes dicentes. Tu quo loqueris pater. Qui dixit eis. Ecce angeli veniunt accipe me. et rogo ut dimittar penitere modicum. Dicitur ei senes. non indiges pena pater. Dixit autem illis. vere nescio me vel iniciu penam fecisse. et cognouerunt omnes quoniam perfectus est. Et rursum facta est facies eius sicut sol et timuerunt omnes. Dixit autem eis. Videte ecce dominus venit dicentes. Afferte mihi vas electoris heremi. et primo reddidit spiritum. Et factus est fulgur et repletus est totus ille locus odore suauitatis.

¶ Ex vita sancti Hieronymi

¶ Adueniente die quo venerabilis eusebius migratur se scierat. tertio die peruenit. loquor februm concussus valide super terram nudam magistrum scilicet hieronymi non inmemor se nudum fecit deferri a fratribus ad monachos fratres singulos in proposito manere. Denique saccum quo gloriosus induebatur hieronymus deferri fecit et super se poni. ordinauitque se nudum instar gloriosi magistrum extra ecclesiam in qua iacebat sancti hieronymi cadaver sepeliri. Post hec conuocata accepta se domino et glorioso hieronymo commendat.

Remoria mortis

uit. & sic per triduum locutione, corporalique visione priuatus, circumstantibus fratribus passionibus domini & alia legentibus iacuit. Die autem mortis duobus se horis ante beatę virginis exitum cepit venerabilis pater eusebius tam horribiles actus agere ut circumstantes monachi tanquam amatores iacerent in terra. nam quandoque transuersis oculis iunctis manibus facie horribili, diraque voce clamabat. non faciam. non faciam: mentiris mentiris. Post hec facie in terram (quantum poterat) firmans clamabat. Adiuuate me fratres ne peream. Monachi autem flentes & trementes interrogabant eum. Quid haec pater? Quibus ille. Non videtis demonum agmina qui me debellare cupiunt. At illi. Quid te facturum volebant cum dicebas. non faciam. Et ille. Conantur ut blasphemum inueniant. & ideo sic clamabam. Tunc illi. Quare faciem tuam abscondas in terra. At ille. Ne aspectum demonum viderem tam horribilem quod omnes pene nihil sunt respectu illius. Inter hec verba actus perhorrescentes stabant velut mortui nescientes quid facerent. Ad extremam autem horam venienti gloriosus eidem Hieronymus apparuit confortans eum. Ad cuius aduentum perterrita illa demonum turba euauit. Et viderunt Hieronymum monachi quidam. alij autem has voces ab eusebio audiebant. Unde venit pater. Quo tantum moratus es. Qui vox illa audientibus fratribus. Expecta fili ne formides. quia te non deseram quem tantum diligo. Qua voce audita breui discursu tempore venerabilis eusebius exspirauit. Ad cuius corpus fiebant miracula preterite vite sanctitatem insinuantia. Inter que quidam monachus sui monasterij prelachrymis & vigilijs oculorum lumine priuatus statim ut eius corpus venerandum facie terigit. oculorum lumen recepit. Quidam demoniacus etiam obuius sepeliendo corpori literatus est.

Aliud ex distinctione nona

¶ Legitur in libro de septem donis quod narrauerit quidam frater nomine Bualterus magister in theologia. quod cum ecclesia quedam confecturari deberet & quidam nobilis comes excommunicatus ibidem sepultus eiciendus esset propter consecrationem. patefacto sepulchro: apparuit immanissimus bufo super faciem eius totam eam operiens et corrodens. & alij vermes & serpentes. ad quorum aspectum & horrore omnes (qui aderant) fugerunt. Filius autem dicti comitis iuuenis hec audiens accessit. Et visa sanie carnis paterne & vermium. mirabili diuersitate & horrore dixit. Isti sunt amici nostri quos nutriunt delicie nostre hos quiescere facimus in mollibus lectis & pictis thalamis. & augmentamus diuersitate ferculorum. Melius est ergo ut extinguantur in vita per penitentiam. molestentur per ieiunium. ut interficiantur a nobis non occurrant in morte. Et relicto principatu & omni gloria mundi fugit. committens se beatum si fieret pauper pro christo ihesu. Venit autem thomam ubi in timore dei mirabiliter corpus suum carbonarij etiam mihi sortitus officium dempto solo suo confessorie omnibus hominibus

Occasio salutis

vsq; in finem vite sue permansit incognitus. Tandem veniens quadā die hominē vt carbonēs venderet. ibidem infirmitate graui percussus et vulneratus patientissime et mitissime sustinuit. deinde vocatus a crīsto feliciter aduolauit. Quo migrante omnes vibis campane vltro et perse diuina virtute sonuerunt. Quod cum tam papa Johannes q̄ vniuersus populus vehementissime mirarentur. confessor ipsius sacerdos quidam homo sancte vite totum vite sue ordinē et quis esset enarrauit. Quod audientes sui nobiles et milites qui eum ibidem quesiē runt licet viuū non inuissent corpus tamen defunctū ad terram suā cum gaudio deduxerunt.

Aliud ex libro de illustribus viris

¶ Conuersus quidam de fratribus clare vallīs innocentis vite et conuersationis honeste cum grauiter aliq̄m diu egrotasset. tandem ad extrema deuenit. Intrauit ad eum gratia visitationis beatus Bernar⁹ dus et confortans eum ait. Confide fili quia migraturus es ita de morte ad vitam. de labore temporali ad requiem sempiternam. in q̄ nō erit labor. Ille vero cum ingenti fiducia respondit. Quidni pergam ad dominum ihesum creatorem meum. vere confido et quantus de misericordia domini nostri Ihesu christi presumere audeo certus sum quia cito visurus suz bona. domini in terra viuē. tum. Porro beatus Bernar⁹. vt erat medicus sapiens pastozq; sollicitus timens homini rusticano ne tam fida responsio de presumptionis magis temeritate q̄ conscientie puritate procederet ait. Signa cor tuum frater signa cor tuuz. quid est quod locutus es. vnde tibi subreperere potuit tante presumptionis audacia. Quidnuero tu non es ille pauperculus et miserabilis homo qui cuz aut proprie nihil haberes in seculo necessitate forsan magis q̄ timore dei cogente ad nos confugisti. multis precibus tandem auditiū impetrando. nos vero dei causa collegimus inopem. et parem te fecim⁹. vltu atq; vestitu ceteris. quia communicasti his qui nobiscum sunt sapientibus atq; nobilibus viris et fact⁹ es quasi vnus ex illis. Quid igitur tribuisti domino pro omnibus istis. Et ecce non sufficit ingratitude tue gratis accepisse te tot beneficia de manu domini. nisi et regnum ipsius hereditatis iure vendices tibi. Ad hec ille respondens blādo vultu et tranquillo animo dixit. Bene pater charissime bene vtiq; perorasti. et vera sunt omnia que dixisti. Veruntamen si iubes loquar ad te dominum et patrem meum. et paucis aperiam. vnde mihi pauperi et misero suggeri aut imputari non poterit tante presumptionis et arrogantie. sed vt ego spero deuotiōis et humilitatis occasio dictū. si tū vera est illa predicatio vestra quā nobis scpius inculcastis quia scz regnum dei non carnis nobilitate non speciei pulchritudine non scientiarū profunditate. non virūm vilitudine. non temporalū diuitiarum habūdantia possidetur. sed sola obedientie virtute. ac charitatis exhibitio ne acquiritur. Nāc itaq; sniam tanq̄ verbū abbreviatū ac vtilissimū

Remoria mortis

a dño sedula cōmemoratōe apud me gr̃nui. ponēs illud q̃si signaculus
sup cor meū assidue meditando. ⁊ sup brachiū meū sollicito operando.
Querite si placet ab oibz magistr̃s meis ⁊ socijs (q̃bz me obseq ⁊ fuis
re iussistis) si cuiqz illoz aliqñ inobediēs fui. si de fratribz nostris quer
piā verbo aut signo vel q̃libet alio mō q̃tū in me fuit contristauī. Qd
si operā dedi oibz in xpo obedire oibz fuisse. cūctos p dei grām diligere
q̃s. phibere me p̃t vt de mia eius nō p̃fidā. Beatus itaqz Bern. cū ra
le rñsum ab hoīe rusticano accepisset gaudius est gaudio magno et ait.
Vere beatus es fili charissime. quia caro ⁊ sanguis non reuelauit tibi
sapientiam hanc. sed pater celestis ip̃e te docuit. ip̃e posuit animam tuā
ad vitam. rectissimoz tramite perduxit ad patriam. Jam ergo secur⁹
egredere. quoniam patefacta est tibi ianua vite Defuncto itaqz fratre
⁊ erequis celebratis. venerabilis pater de conuersatione ⁊ cōsumma
tione eius sermonem in capitulo luculentum summa deuotione ⁊ faci
lis ter accendit vehementer namqz affectus fuit in responsione illius ⁊ ma
gis congratulabant ei sup obedientie virtute ⁊ sup ipius anie puritate
q̃ si vidisset eū signis ⁊ pdigijs choniscārem

Sequitur secundū nouissimorum de extremo iudicio

Secunduz nouissimozū (cuius frequens meditatio nos a pec
catis reuocat. ⁊ est iudiciuz nouissimum ⁊ finale. Huius enim
memoria non solum cohibet a maximis peccatis. verum etiam
a culpis ⁊ minimis peccatis. Unde in vitas patrum legitur. q̃ cum q̃s
dam senex vidisset quendam iuuenem dissolute ridentem. dixit ei. Los
ram celo ⁊ terra reddituri sumus rationem totius vite nostre. et tu ris
des. Quasi diceret. Si scires q̃ stricta ratio fiet postmodum in iudis
cio de omnibus peccatis quantumcunqz leuibus ⁊ paruis. vtiqz non
ri deres. sed potius plangeres ⁊ doleres. quia nunc tempus est flendi
luctus ⁊ peccata luendi. Postea gaudebunt qui nunc sua crimina fle
bunt: Unde Gregorius in omelia. Presentis temporis ira est agēda
leticia. vt nūqz amaritudo sequentis iudicij recedat a memoria. Nunc
est quod dominus dicit Ecclesiasti. xxxviii. Vemor esto iudicij mei.
nam cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Sic per prophetaz
loquitur in psalmis. ⁊ Iohel vltimo. Consurgant ⁊ ascendant gentes
in valle Iosaphat. quia ibi sedebo vt iudicem in circuitu omnes gentes
Irem Hieremie. ii. Adhuc iudicio contendam vobiscū ait dominus
De quo generali iudicio scribitur Osee. iiii. Audite verbum domini
filiū isrl. quia iudiciū dñi cum habitatoribz terre. hoc aut iudiciū valde
est timentū. vii. ppheta dr. A iudicijs cū tuis cumi. Irem Sap. q̃nto

Occasio salutis

Videntes turbabunt timore horribili. gementes pre angustia spiritus.
Terre dñe in hoc die turbabunt gentes z timebunt qui habitant terminis
nos a signis tuis. nec immerito pauebunt. qz multa horribilia erunt signa
na que videbunt. Nam vt scribit Luce. xxi. Cum viderunt filium ho
minis venientem in nube cum potestate magna z maiestate. tunc erunt
signa in sole z luna z stellis. Et in terra pressura gentium pre confusione so
nitus maris z fluctuum. ita vt ardeant homines pre timore z expectatio
ne que superueniet vniuerso orbi. O miser ho cogita illius iudicis dei. s.
et hominis tam horribile aduentum. nam ignis in conspectu eius exardescet.
et in circuitu eius tempestas erit valida. Ignis inquit an ipm precedet
et inflamabit in circuitu inimicos eius. Un ad Heb. x. Terribilis au
tem est qdem expectatio iudicij z ignis emulatio. que consumptura est
aduersarios. Et Malachie. iij. Ecce dies veniet succensa quasi cam
nus. z erunt omnes supbi z omnes facientes impietate stipula. Itē Isaie
lxvi. Ecce dñs in igne veniet. Un Joel. ij. Ante faciem eius erit ignis
vorans z post eum exurens flamma. Et iddeo sicut scribit Mala. iij.
Quis stabit ad videndum eum. Ipse em quasi ignis consumans z quasi herba
fullonum. z sedebit consas z emundans argentum. Quis ergo sane mens
tis hunc iudicem z aduentum eius toto corde non timebit. Gregorius sup
Ezechiel. Que erit mens hominis eterni iudicis presentiam non formidan
tis. vbi sumus peccata ante oculos redeunt. z omnia que cum delectatione ac
ta sunt ad memoriam cum pauore reducuntur. Terre vt scribit Prouerbioz
xxvij. Viri mali non cogitant iudicium. qui autem requirunt deum animadu
erunt omnia. Berni. in psal. Expauesco qdem multum iudicis venturi per
ultum. que latebit nil occultum. nec reliquet qd inultum. z quis nostrum non ti
mebit. qm iudex apparebit. ignis ante quem ardebit peccatores qui debebit.
Est autem hoc iudicium specialiter merendum ppter tria. Primum est mul
tiplex accusatio ipis peccatoribus valde grauiter phorrenda. Secundum est
strictissima villicatio is ro de omnibus singulariter facienda Tercium est
horribilis sine expectatio. q a iusto iudice tunc crudeliter coram cunctis ho
minibus ptra insensatos pferetur. Que omnia sunt peccatoribus plurimum
intuenda. z p psequens eorum memoria est a peccatis retractiua

Ex iudicium timendum est ppter multiplicem accusationem.

Est igit primum q iudicium est valde z specialiter timendum
multiplex accusatio q in ipis peccatoribus valde grauiter. est per
horrenda. vñ multa inueniunt et numerant in scriptura q in nos
missima die peccatores accusabunt. primum est conscientia propria q peccato
rem arguet non in occulto vt nunc. sed coram omnibus tunc agere. Un Danie
lis. vij. Iudicium sedet z libri aperti sunt. id est conscientia q omnibus reuelat
bitur. In his libris pntet sententia vite z mortis glie seu confusionis
salutis vel damnationis sempiternae. Item Apocalipsis. xx. Indurati
sunt mortui ex his q scripta erant in libris. id est in conscientijs eorum Un

Memoria mortis

ad Roma. ij. Testimoniū illis reddere p̄cia eoz. Nā sicut testimoniū bone p̄cie hoīs iusti est gl̄a. ita testimoniū p̄aue p̄cie est accusatio dā natio seu pena. Sedm̄ (qđ excusat p̄ctōre) s̄t diaboli & spūs maligni. Ipi em̄ sicut p̄ditores suggerūt p̄ctm̄ faciendū. ac de facto & commisso peccatōre accusabūt sicut loci. s̄t iuris. Interdū accusat furē de eo qđ fecit cū eo. Ideo Apo. xij. Diabolus accusator frat̄z noiatur. Un̄ Aug. Astabūt oēs aī tribunal xp̄i & p̄sto erit dyabolus & recitabit p̄ba p̄fessionis n̄re & obijciat nob̄ in facie qđ nobis. & in qđ peccauim̄. & in quo loco. & qđ facere debem̄. Dicitur est em̄ ille aduersari n̄r. Equissime iudex iudica tū esse meū ob culpaz. qđ tuus noluit esse p̄ gr̄am. tu est p̄ naturā. meus p̄ miseriā. tuus est p̄ passionē. meus ob suasionē. tibi in oledēs. mihi consentiēs. a te accepit imortalitatē tunicā. a me accepit hāc pannosaz tunicā qđ indutus est. tuā vestē dimisit. cū mea: hic venit Equissime iudex iudica qđ illū esse meū & meū p̄demmandū. Nec Aug. Tercū qđ p̄ctōres accusabit s̄t angeli & spūs b̄i Credibile est em̄ qđ ille (qđ tradidit eis aīas custodiēdas) req̄rit ab eis dē h̄mōi custode rationē. Et cū illi nō mentiant̄. nec culpā alienā sibi dñt imputare. oportet hic eos dicere qđ ip̄i nō sint in culpa. s̄ p̄ctōres qđ noluerūt eis credere et obedire. sicut nō est culpa medici qđ nihil omittit de p̄tinētibz ad curā infirmī si nō sanat languidū sibi inotēdiē. Un̄ Hieremie. li. Curauimus qđ necessariū erat fieri circa babilonē vt curaret. s̄ culpa sua fuit qđ nō est curata. Quartū accusans peccatōrē s̄t creature. et li q̄sieris. qđ dico qđ oēs & singule. Nā offenso creatore totus m̄ds odio habebit offensore. Un̄ Iob. xx. Reuelabūt celi iniquitatē imp̄i. & terra aduersus eū surget. Nā dñs aduocabit celū de sursum & terrā deorsum discernere populū. Ordo. sup̄. Mattheū. In illo die nihil est qđ r̄ndam̄ vbi celū & terra. sol & luna. dies & nox. & totus m̄ds astabūt aduersum nos in testimoniū p̄ctōz n̄roz. Et iō d̄t Grego. Si quis q̄s te accusabit. dico qđ totus m̄ds. & creature nō solū accusabūt p̄ctōrē. verū etiā peccatores de ip̄is vindicabūt. Sap. v. Armabit creaturā ad vltionē inimicorū & pugnabit cū eo orbis terraz cōtra insensatos. i. peccatores. Itē eius dem. xviij. Creatura tibi factori deseruēs exandescit in cormentū aduersus iniustos. Quintū accusans p̄ctōres s̄t miserabiles. p̄sone qđ iniuriā passē sunt. Nā ille eos tūc accusabūt qđ ip̄is iniuriā fecerūt. Tunc em̄ verificabit verbū p̄phete in psalmo sic dicētis. Cognoui quia faciet dñs iudiciū inopis & vindictā paup̄is. nā ip̄e (qđ intruet abyssos. qđ am̄bulat sup̄ pennas ventoz. terribilis in cōsilijs sup̄ filios hoīm) tunc iudicabit causas paup̄ez qñ stabunt in magna constantia aduersus eos qđ se angustauerūt. Tunc vindicabit om̄ia pater orphanoz. & iudex viduaz. Patientia vero paup̄ez nō peribit in finē. Accusabūt etiā subditū suos impios & negligentes platos. Bern. sup̄. Lañ. O terribil̄ deus sup̄ filios hoīm. frustra incipient dicere tunc miserī montibz. cadite sup̄ nos. & collibz cooperite nos. Veniēt aī tribunal xp̄i & audiet populos granis querela. accusatio dira quorū vixere stipendijs nec diluere peccata quibus facti sunt duces cecī. & mediatores fraudulentī Sextū

Occasio salutis

ascensans peccatorum est peccatum Hieremie. n. Arguet te malicia tua
z querisio tua increpabit te. Un peccata erunt ligata ad collum pecca-
toris. Osee. iij. Colligata est iniquitas effraim. absconditum est pecca-
tum eius. Treno. pmo. conuolure sunt z in posite collo meo. s. iniquita-
tes mee. Et ideo sicut furtum ligatum ad collum furis accusat eum. sic
tunc peccata accusant miserum peccatorem. Proverb. v. Iniquita-
tes sue capient impiu i funibus peccatorum suorum quibus confringitur.
Hinc est q per prophetam dicitur. Funes peccatorum circumplexi sunt me
quibus in retis funibus mali per dyabolum trahuntur ad infernum. sic em
cadent in reticulo eius peccatores z caprio (qua abscondit) apprehen-
det eos.

det eos. ¶ Legitur de erico q̄ intrans orium onerat se pomis fī-
gens ea in aculeis. Cum autē venerit ortulanus. tunc ericius volēs fu-
gere impeditur ab onere. 2 sic cum pomis comprehētur ⁊ arrestat. Sic
etiā accidit peccatori diuersis peccatis onerato in die iudicii comprehē-
ditur ⁊ accusabitur ab eisdem. Psalmista. Cognosceret dominus iudi-
cia faciens in operib⁹ us manū suarum comprehensus est peccator. De
quo Crisost. sup. Barthēi dicit. Ip̄e cogitationes ⁊ specialiter ope-
ra stabunt ante oculos nostros accusantes nos ante deum. dicēte apō-
stolo. Cogitationib⁹ inuicē accusantibus. Bernar. Tunc opera nostra
simul loquentia dicent ad peccatorem Tu nos egisti. opera tua sumus
non te deseremus. tecū crimus. tecū ad iudiciū p̄gemus Nam vt dicit
Izechie. xviij. sicut iusticia iusti erit sup eum. sic impietas impij erit su-
per eum. Hinc est q̄ Psalmista dicit. Audite hec omnes gentes. aurib⁹
bus percipite qui habitatis orbē. Quia timebo in die mala. id est in die
iudicii. que non solum mala. imo pessima est. cuius tunc peccatori. Ad q̄
respondit sibi ip̄i dicens. Iḡur nunc timebo. quia iniquitatis calcaneus mei
circūdabit me. Septimū ⁊ vltimū accusans peccatores sunt tormē-
ta siue instrumenta passionis ihesu xp̄i. imo verius ip̄emet xp̄s. Unde
Hieronymus. Crux xp̄i contra te pugnabit. ⁊ christus per vulnera
sua contra te allegabit. cicatrices contra te loquentur. ⁊ clauē de te con-
querent. Hinc Augustinus in tractatu de simbolo sic dicit. Fortas-
sis dominus in corpore suo cicatrices obseruabit. vrin iudicio peccato-
rib⁹ exp̄obaret. ⁊ conuincens eos dicat. Ecce hominem quem cru-
cifixistis. ecce deum ⁊ hominē in quem vos infelices credere nolulistis.
videre vulnera que infixistis. agnoscite latus quod pupugistis. quod pro-
pter vos apertū est et intrare nolulistis. Tunc etiam ip̄e xp̄us accusans
peccatores dicit illud quod Naui. iij. haterur scriptū. Reuelabo pudē-
da tua. ⁊ ostendā gentibus nuditatem tuam ⁊ regnis tuis ignominia
tuam. Izech. ij. Reuelabo iusticia eius in oculis mandatorū eius. et vir
non eruet eum de manu mea. Q̄ tristes ⁊ desolati erit in hoc die mi-
seri peccatores. Tunc enim scribitur Apocalip. i. videbit eū oīs ocul⁹
et qui eum pupugerunt. ⁊ plangent sup eum omnes tribus terre. Tūc
peccatori videbit ⁊ irascetur. dentib⁹ suis fremet ⁊ tabesce-
t

¶ iudicium timendum est
ppter reddendam rationem

Memoria mortis

Quid (quod iudiciū reddit timorofum) est strictiffima villicatio
noſtre rō de oibus ſingulariter faciēda. Lu. xvi. Redderō em vil
licationis tue. Jam em nō poteritis amplius villicare. Ochariffime ſi
eſſes rōem redditurus mille florēnoꝝ coram dño tpali iuſto prudēt et
ſeuero. multū deberes ſollicitare p bona ꝑputatōe faciēda. Sis ꝑ mul
tomagis ſollicitans ꝛ vigilās ꝑ reddenda rōne de cōmiſſis bonis coſ
ram deo ꝛ angelis ꝛ oñibus ſanctis. qbus tunc ꝑñribus ꝛ aſtantiſ
te neceſſario oportebit cōputare. non ſolum de maioribꝫ. verum etiam
de minimis vſqꝫ ad vltimū quadrantē. Un ꝑ ꝑsa. iij. Dñs ad iudiciū ve
niet cum ſenioribꝫ populi ſui ꝛ ꝑncipibꝫ eius. Et zacharie. iij. Veniet
dñs deus meus omneſqꝫ ſancti eius cum eo. videlicet ad iudiciū gene
rale. quod erat in publico coram oñibꝫ hominibꝫ. ꝛ non in occulto. et
ideo tanto magis eſt timendū. Un ꝑ ꝑſo. iij. Hanc iudiciū ſuū
dabit in lucem. ꝛ nō abſcondet. Erit ergo ratio multimoda de cunctis
tūc reddēda. Primo videlicet de anima a deo nobis data ꝛ cōmiſ
ſa. Si em rex filiā ſibi dilectiſſimā (quā in regno diſpoſuit) facere regi
nam. alicui cōmiſſet ſubditōꝝ ſuoꝝ ꝛ ille eam male cuſtodiret. qd du
bitat quin rex exigeret rōem de cuſtodia filie ſue taliter neglecte. Quid
ergo faciet rex celoꝝ de illo cui filiā ſuā. id eſt aīam ſpecialiter ſibi dile
ctam tradidit in cuſtodiā. quā intendit ad dignitatē regiaz ſublimare
in celis. ſi eam male cuſtodiant. nō me magnā inde exigit rōem. Ideo
dicit ꝑ ꝑſo. iij. Cuſtodi te metipſam ꝛ aīam tuā ſollicite. Haꝛ ſi
cut dicit Auguſtinus. Sapius eſt ꝑamini in amiſſione vnius aīe qꝫ mil
leſꝫ corpoꝝ. Un ꝑ ꝑſo. iij. in libro meditatiōis ſuaz. Torus iſte mundus
ad vnius anime ꝑcium eſtimari non pōt. Et iō ꝑ ꝑſo. iij. Cur carnem
tuā ꝑcioſis rebus impiguas ꝛ adornas. quā ꝑſt paucos dies verſ
mes comēſturi ſunt in ſepulchro. Et aīam tuā bonis operibꝫ nō des
coras. que deo ꝛ angelis eius in iudicio eſt ꝑñranda. Cur ergo aīaz vi
lipendis. ꝛ ei carnem anteponis. Dominā ancillari. ꝛ ancillā dominari
magna abuſio eſt. Idem in libro de cōtemptu mūdi. Hodie filiꝫ homi
nū curā anime negligūt. curā autē carnis deſiderio ꝑficiunt. neꝑ em ꝑ
care incruūt ſed puniri. Tu ergo chariffime noli minus dignū plus di
ligere magis digno. noli corpus diligere ꝛ aīam negligere. noli ancillaz
extollere ꝛ dñam ꝑmittere ancillari. Un ꝑ ꝑſo. iij. in libro de repa
ratione lapſi. Si animā negligamus nec corpus ſaluare poterimꝫ. Nō
em aīa ꝑo corpore. ſed corpus ꝑ anima factus eſt. Qui ergo quod ꝑ
muꝫ eſt) negligit. ꝛ ſcōm qd inferius eſt extollit ꝛ cuſtodit. vtrūꝫ corꝫ
rumpit. Qui vero ordinē ſeruat ꝛ quod primū eſt colit ꝛ cuſtodit. ꝛ ſe
cundū neglexerit ꝑ primū ſalutē ſaluabit ꝛ ſcōm. Si ergo voveris ani
mā tuā ſaluare ꝛ bonā inde dño reddere rationē. ipam inſtrūe ſci
entijs ꝛ virtutibus diuinis. Un ꝑ ꝑſo. iij. in Thimotheo. Ad hā aīā
ma eſt adiuncta corpoꝝ vt ſcēretur ſcientias ꝛ virtutes. ſi cum mag
no ſcēre venerit benigne recipietur a ſuo creatore. ſi autē relegabitur
ad inferna. Secundo reddenda eſt ratio de corpore noſtro. Ipſum ſi
quidem eſt caſtrū a deo nobis traditū ꝛ cōmiſſum. Bernardus. Bo
num caſtrū cuſtodit qui corpus ſuum cuſtodit. Exiget ergo ratio de

Occasio salutis

de custodia huius castri. videlicet si inimici dñi. i. carnis voluptatis et
vicia aliqui sunt recepti. et familiares eius et amici. i. putes et bona opa
abinde turpiter sunt effugati. Si diabolus ibi fuerit receptus. et christus
verus dñs pñs modo sit exclusus. Qd si fecerimus magna erit suspi
rio de nostra pñtōnis nostre et infidelitatis. et stabimus ad reddendum
exinde rōnem. Item corpus nostrū est iumētū a deo nobis cōcessum
vt ipso vtamur pro anime nostre cōmodo et vtilitate. de quo debemus
reddere dōem quo ad tria. Vñd ē cē. xxxij. Libana pga et onus azino
panis disciplinā seruo. Tam azinus q̄ seru⁹ designat nostrū corp⁹ cui
debet panis ad sustentationem nature. pga discipline ad repressiōē lasci
uie. et onus boni operis ad profectum pñie. Exiget igitur dñs primo
de hoc suo iumēto si illi pabulū discrete ministrauerimus nō nimis lau
te ipm corpus nutriendo. Nam q̄ seruū suū delicate nutrit. postea ill
lum sentiet cōmacem. vt habet. puer. xxxix. Etiam nō nimis modicu⁹
de necessarijs ipi corpi tribuendo qd si fecerimus reputabimus propo
rū corpm peremptores. Contra qd loquit sic bernardus in epla ad fra
tres de morte dei. Sunt et alia corpoz exercitia. in quibus necesse est la
borare. sicut vigilie ieiunia et hmoi. q̄ spūalia nō impediūt sz adiuvant
si cū rōne et discretionē fiant. q̄ si ex indiscretōis vitio sic agant vt vt de
ficiēte spū vel languente corpe spūalia impediāt. quis est. corpi suo
abstulit boni operis effectū. spū affectum. proximo exēplū. et honore
deo. sacrilegus est et horū oīm in deum reus. Et ergo Grego. xxx. mo
ralium sic ait. p abstinētiā carnis vitia extinguenda sunt. non caro.
sz necesse est vt artem cōtinentie quisq̄ teneat. qui non carnē sed vicia
occidat. Tūc enī dum in illa hostem insequimur. etiam ciuem quē dis
ligimus trucidamus. Secundo exigit si pga discipline illud correxeris
mus a rebellione et lasciujs illud cohibendo. Vñd Ber. sup. can. Iu
go discipline insolentia morum est domāda. Item dñs idem in epla. Q
q̄ ppositum reddit oām corpi statum necnō et mentis habitum disci
plina. ceruicem submittit. et ponit supcilia. pponit vultum ligat oculos
cachinnos prohibet moderat linguā. frenat gulam. sedat iras et format
incessum. Tercio exigit dñs si ipm corpus laborare fecerimus in opib⁹
penitētie et pcurum. Vñd augustinus in li. de baptis. paruuloz. Pro
pterea de paradiso emissus est adam et contra edon habitauit. vt signi
ficaret q̄ in laborib⁹ (qui sunt delicijs pcurarij) erudienda est caro pec
cati. Vñd corpus nostrū reputandum est aial laboriosum ad opa pñie
facienda nobis a deo cōmodatum. Noli ergo illud tenere ociosum cur
ignoras q̄diu penes te manebit cum impfecto ope pñie ab illo q̄ pces
serat forsitan improuise reperatur. Et ergo dñs christo. Si mureo ac
cepis equū aut bouem instāter oparis. et dicis forte cras a me tolletur
quare hoc etiam non facis equo corpi sez tuo. Si ergo iumētū tuum a
christo tibi cōcessum discrete nutrias vt sustentet natura et doment vis
cia. Sic pga discipline corrigas corp⁹ vt maneat i obediētia et fulgeat ca
stimonia. sic ad laborem instruas vt profugentur ocia et faciat digna pe
nitētie opera. tunc finaliter possis domino bonā et valēre exinde redde
re rōnem. ¶ Tercio reduenda est ratio de proximis. et pmo patri de fis

Memoria mortis

lid. hoc habet i. Regū. iij. ubi legitur qd heli punitus ē pro suis filiis eo qd
 nouerat illos indigne agere z nō corripuit eos delinquentes. Et ergo dicit
 prouer. xxix. Eru di filium tuum. vñ qdaz. Si tibi sit natus peccantez
 co: rige natum. Nam ve suū luere possis de iure reatu? Itēz prelati de
 suis subditis dicit Oseechiel. xxxiiij. Fili hoīs speculatore dedi te domui
 israel. audies qd ex ore meo z meū fimonē annūciabis eis ex me. Si me
 dicente ad impium. Impia morte morieris. z locut⁹ nō fueris vt te cul
 nodiat impius a via sua z ipse in iniquitate sua moritur. sanguine eius
 de manu tua requiram. Item eiusdem. xxxiiij. Ecce ego ipse sup pasto
 res z requiram gregem meum de manu eoz. Item dñs siue pncips ter
 re nūc rationem reddet de suo inferiori atqz subiecto. Noc pñz numeri
 xxxv. ubi legitur qd pncipes a dño iuste sunt suspēsi in paribilibz ppter pec
 catuz populi. qz fornicatus fuit populus cū filiabus moab. que vocas
 bant eos ad sacrificia sua zc. vñ ibidez legitur. Tales ergo sunt pncipes
 z plati de quibus scribit Hieremie xxxv. Ululate pastores z clamate.
 aspergite vos cinere optimates gregis. qz cōpleti sunt dies vestri vt i
 terficiamini z cadetis quasi vasa p̄ciosa. Videant ergo plati eccie z pnci
 pes vniuersē terre. qd alijs p̄sunt z iperant. qualiter cōmissum sibi gregē
 p̄bo pariter z exemplo instruat regūt defendūt. Prelati namqz debēt
 populum docere z a lupinis hereticoz insultibus vulpinisqz fraudibz
 sagaciter defendere. Pncipes vero terre debent pctōres corrigere sibi
 subditis iusticiā z iudiciū facere. pupillos z viduas miserabilisqz p̄so
 nas diligenter p̄regere. nec quēcūqz iniustis actionibus seu molestijs
 aggravare. Sciant em̄ fore scriptuz sapientie sexto. qd iudiciū durissim⁹
 mu? in his qui p̄sunt fier. epiguo em̄ cōcedit misericordia. potētes autē
 potentē rōmēta patient. Ad vos oēs qd platos ecclesie z pncipes vniuer
 se terre sunt hi fmones mei vt discatis sapientiam z non excedatis. ac
 subditos sic instruite diligite z defendate vt durissimū hoc iudiciū. vñ i
 fortioribus fortior z maioribus maior instat cruciatio. secure in die no
 uissimo valeatis expectare. Quarto reddenda erit ratio de omnibus
 opibz z pmissis. vñ Athanasius in simbaliis sic dicit. qd ad aduentum
 xpi oēs hoies resurgere habent cū corpibz suis. z reddituri sunt de fas
 ctis p̄p̄is rōem. et hoc est qd ap̄ls innuit. qd ad corintheos. v. vbi dicit.
 Dēs nos manifestari oportet aū tribunal xpi. vt referat vnusquisqz
 p̄p̄a corpis prout gessit. siue bonum siue maluz. vñ ecc. viii. Cuncta q
 fecisti adducet dñs i iudiciū nūc nō soluz magna z grauia pctā. s; etiā q
 in oculis nostris vident modica z q̄si nulla. Vñ paruū qd videt pass⁹
 hoīs. s; de eo erit ratio reddenda. Job. xij. Obseruasti omnes semitas
 meas. z vestigia pedū meoz p̄siderasti. Et subdit i caplo sequenti. Tu
 quidem gressus meos dinumerasti. Item xxxiiij. Oculi eius super vis
 as hominū. et omnes gressus eius p̄siderat scz ad retribuendum qd
 in illis ppetrauit. Exemplū de angelo numerante passus heremite. de
 quo legitur in vita patrū. Vinus est p̄bus ociosum. Et tñ sic scribit
 matth. xij. de oī p̄bo ocioso qd locuti fuerint hoies reddent de eo rōem
 in die iudicij. vñ sapien. i. Qui loquit iniqua nō poterit latere. nec p̄teri
 it illū correctōis iudiciū. Vinum videt cogitatio vana. z tñ dicit Sapi

Occasio salutis

entia. In cogitationibus impij interrogatio erit. Et eiusdem vi Ipe cogitationes nostros scrutabit. vñ **Esaiæ** vii. Ego autem ad vos veni et congregabo eos cum gentibus videlicet ad iudicandum. put gentes iudicabo. De quo habet **Isaiæ** iij. In diebus illis congregabo omnes gentes. et reducam eas in valle **Iosaphat** et disceptabo cum eis ibi super populo meo et hereditate mea **israel**. Via ergo opera cogitationes et perba strictissima iudicabunt. Nam ut dicit **Brege** super illud **Matthæi** iij. Omnes capilli vestri numerati sunt. Sic deus omnes vias nostras considerat et gressus dinumerat ut nec minime cogitationes aut perba minutissima (quod apud nos valuerunt) in eis iudicio maneant indiscussa. Tunc enim vniuersa opera nostra tanquam in frontibus nostris essent scripta erunt omnibus manifesta. Nam ut scribit **Eccl. xi**. In fine hominis denudatio illius operum. Quinto erit reddenda ratio non solum de malis commissis. vñ **matth. xxv**. Tunc dicit rex his quia sinistris eius erunt. Discedite a me maledicti in ignem eternum. qui parati estis diabolo et angelis eius. **Osuri** et non dedistis mihi manducare. etc. Et fuit una de causis quare diues epulo non inuenit aque refrigerationem. quia pauper **lazarus** de micis eius mense nihil potuit obtinere. Item non solum de commissis et omissis reddetur ratio sed etiam de tempore perduto in quo mala facta sunt. et bona neglecta. Unde et **desclasti. viij**. Numerum dierum et tempus dedit illis dominus. ut ipsis salubriter ad eius honorem et propriam salutem vtantur. Quod multi tamen vix lipendunt et tempus inutiliter consumunt. De quibus **ber. ad scholarum** conuenienter sic dicit. Nihil preciosius tempore. scilicet heu hodie nihil vilius reputat. Et ratione sunt dies salutis. et nemo recogitat. nemo sibi perire diem et nunquam reditaram causatur. Sed sicut non peribit capillus de capite. ita nec in momentum de tempore videlicet de quo ratio non exigit. Quamtuus hoc timebat **hericus Ancelmus** in meditationibus suis ita dicens. O lignum aridum eternis ignibus dignum. quid enim respondebis in illa die cum exigeretur a te versus ad iudicium oculi omne tempus viuendi tibi impensum qualiter fuerit a te expensum et ideo dicit sapiens **eccl. iij**. Fili conserua tempus. Sexto et ultimo reddenda erit ratio de omnibus donis a domino deo preceptis. Ipe enim dominus nihil dat de quo non velit habere rationem. Vñ potius videtur commodare quam simpliciter dare. Ipe enim requirit rationem de omni dato. siue sit spirituale ut sunt bona anime naturalia acquisita et infusa. siue corporalia ut sunt fortitudo agilitas et pulchritudo. Siue temporalia ut sunt diuitie prelati et honores. De his omnibus patet exemplariter et pabolice. **Matth. xx**. de quibus talentis. Et luce. **xix**. de nobilibus qui tradidit seruis suis diuitias. De quibus omnibus oportuit ratio reddi et computatio fieri spiritualis. Et ergo sicut scribitur **Job xix**. Scito. esse iudicium scilicet breuiter faciendum. in quo de omnibus et singulis superius iam positus ratio strictissima exigit. Quare dicebat **Job. xxxi**. Quid faciam cum surrexerit ad iudicandum dominus. et cum conspiceret quid respondebo illi. Quod velociter veniet qurens et interrogans de omnibus operibus nostris. Nam iuxta est dies perditionis et adesse festinat tempus. scilicet quando iudicabit dominus populum suum. Quia ut dicit **Abdies primo**. Iuxta est dies domini super omnes gentes. Ipse namque dicit in **apocalypsi. iij**. Ecce venio cito. Et ergo dicitur in euange. **Marci. xij**. Vigilate nescitis enim quando dominus venis

Remoria mortis

et. an media nocte an gallicantu. an mane. ne cū venerit repente inueniatur vos dormientes. Quod autem vobis dico omnibus dico. Vigilate. Nam si nō vigilaris veniā ad te rāq̃ fur. z nescies q̃ hora veniā ad Irem apo. ultimo. Ecce venio cito z merces mea mecū est. reddere vnicuiq̃ fm̃ opa sua. Ergo charissime cū de tot z t̃ aris oportebit te tūz cito z quasi iprouise z subito rōem reddere sp̃ vigilia. diligenter te examina. p̃sciam quoq̃ tuā funditus expurga. vt cum dñs ad iudiciandū venerit possis eidem pueniēter rñdere. Et hoc est quod suadet tibi. eccl̃a. xviij. ibi dicit. Ante iudiciūz temetipm̃ interroga z in conspectu dei inuenies propitiationem.

De iudicio timendum sit propter sententie z prolationem

Rimū qđ finale iudiciūz reddit formidabile z pauescendū est horribilis snie expectatio que a iudice sic crudeliter est ferenda. Nec autē sententia est terribilis specialiter ppter tria. Primum est incertitudo snie snie dubitatio. Nulli ei p̃stat an. p̃ se vel p̃tra se ferat. Nam vt d̃z eccl̃. ix. Sūt iusti atq̃ sapientes. z opa eoz in manu dei sunt. z tū nescit homo vtruz odio an amore dignus sit. sz oia in futurū seruātur incerta. Unde legitur in vitasp̃at̃. q̃ cum abbas agaton mortuus rus per tres dies staret immobilis ap̃tis oculis. z fratres eum pulsarent dicentes. Abba vbies. Respondit in p̃spectu oim̃ iudicis afflito. Et dixerūt fr̃es. Tu times. Dixit Intima p̃tute qua potui mandata dei custodiri. sz homo suz z nescio vtruz opa mea accepta sunt corāz deo qz alter sunt dei iudicia z alter hoim̃. et ideo nec p̃fido nisi venero ante deū. Dicit em̃ Gregori⁹. Sepe iusticia mea ad examē diuine iusticie inducta iniusticia est. z plerūq̃z fordet in conspectu iudicis. qđ int̃rōe fulget opantis. Tū p̃ouerb. xiiij. Est via que videt hoibz recta z nouissima eius ducunt ad interitum. Et quia iste sanct⁹ pater. Agaton hec cordialiter aduertebat. ideo quāuis in mandatis dei custodiendis diligitissimus fuit. futurum tamen iudiciū valde timuit z expauit. Item legitur adhuc in vitasp̃at̃. q̃ qdam senex dixit Tres res tū meo. Unam scz qñ aīa mea egressura est de corp̃e. Alia qñ occursura ē de ipsi deo. Tercia vero qñ finalez sniaz i die nouissimo expectauerit auditura. ecce qualiter multi scōz patrū hoc iudiciū timuerūt. ppter incertitudinē snie tūc ferende. Et p̃o merito valde timēdus ē. vñ Dath. viij. z sunt p̃ba saluatoris. Multi dicent mihi domine dñe. nōne in nōmine tuo. p̃perauimus z demonia ciciemus. z p̃tutes multas fecim⁹. Et tunc cōfitebor illis dicens Discedite a me quia nunq̃ noui vos. Si prophete z fugantes demones z miracula in dei noīe facientes. tunc repellent. quis taz sancte hic possit viuere q̃ in hoc iudicio nō habeat tremere z pauere. Nullus verissime cum non sit mundus a forde sup̃ terrā etiam nec infans vnus dici. Nunc est quod scribit Isai. lxiij. Facti sumus omnes nos vt immundus quasi pannus menstruare vniuerſe iā

Occasio salutis

Atque nostris. Igitur de oibus opibz nris in h iudicio pducendis quāti-
 cunq; etiam videant bona sine iusta. debemus merito formidare. Unde
 Job 17. Verebar oia opa mea. sic brūs Paulus vas electiois. Quis de
 nullo pctō sibi conscius fuerit. Dicit em̄ act. xxiij. Ego oī bono cōuer-
 satus sum apud deū vsq; in hodiernū diem. Tamē sicut scribit eccl. v. de
 ppiatu peccatorz noli esse sine metu. Un̄ pmo ad Corin. iij. qsi pauē
 do dī. Nihil mihi conscius sum sed in hoc iustificat⁹ nō sum. Nunc Gre-
 gorius ait Iusti sūt viri om̄es (qđ agūt) metuūt dūz caute cōsiderant aī
 qntū iudicem stabunt. Dēs em̄ stabūmus ante tribunal xpī. vt scribit
 Aplos ad Rhoma. xiiij. Et ergo ego miserrimus qđ dicā vel qđ faciā
 dum nil boni pferā aī tantū iudicē. Scdm̄ est illius sententie dura et
 lamentabilis immo intolerabilis prolatio. Unde Darh. xxv. Cū ves-
 nerit filius hoīs in maiestate sua ⁊ oīs angeli cū eo. tūc sedebit sup sedē
 maiestatis sue Et cōgregabuntur aī cū omīs gentes. ⁊ sepabit eos ab
 inuicē sicut pastor segregat oues ab hēdis Et statuet quidē oues a dex-
 tris. hēdos autē a sinistris. Tūc dicet rex his qđ a dextris eius erūt. Ve-
 nite bñdicti patris mei possidere paratum vobis regnū a cōstitutione
 mūdi. Esuriui ⁊ dedistis mihi manducare. sitiui ⁊ dedistis mihi bibere
 ⁊ cetera qđ sequunt. Tūc dicet ⁊ his qđ a sinistris erunt. Discedite a me
 maledicti in ignē eternū qđ paratus est diabolo ⁊ angelis eius. vñ qđ. 13
 Iudicis in lite brevis est vox ite venite. Dicit reprobis ite. venite bo-
 nis. O graciosum ⁊ dulce xpī alloqum. cum dixerit. Venite. O durus
 ⁊ am. 12 imo intolerabile p̄bū cū pnūciauerit. Discedite a me maledi-
 ti in ignē eternū. siue ite. Vere vere. Aspera vox ite. vox est bñdicta veni-
 te. vñ brūs Bern. ait. O qđ graue ⁊ am. 12 a sinistris erit ite. cū a dextris
 vox vinit dicet rex largitor vite. Iste est gladius ab vtraq; pte acut⁹
 exiens de ore filij hoīs vt habet Apocal. pmo ⁊ etiā xij. Certe tūc p-
 ciet terrā ⁊ p̄ga oīs sui ⁊ spū labioz suoz interficiet impiū. vt habet Isa-
 xi. O qđ terribile ē illā vocē tūc audire. vñ Aug⁹ sup Joāne Iudci se ce-
 siderūt ad vocē vnā morituri xpī. quid faciēt sub voce iudicaturi. Ipe
 siquidem rugiet tanq; leo. Amos iij. Leo rugiet quis nō timebit. Ite
 Isa. v. Rugitus eius vt leonis. Ite Hiermie. xxv. Dñs de excelsu ru-
 giet ⁊ de habitaculo suo dabit vocē suā. Peruenietq; sonus eius ad ex-
 tremū terre. qz iudiciū domino cū gētibz. Certe tunc vox dñi confrin-
 gentis cedros. nā tunc dñs confringer cedros libani. hoc est supbos et
 elatos eius speciales inimicos Qui mox vt honorificati fuerint ⁊ tam-
 qđ cedri exaltati quēadmodum fumus deficient. cum in hoc iudicio hu-
 miliati fuerint a domino. ⁊ quasi penit⁹ ad nihilū redacti. Nec etiā vox
 dñi erit sicut tonitruum verberans terram. Ideo Job vicesimosexto
 tremens dicebat. Quis poterit tonitruum magnitudinis eius intueri
 Unde Psalmista. Intronuit de celo dominus ⁊ altissimus dedit vobis
 suam. ¶ Item Job tricesimoseptimo. Tonabit dominus voce
 sua mirabiliter quifacit magna ⁊ mirabilia. Hinc Ancelmus in medi-
 tationibus suis dicit. Quid dormitas anima tepida ⁊ euoni digna.
 Qui non expersiscitur. qui non tremat ad tantum tonitruum. non
 do. mit. sed mortuus est. ¶ Item verbum domini erit ad modum

Memoria mortis

chorus cantantis. Unde zacharie nono. Scribit vt fulgur iaculum eius et dominus in tuba canet. Lerte sicut dicitur Isaie vicesimo capitulo In die illa clanges tuba magna. Hic dicit Chrysostomus super Bartholaei decimoquarto. Virtutes celorum mouebuntur. Lerte vox magna. Vox tube terribilis cui omnia obediunt elementa. Que petras scindit. inferos aperit. portas ereas frangit. vincula mortuorum dissipat. et de profundis abyssi liberatas animas corporibus suis reddit. et ad iudicium ire compellit. Nec omnia citius consumuntur in opere. quam aliqua sagitta transit in aere. Dicente Apostolo prima ad Corinthios decimoquarto. In momento. in ictu oculi in nouissima tuba. De hac etiam tuba dicit beatus Hieronymus super Bartholaeum. Quorrens diem illuz considero. toto corde contremisco Siue etiam comedo. siue bibo. siue a liquido aliud facio Semper videtur illa horribilis tuba sonare in auribus meis Surgite vos mortui et venite ad iudiciuz. Hunc die frequenter debet cogitare quilibet tribulatus. seu onere penitentie aggrauatus. et magnum inde suscipiet in anima subleuamen. Unde dicit beatus Gregorius in omelia. Dies illum fratres charissimi ante oculos vestros ponite. et quicquid modo graue cernitur in eius comparatione leuiatur ¶ Debeamus etiam hanc diem expauescere et timere Nam hec est dies ire. dies amara et amara valde. Unde Sophonie primo Vox domini dicit amara tribulabitur ibi fortis. dies ire dies illa dies tribulatiois et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum. dies tute et clangoris ¶ Item Isa. iij. Sol conuerteret in tenebris et luna in sanguinem. antequam veniet dies domini magnus et horribilis. Quatum metuebat beatus Bernardus. hunc diem quando dixit. Cum recordor moriturus. terret terror me venturus. Quem expecto non securus. terret dies me terroris. dies ire et furois. dies luctus et meroris. dies vltre peccatois. De hoc etiam die ait sic idem in sermone. Audi stabunt ante tribunal christi. vt audiant vocem iudicij qui obturauerunt aurem suam ad vocem consilij. Quid enim loquitur deus Agite igitur penitentiam. Multi tamen dissimulant multi prinent aures suas et dicunt. Durus est hic sermo. Non sic impij non sic. tunc intonet durus sermo. verbum asper. cum pronunciatum fuerit. Ire maledicti in ignem eternum Quid ergo dicent in die illa terribili miseri peccatores perpetue condemnati. cum viderint sanctos ad regnum vocari. atque semetipsos ad mortis supplicia eternaliter destinari. Lerte sicut dicitur Sapientie quinto. Semetipsos pre angustia spiritus dicent intra se penitentie agentes Nisi sunt quos aliquando habuimus in derisum et in similitudinem improprij. Nos insensati vitam illorum estimauimus insaniam. et finem illorum sue honoris. Quomodo ergo deputati sunt inter filios dei et inter sanctos fors illorum est. Non errauimus a via veritatis et lumen iusticie non illuxit nobis. et sol intelligentie non est ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis. et ambulauimus vias difficiles. viam autem domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia. aut qui diuiciarum iactancia contulit nobis. Transierunt omnia illa tanquam nubes

Occasio salutis

nis. que pertransit fluctuantem aquam. cuius cum preterit non est ves-
tigium inuenire. Certe hec confessio et penitentia tunc erit nimis ear-
da. Penitebunt. quidem ad penam. sed non conuertentur ad veniam.
Nam tunc non erit amplius locus misericordie et venie. sed equitatis
et iusticie. cum pronuntiatur a tremendo iudice **Ite et venite.** Quam
cum hec sententia est ab omnibus metuenda.

¶ Unde legitur quidam sanctus cum spiritus fornicationis is-
psum graueret temptaret exorauit dominum. vt temptator ei visibilis
ter appareret. quod et factum est. Tunc sanctus ille ait. Quid tibi pro-
dest qd me sic temptas. est enim summa fatuitas. Hosti namq; qd cum
aliquem in peccatum precipitas. peccatum tuum aggrauas. et ex con-
sequenti sic penam tuam augmentas. Respondens demon ait. Scio
inquit verum esse quod loqueris. Scio enim qd quanto plures peccare
fecero. tanto diem iudicii amplius retardabo. Illam autem diem super
omnia formido. in qua duram illam sententiam me auditurum ex-
pecto. **Ite** maledicti in ignem eternum. qui paratus est diabolo et an-
gelis eius. Et vt fulminationem illius sententie saltem ad tempus va-
leam retardare. ideo mitto homines tam grauer temptare. Deus
eternę quatum tunc demones et miseri peccatores timebunt et a voce
tonitru tui formidabunt. Et ergo si volueris hanc vocem non timere
et in illa die magna et horribili securus esse. semina. nunc opera pietatis
iusticie et misericordie. **¶** Quid felix fuerit et multum beatus dominus. Un-
de Prouerbiorum vndecimo. Benefacit anime sue vir misericors. faci-
cit etiam dignos fructus. Nam qui nunc seminant in lachrymis et do-
lore tunc venientes venient. portantes manipulos suos cum magna
exultatione. Sed multi sunt qui nunc seminant spinas et zizania. pus-
tantes se nunc criticum messuros. non sic impij non sic. Que enim semi-
nauerit homo. hec et metet. dicit Apostolus ad Galatas. sexto. Et er-
go dicit dominus Osee decimo. Arastis impietatem. iniquitates mes-
suistis. Unde qui seminauerit peccatum et actus nequicie. metet gehē-
nalem penam. Qui vero virtutes et opera penitentię. colliget gloriam
sempiternam. Nam qui bona egerunt ibunt in vitam eternam. qui ves-
to mala in ignem eternum. Opera enim illorum sequuntur illos Apo-
cal. decimo quarto. nam opera tunc saluabunt. et opera condemnabunt
Nunc est quod dicitur Job. quinto. Veniet hora in qua omnes (qui in
monumentis sunt) audient vocem domini. et procedent qui bona fe-
cerunt in resurrectionis vite. qui vero mala in resurrectione iudicii. vn-
de Apocal. ij. dicit iudex affuturus Ego sum scrutans renes et corda
et dabo unicuique secundum opera sua Nam vt dicit ab die primo. Sicut fecis
iustitiam tibi. Et ergo scribitur hieremie. i. caplo. Et sunt verba iudi-
cis ad angelos malos de peccatore condemnato sic dicentis. Reddite
ei secundum opus suum malum et bonum. iuxta omnia que fecit facite
illi. Et ergo si volueris ante christum autumnum bonum habere et
multis fructibus abundare. semina nunc largiter in hoc vere huius

Memoria mortis

presentis vite. nā q̄ parce seminat parce et metet. vt habet scđo ad cho-
rinthios. x. Sic etiaꝫ qui seminat in maledictionibꝫ et peccatis. et ieijs
metet. Nam vt dicit puerbio communē Quod sibi quisquis serit p̄sentē
tempore vite Hoc sibi messis erit. cum dicitur ite venite. Tercium ve-
ro propter (qđ sentētia iudicis ē terribilis et desolata) ē qđ oī dolore ple-
na damnatoꝝ a deo et angelis. et ab omnibus sanctis separatio eterna.
cum ps sinistra a demonibus rapietur. In instanti enim et sine mora illi
la horribilissimā ab ore christi. pmulgata erunt parati demones crudes-
lissimū. rapiētes miseroꝝ aīas. ducētes eas volociter ad suppliciiū sempiternū.
Hoc etiam p̄z figuratiue Hester. vii. de ministris assueri regis
qui erāt auidissimū ad suspēdendū amon Unde dicit ibides. necnō p̄hum
de ore regis exibat et operuerūt faciem eius ministri regis. Sic diaboli
statim in illo die erunt paratissimi ad recipiendū statim aīas p̄cōꝝ
Et hoc est qđ dicit in lamentatōibꝫ Hierē. i. ca. Dēs p̄secutores eiꝫ ap-
prehēderūt eam. vñ Chrysosto. in libro de rep̄tōne lapsi. Logica senos
illos et horēdos penaz ministros. qđ p̄cōꝝ p̄cipitāt ad supplicia sem-
piterna. Item Hugo de scō victore Torrores horribiles (qui nunq̄
miserent) erūt parati vt data sentētia. dānatos rapiāt ad tormēta sem-
piterna. Tunc miserendus miser lamēando dicit. Susceperūt me sicut
leo paratus ad predam. et sicut catulus leonis habitans in abdītis
Dolor ineffabilis. o pena indicibilis talis amarissime p̄secutōis. vñ
Berni. in meditatōibꝫ suis sic ait Quis putas meror erit. quis luctus
que tristitia. qñ separabunt mali a p̄sortio iustoz et a visione dei. et tradi-
ti in p̄tatem demonū. ibunt cum illis in ignē eternū. Ibiqꝫ erunt sine fi-
ne in luctu et gemitu Procul elongari a brā patria paradisi. et in gehē-
na nunq̄ lucē habituri iuxta quāritatē culpe penam sustinētes. tūc illi
miseri p̄cōꝝ de oī temptatōne desperantes vsqꝫ in eternū non vides
bunt lūmē. nam introibunt in inferiora terre. tradent in manus gladij
pres vulpiū erunt. hoc est ipoz demonum qui sunt fraudulentī et ne-
quissimi ad nocendū oibꝫ. De hac sep̄ationis peoa sic dicit Chrysos-
tostomus in libro de rep̄atione lapsi. nōnulli imperitoꝝ putāt sibi satis ēē
et optabile videri si tātūmodo careant gehenna. Ego autē multo graui-
ores q̄ gehennā dico esse cruciatūs. remoueri et abijci ab illa gloriā nec
puto ita acerbā ēē gehenne supplicia. Ut sunt illa de qđ audi qđ dicit
beatus petrus. Torquet is qui arceat a conspēu xpī hoc crede mihi pes-
nis omnibus grauius. Et hoc solus est qđ sup̄at ipaz gehennā Unde
idem sup̄ illud Barthei. xvi. Crades et in ignē mittet Intolerabilis
res est gehēna et supplicium horribile Tamē si nulle quis gehēnas po-
nat. nil tale est durum quāle ab honore illius glorie p̄pelli et exolum esse
a christo. Nam scđm Aug⁹. Reprobi mālent omne tormentum susti-
nere q̄ videre faciē iudicis irati. vñ Johel. ii. A facie eiꝫ p̄tremuit terra
mori sunt celi et stelle retraxerūt splendore suū. a facie eius trepidabunt
populi. Erre domine tunc peccatores infirmabuntur et peribunt a fa-
cie tua. Et hoc p̄ dolore nimio. cum eam viderint. acri. am et quo ad
ip̄os terribiliter commotam et crudeissime dicentem illud. Miermie
xviij. Dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis eozum.

Occasio salutis

Qualis seperatio **Q**uā grauis et amara tūc diuissio cuiuslibet peccatō
toris a facie dñi taliter indignātis. et horribiliter dicentis. Amē dico
vobis nescio vos. **U**n̄ qdaz. **E**aroz. tristis discensus tristior istis. **L**oz
poris et aie. tristissimus a deitate. **C**harissimū ppter hec omnia supradicta
eta et q̄si infinita alia (que breuitatis causa omittunt.) expurgiscent
et leuate capita vestra. ac omni timore et tremore diem illum precauere
Nam sicut dicit **S**ophonie pmo. **I**uxta est dies dñi magnus valde et ve
lox nimis. **E**t ergo dicit **I**saie. xij. **V**igilate. qz p̄e est dies dñi. vigilare
itaqz qz nescitis diem neqz horam. vt scribit **M**atthei. xvj. **U**n̄ p̄ma
ad **T**heſſalo. vltimo. **F**ratres itaqz diligēter scitis qz dies dñi sicut fur
ita in nocte veniet. **E**um enī dixerit pax et securitas tūc repentinus eis
supueniet interitus. et sicut dolor in vtero habentis et nō effugiet. **V**os
autē fratres iam nō estis in tenebris. vt vos dies illa tanq̄ fur compre
hendat. **V**os enī filij lucis estis et filij diei **I**git nō dormiamus sicut ce
teri. sed vigilem⁹ et sobriū simus. **N**ec vbi supra. **I**re **L**uce. xxi. **A**ttēs
dīte vobis ne forte grauent corda vestra in crapula et ebrietate. et curis
hui⁹ vite. et veniat sup vos repētinā dies illa tanq̄ laque⁹ aliqs fugue
niet in omnes q̄ sedent sup faciem vniuerſe terre. **V**igilate itaqz fratres
omni tpe orātes vt digni habeamini omnia ista fugere que ventura sūt.
et stare an̄ filium hominis. **N**ec omnia ibidē. **N**ā in veritate ibi erit amor
et tremor et intolerabilis dolor. **U**n̄ **I**ohel. ij. **M**agnus est dies dñi et
terribilis valde. quis sustinebit eum. **E**t **O**ſaie scdo ca. **E**t introibūt
in speluncas petraz a facie formidinis dñi et voragine terre. et gl̄ia mas
iestatis eius cum surrexerit pcutere terram. **T**ūc enī in fremitu concul
cabit terram et in furore obstupefaciet gentes. **S**icut scribit **A**bacuc
tercio. **E**t ideo dicit **O**ſaie. x. **Q**uid facietis in die visitatōis et calamit
tatis de longe venietis. ad cuius fugietis auxiliū. **L**erte peccatori tunc
nullū erit refugium. nullū solamen seu adiutoriū. **U**n̄ **A**nſelmus in li.
de ſimilitudinibus **A** de xeris erunt peccata accusantia. a ſiniſtris infini
ta demonia. **S**ubtus horridū cahos inferni. deſup p̄ntia iudicis irati.
Foris mūdus ardens. intus cōſcientia vrens. vix iustus ſaluabit. **P**ec
cator autē ſic dephensus quo fugiet. latere tunc erit impoſſibile. et appare
re intolerabile. **I**tem est dicta ſententia eo magis formidabilis et timē
da. qz non ſolum corpus diiudicat. ſed etiā ip̄am aiam cōdemnat. **U**n̄
legit in exēplo. **D**uo fratres (quoz vnus erat fatuus et alter ſapiens)
ibant pariter eadē viā. **E**um autē veniſſent ad biuiū vbi erant due vie
vna delectabilis et pulchra. reliqua vero inabilis et aspera. **F**atuus viſ
dens viām delectabilem. dixit ſapienti. **E**amus p̄ hanc viām. **S**api
ens r̄ndit. **F**rater et ſi viā iſta delectabilis eſt. r̄n ad malū hoſpiciū in
fine deducit. **U**n̄ conſulo p̄ aliam viām trāſeomus. nā q̄uis ip̄a ſit aſ
pera et inabilis. r̄n ducit finaliter ad hoſpiciū laudabile pulchrum ni
mis. magne honeſtatis et queris. **R**ndit fatuus frater. **V**agus volo
oculis meis credere q̄ tibi de his que tu nō vides. **E**t tunc poſuit ille
fatuus in viā delectabili et amena. **Q**uod ſapiens vidēs noluit cum re
linquere ip̄m ſequeretur. **P**ergentes autē pariter incederūt ſtamin la
trones. qui eos ab inuicēz ſeparātes poſuerunt in carceribus diuerſis.

Occasio salutis

Factum est autē ut rex illius terre p̄ciperet q̄daz die om̄es incarcerationatos ad se adduci. ut ip̄os iudicaret ad mortem. Venientes autē isti duo fratres inter ceteros cū se mutuo viderēt. sapiens sic regi dixit. O dñe mi rex. iudex. valde cōqueroꝝ vobis de isto fratre meo. Nā cum essemus pariter in via. z ip̄e sit fatuus ego vero sapiēs sum reputar. Ip̄e enim mihi nolebat credere ut iuissemus p̄ quandā viā bonā quāz sibi demōstrauit. sed me fecit secū ire p̄ quandā viā malā. vbi cecidim⁹ inter latrones. vnde reus est mortis mee. Ad hec fatuus dixit. Oñe mi rex. Ego aduersus fratrem meū maiorem habeo causam cōquerendi. Nam cū ip̄e sapiens sit non dubiū fuit tam facili ter me secur⁹ fuisse per viā quā sciuit fore malā. quod si non fecisset rediissem vici⁹ z securus eum fuisset. z p̄sens periculum nullatenus incurrissem. vnde vere reus est mortis mee. His verbis ex vtraz p̄te auditis rex talē protulit sententiā dicens. Tu fatue noluisti sapienti credere. z tu sapiens securus es fatuū. igit̄ vos ambo delectis morte condemnari.

¶ Sic ergo erit fratres charissimi in die iudicij. z in cōsummatione seculi cum eribunt anime de latibulis suis. z corpora de sepulchris suis. ad recipiendū iudiciū de commissis omnib⁹ operibus suis z om̄issis. Nam corpus fatuum. quia noluit sequi consiliū anime sapientis. z spiritus sapiens. q̄z securus est corpus fatuū. igit̄ condemnabunt ambo in iudicio extremo. Et hac de causa sententia iudicis dicit gladius ex vtraz parte acutus. ut habetur Apocalip. p̄mo. Nam pcutiet tam. quo ad corpus q̄ quo ad animā miserum peccatorem. Un̄ Barthēi decimo. Illū timete qui potest animam z corpus p̄dere in gehennaz. Item dictam sententiam reddit multū formidabilem z timendā quas litas i⁹ iudicis. Est enī ferenda a iudice circumspecto im̄o prudētiſſimo qui non poterit falli. Nam om̄ia sibi cognita sunt et nota. Ip̄e enī nouit abscondita cordis scrutans corda z renes deus. Un̄ ad Hebreos quarto. Om̄ia nuda z aperta sunt oculis eius. Deus enī intruetur cor. ut habetur p̄mo Regum desimosec̄o. Unde Eccl̄. vicesimosec̄o. Oculi dñi multi plus lucidiores sunt sole. circūspiciētes om̄es vias hominū. z profundum abissi z hominū corda intruentes in absconditas partes. Et ergo dicit Boetius. Magna nobis indicta est bene faciendi necessitas cum agamus om̄ia añ oculos iudicis cūcta cernentis. Item Hieremie tricessimosec̄o. Oculi ei⁹ aperti sūt sup̄ oēs vias filioꝝ Adam. z reddas vnicuiq̄ fm̄ fructū ad inuentionē eius. Ip̄e est iudex valde metuendus cui p̄spicabile omne solidū z opertum omne secretū. cui obscura clarent. muta respondent. mens sine voce loquitur z silentiū confitetur. Hec etiam sententia ferenda est a iudice nouissimō. qui non poterit flecti. nam iudicabit oīem terrarum in iusticia et populos in equitate. nullius etiam veretur potentiaz. nec alicuius accipit personam. nec aliquo numere tunc placatur. Unde Deutronomij decimo capitulo. Deus magnus potens z terribilis qui personaz nō accipit nec. munera. Certe tunc plus valebit pura conscientia q̄ marsu bia plena. Tunc diuitibus nihil proderit diuitiaz copia. sed solus p̄sacis z iusticie p̄sunt opera. Un̄ Osee vij. Argentum eorum fo

Remozia mortis

ras efficitur. et aurum eorum in sterquilinum erit. Argentum et aurum non valebit literare in die furoris domini. Tunc apparebit dolus seculi falsitas mundi. ac vilitas et indignitas omnium diuitiarum. Quod dulce. quod iocundum erit tunc odibile mundum. et quod triste. quod amarum habuisse mundum carum. Nec sententia ferenda est a iudice qui precibus non corrumpit neque precibus mitigat. Prover. vi. Non acquiescet cuiusque precibus. Et ideo ut dicit Luthus. Ibi angeli pro hominibus non intercedunt. Quia iustus iudex tunc non faciet misericordiam sed reddet unicuique secundum merita vel demerita. e quibus et inflexibilem iusticiam. Ubi Ezechiel. vij. Secundum vias eorum faciam eis et secundum opera eorum iudicabo eos. et scient quia ego dominus. Et ergo Iob ix. expauescens dicebat. Verebar omnia opera mea sciens. et non parus eis delinquenti. De his omnibus ait Bernardus in prosa. Iuste qui domum iudicabit nec personam acceptabit nec piece corrumpet. sic nec precibus flectet. Et igitur labora diligenter illuc deferre iusticiam. ubi misericordiam non poteris inuenire. Nam ut scribit Prover. xi. Non perderunt diuitie in die ultionis. sed iusticia liberabit tunc a morte. Chasrusissime si scholares lectiones suas nescientes valde timet de examine magistrum. quia forsitan acriter corrigent. Quantum habent tunc timere misericordiam peccatores de extrema auditione summi magistrum et iudicis. qui non studuerunt in libro iusticie et veritatis. Certe in hoc examine (qui nunc malignatur) exterminabuntur. Iniusti enim punientur et semen impiorum peribit. Contra vero tunc in memoria eterna erunt iusti. et ab auditione mala non timebunt. Et ideo dicit Eccli. vij. Ante iudicium para tibi iusticiam. Nec autem sententia etiam feretur a iudice crudeli et commoto qui non poterit placari. Nam dominus (qui nunc naturaliter mansuetus est ut agnus) tunc apparebit quasi leo rugiens crudelis et commotus. Unde Osee. xij. et possunt esse verba domini ut avaris. gulosis. et superbis in die iudicii sic dicentis. Furra desideria sua adimpleri sunt et saturati et eleuauerunt cor suum et obliti sunt mei. Et ero eis quasi leona et sicut pardus in via assiriorum. occurram eis quasi vrsa raptis catulis. et dirumpam interiora securis eorum et consumam eos quasi leo. Quid enim crudelius istis bestijs poterit inueniri. Item dicit dominus ad impiis condemnandum. illud Ezechiel. vij. Finis venit super te et emittam furem meum in te. et iudicabo te iuxta vias tuas et ponam contra te omnes abhominaciones tue in medio tui. erunt. Et scitis quia ego dominus. venit tempus prope est dies occisionis. nunc de prope effundam iram meam super te. effundam furem meum in te. Certe domine sicut ignis comburit siluam sicut flamma comburit montes. Ita tunc persequeris illos in tempestate tua et in ira tua turbabis eos. Tunc enim exardescit sicut ignis ira tua. et in furore obstupefacies gentes. De quo dicitur Esa. lxx. Ecce nomen domini de longinquo veniet ardens furor eius et grauis ad portandum labia eius repleta sunt indignatione et lingua eius quasi ignis deuorans et spiritus eius quasi torrens inundans usque ad medium colli. ad pedes ad gradus ad nihilum. Nunc furore perdit Iob in spiritu dicit. Quis mihi tribuat ut in inferno pregit me et abscondas me donec pertranscat

Memoria mortis

furoz tuus. Vere tanta erit tunc seueritas iudicis q̄ nec p̄bis poterit
exp̄mi. nec mente cogitari. Om̄ia em̄ iudicia ab initio m̄di sup̄ huma-
num genus habita sunt tanq̄ stiller & scintille respectu furoris dñi. q̄ndo
hoc iudiciu[m] exercebit. Ecce q̄ distinctus veniet ad iudiciu[m]. qui mitis
resurrexit & ad celum ascēdit. Un̄ Grego. in omelia sup̄ illud Joh̄. x. r.
Thom̄as vnus ex duodecim (q̄ d̄r didim⁹) sic ait Frates vitā vestra
moresq̄ cōponite. & is q̄ mitis resurrexit a mortuis. q̄ strictus in iudis
cū veniet preiudicare. Terre in die tremēdi examinis sui cum angelis et
archangelis. cum thronis & dominationibus. cum p̄ncipatibus & potes-
tibus apparebit. celis & terris ardentib⁹. cunctisq̄ elemētis in obse-
quiū sui terrorē cōmotis. Nunc ergo tanti pauoris iudicē an̄ oculos ve-
stros ponite. hūc ventur⁹ timete vt hunc ventur⁹ non timidi sed securi
videatis. Timēdus est ergo modo. ne tūc timeat. Terror eius ad vsq̄
bone actionis nos exerceat. merus illius vitā nostrā a p̄auitatib⁹ con-
p̄scat. Certe si aliquis vestr⁹ cum suo aduersario cām dicitur⁹ in iudis
die crastina esset exhibendus torā forasse noctes in somnem duceret
quod sibi dici posset. qd̄ obiectionib⁹ rīderet secum sollicita & estimāti
mēte versaret. vt iudicē inueniret aspeç. vehemēter merueret & q̄ noxi⁹
us appareret formidaret. Et q̄s ego. aut quod ego. Nimis non longe
futurus post hoīem vermis. post vermem puluis. Si ergo tanta cura p̄
timescit iudiciū pulueris qua intentiōe cogitandū est. qua formidine p̄-
uidendū est iudiciū tante maiestatis. Nec om̄ia idem. vbi sup̄. Sunt &
q̄dam alia p̄dictam sentētiā grauātia. Prīmū videlicet q̄zibi non est
p̄as resistēdi. Sapiētie. vi. Virtuti brachij tui q̄s resistet. Et ysa. xxiij.
Quis resistet iudicio tuo. Vere nullus potest resistere. sed om̄es gene-
raliter oportet cōparere. ac sententiā summi iudicis siue velint siue no
sint coram angelis expectare. Ip̄e em̄ loquitur p̄ Elia. xlviij. ad pctō-
rem condemnandū in p̄ec verba. Reuelabit ignamina tua. et videbit
obprobriū tuū. Ultronē capiam & nō resistet mihi hō Un̄ Job. ix. De
cuius ire nemo resistere pōt. Nam si fortitudo q̄ntur robustus est. Un̄
Heiter. xij. Vñe deus rex om̄ipotens inditōne tua cuncta sunt posita
et nō est q̄ possit resistere voluntati tue. Tu em̄ fecisti celum & terrā. et
quicqd̄ celi ambitu cōtinetur dñs om̄niū tu es. nec est qui resistat maie-
stati tue. Iste est magnus dñs & fortis & potens. cui⁹ magnitudinis &
potentie non est numer⁹ neq̄ finis. Nullum etiā q̄ntumcūq̄ magnus
ip̄e tui. ebit. Sap. vi. non timebit dñs magnitudinē cuiusquā. qm̄ pus-
sillum & magnū ip̄e fecit. Omnes em̄ subiecti crunt pedibus eius et tū-
mebunt ip̄m in die illa vehemēter. Nam sicut d̄r Ozechi. vij. In die iu-
dicii & furoris dñi rex lugebit. & p̄nceps induet merore. Item Apoca.
vi. Reges terre & p̄ncipes & tribuni & iudices diues & fortes & ois seru⁹
et liber abscondēt se in spelūcis & in petris montiū. Et dicent montib⁹
Cadite sup̄ nos & abscondite nos a facie sedētis sup̄ thronum. & ab ira
agni. qm̄ venit dies magn⁹ ire Et ibidē. xviij. Flebūt & plangūt reges
terre q̄ in babilone fornicati sunt. & in delicijs vixerunt cum viderit fū-
mū incendiū eius. longe stantes p̄pter timorē tormentorū. Certe tūc erit
tribulatio magna q̄lis nō fuit ab initio m̄di vsq̄ modo. vt d̄r Mat.

Occasio salutis

xiij. Secundus est qđ dictam sententiam aggravat qđ non est ibi locus pcrōibus se abscondendi seu occultādi Nam vt dī bñs Anselmus. Latere nunc erit impossibile. z apparere intolerabile. vñ Job. xxiij. Nō sunt tēbre. et non est vmbra mortis ibi vt abscondantur qui opant in iquitatem. Item Ber. in smone Audi stabūt ante tribunal xpi. vt audiant vocem iudicij qui obturauerunt aures suas ad vocem pñlij Ne superius allegatum est. Charissime hunc diem time. hunc dñm z iudicem omnia iudicaturum cordialiter expauesce. vt eo diligentius possis pccā diuitare. Nā vt dī eccl. i. Timor dñi expellit peccatum. Et alibi. In timore domini omnis homo declinat a malo Tercium est qđ dictā sententiam aggravat. qđ non est ibi locus ad aliud appellandi. ner spaciū appellandi. vñ psal. Quo ibo a spū tuo. z quo a facie tua fugias. Si ascendero in celum tu illic es. si descendero ad infernū ades. Unde dicit dñs de peccatore Annos. ix. fugient z non saluabitur ex eis qui fugerint si descenderint vsqz ad infernū. inde manus mea educet eos. Et si descenderint vsqz ad celum inde traham eos. z absconditi fuerint in vertice carmeli inde scrutans auferam eos et si celauerint se ab oculis meis in fundo maris. ibi mandabo serpenti z mordebit eos. Et si abierint in captiuitatem corāz inimicis suis ibi mandabo gladio z occidet eos z ponam oculos meos super eos in bono z in malo. Et ergo Job. x. dominus omnia iudicaturus sic dicit. Non est qui de manu mea possit eruere Certa sunt plana. video vbiqz nos inueniet manus oipotentis. vñ autor de curru anime Quid facies diues nūqz tutus bene viues Quo te puerres quo cursum pdite vertes. Quo ptes cursum non tur'es hic neqz sursum. Si mīf ascendis celos vel ad infera tendis. Impat in celis ferus est vel ad infera telis. Simare querat rex iste mari dominat Ausquaz tutus eris sz vbiqz reptus habetis Vere vere ita nullibi patebit fuga vel in morte nec in vita. Qđ bene aduertebat hoc beatus Eleazarus qui sic inquitens dicebat Vanus oipotentis neqz viuus neqz defunctus effugiam. vt habet. ij. Machabioz vi. Ex dictis igit pñz multipliciter qđ finale iudicium erit omnibus metuendum. z hoc ppter accusationem plurimoz ibi sustinendum. Et propter rationē vni uerfoz generaliter reddendam. Et ppter diffinitiuā suā tunc a iusto iudice horribiliter pferendam. Nūius ergo memoria preseruat non inmerito quēlibet a peccatis

Sequuntur exempla de secundo nouissimo. De extremo iudicio

¶ Legitur in libro de ortu carthusiensium qđdam doctor pñpū. et ultra vt videbatur z fama doctrina z sapia inter omnes doctores parisienses excellenter honoratus z mirabiliter gratus graui et vltimā finitate puentus non diu decubēs diem clausit extremum. Lūqz tota die illa que defunctus est moze parisiensi in aula funere in feretro des

Memoria mortis

cōbente suisq; cantata officia defunctor. in crastino mane pgregata ibi
 dem vniuersitate parisiensi tam scholarū q̄ doctor. vt tam honorabili
 viro solēnis z venerabilis pberet funeralis officij sepultura. Et igit
 reuerēdi viriferet. in (q̄ fun^o iacebat) eleuare vellēt ad eccliam desces
 rendus subito cunctis studentib; q̄ mortuus videbat z erat eleuato ca
 pite recedere in feretro ac omib; audientibus alta z terribili voce cla
 mauit. Iusto dei iudicio accasatus sum. Et hoc dicto caput deposuit z
 decubuit mortuus sicut prius. Qua voce cuncti attonit z territi deli
 berauerūt. ipm illo die nullo modo fore sepeliendū. sz vsq; ad crastinu
 referuandū. Hanc ergo sequēti cū multitudo magna pueniss; dictus
 qz fun^o sicut p̄s vellēt ad eccliam deportare. defunctus sicut p̄s ele
 uato capite dolorasa et terribil voce inronuit. Iusto dei iudicio iudica
 tus sum. Quam vocē multitudo audiens et intelligens stupuit plus
 q̄ prius. Et euz alterutru interrogassent qd sibi vellēt taz insoliti et in
 exp̄ti defuncti clamores. adhuc determinauerūt ipm nisi in alio crastio
 nullatenus tumulandū. Tercia po die cū ppter ista pdigia fere tota cl
 uitas puenissēt. et funus cūctis p̄patis ad tumulū vellēt deportare de
 functus sicut p̄s iā tercio altissima et mestissima voce psonuit. Iusto
 die iudicio p̄demne^o suz. Qua horribili snia audita q̄si oēs imēso fue
 runt timore et tremore pculli certi facti de p̄denatione tanti viri q̄ iter
 alios videbat honestate vite claritate fame dignitat; excellētia. et mul
 tiplificia et sapia p̄fulgere. Ea tēpestate erat ibi magister Bruno do
 ctor famosus. natione teuthonic^o de Colonia nō obscuris parētib; na
 tus. ecclie etiā remēs canonice et ibidē scholarū mgr q̄ sup̄dcis vocis
 bus salubris territus atq; p̄p̄terus allocutus^o est q̄sdaz socios ibi p̄ntes
 infra scriptis vl silib; p̄bis. di. O p̄a charissime qd faciem^o. Oēs sil̄ pe
 timus. nō saluabimur nisi q̄ fugerit. Si in viridi hoc sit in arido qd fiet
 Si hō tātē dignitatis tātē literature tātē scie (q̄ videbat taz honeste
 vite. q̄ erat tātē celebris fame) sic indubitan^o est d̄anatus. qd nos/mise
 ri hominūculi faciemus. Si lugubri voce vnus homuncionis tā horri
 bilis ac stupēdo timore ac stupefacti sumus qd faciemus cū rugitus leo
 nis cum extremi iudicij tuba in aures n̄as p̄crepuerit cū oēs audieris
 mus. Surgite mortui venite ad iudiciū. Quō in tali horribili iudicio
 vbi colūne celi p̄tremescēt. et angeli terre bunt. et territi cogent appares
 re. Eugiamus igit a facie gladij poccupemus facie dū in p̄fessioe. Ve
 nite ad oremus ante dēū ploremus corā d̄no q̄ fecit nos. Postq; ei^o vo
 cē audiūm^o nō obduremus cor da nostra. sz exeamus de medio baby
 lonis egrediamur pentapolim igne et sulphure iā succēfaz. et exēplo brī
 pauli heremita. z brī Anthonij arsenij euagrii z alioz scōz cū brō Joā
 ne bap. ātra defici q̄ram^o i mōtib; nos saluos faciam^o vt c̄ni iudicij irā
 z sniam d̄anatois eterne euadam^o z p̄uenire possim^o ad portū z trans
 illitātē saluris eterne. Nis z silib; p̄bis z sentētis seipm z q̄sdā socios
 alloqns z exhortās. Deliterauerūt ipe z sex alij viri p̄bi secū abrenūcia
 re mūdo z oib; p̄p̄is ei^o z ad p̄fēz p̄niam pagēdā heremi deserta cō
 petētis q̄rere. z ibidē relictis oib; diuitijs z honorib; huius mūdi. accis
 p̄singulū cruces suas z nudum xpm nudū p̄ artē viam sequi. z latā ac

Occasio salutis

spaciosa deferere q̄ amatores z sectatores mūdi pducit ad supplicia
dānatoz. Et qz audierāt famā scitatis sci Hugonis ep̄i grātanopo
litani q̄ p̄us aliq̄ tpe eiusdē mgr̄i Brunonis in scholis soci⁹ credidit ex
titisse sp̄sū scō inspirante simul ad sc̄m ep̄z memoratū accedere decreue
runt z eiusdē p̄ciliū z auxiliū inq̄rere. vt in eius diocesi (quā audierant
multis desert⁹ mōtib⁹ abundare) locū p̄gruū obrinerēt in quo suū sc̄m
ac salubre p̄positum possz effectum mancipare. Septez igit̄ sci viri in
frascripti p̄fata de causa ad p̄dictū sc̄m ep̄m duce scō sp̄u p̄ueuerūt. Et
vt vtar oīno p̄bis scriptis in legēda vite sancti Hugonis episcopi mo
morati p̄ summū pontificem. Innocētium qui eum canonizauit appro
bata z p̄firmata adest magister Bruno vir religiosus scientiaqz famo
sissimus honestatis z grauitatis ac totius maturitatis quasi quoddaz
simulachrum. Habebat at̄ socios magist⁹. Lauduinuz qui post euz ex
xitit prior carthusie. z duos stephanos hi sancti rufi canonici fuerūt. sed
desiderio vite solitarie eis sese coniunxerūt. Hugonem quo quē p̄gnos
minabant capellanum eo q̄ solus ex ipsis sacerdotis officio fungeretur
duos quoqz laicos quos appellamus conuersos andream z garinum.
Querebant aut̄ locum heremitice vite congruuz necdumqz repperār.
hoc igit̄ se simul z sue sancte conuersationis odore trahente venerunt.
Quos episcopus non solum grātanter. sed z reueranter suscepit z tras
tauit z voti compotes fecit. Ipso namqz consulente iuuante z commu
nicante carthusie solitudinē intrauerūt atqz exstruxerunt. Anno do
mini Millesimo octogesimo quarto. episcopatus vero dicti sancti hū
gonis quarto. Uiderat autē p̄fatus sanctus episcopus circa idēz tē
pus per somnium in eadem solitudine deum sue dignationi habitaculū
lum construentem septem etiam stellas itineris sibi ducatum p̄stian
tes erant vero hi septem. Quapropter non istorum tm̄. sz et qui succes
serunt eis consilia libenter amplexus est. z vsqz ad mortē carthusie has
bitatores consilijs sp̄z z b̄ficijs fouit. licet vero z p̄mitus diuini amorē
totus arderet incendijs non alter tm̄ ad discipline celestis exercitia eoz
exemplis ac familiaritate inferbuit q̄ si flāmanți q̄s faci plures alias
circūponat ardentes. Erat aut̄ z euz eis non vt dominus aut episcopus
pus. sed vt seruus z frater humilissimus. et ad cunctozum quantum in
ipso erat obsequia paratissimus. adeo vt vir venerabilis wilhelmus
tunc prior sancti laurentij postea sancti theofridi abbas magistro bruno
noni etiam ipse religiosa deuotione non mediocriter alligatus beati hu
gonis cōtubernal (biniquippe tunc p̄ singulas habitabant cellas) ap̄d
magistrum brunonem non leuiter conq̄ret q̄ pene omnia ad hūilitatez
spectantia intra cellulam sibi tanq̄ patri paret officia z ep̄us nō salte se
cum vt socius sed potius conuersaret vt famulus Intātū aut̄ heremū
deuotus incolebat z sedulus vt enim mgr̄ bruno nō nunq̄ exire cōpelle
ret dicens. Ite ad oues vestras eisqz quod debetis exsoluite.

¶ Aliud.

¶ Refert doctor iacobus carthusiens in libro de p̄ctis mētalib⁹ et cri
minalib⁹ Quo fr̄es religiosi honeste cōuersatōis se mutuo cordialiter
dilexerunt. inter quos vnus mortuus alteri apparuit in orōne. p̄cubēti
p̄ q̄.

Memoria mortis

Quē viū? videns in vili habitu z vultu mesto inquisiuit cur sic appa-
reret. Rū dīr defunctus tribus vicibz dicēs. Nemo credit. nemo credit
nemo credit. Quēsiuit viū qd essz qd nemo credit. Rēpōdit defun-
ctus qz districte iudicat deus z qz senere punit. His dictis disparuit z
viuentē fratrem magno timore concūsum dereliquit

¶ Aliud

¶ Quidā rex fuit magnus z gloriosus z factum est pcedente illo in
curru deaurato cum regali obsequio obuiasse illi duos viros attritis et
sordidis idutos vestibus attenuatas macie z pallidos facies habētes
vt ergo rex vidit illos desiliens cōfestim de curru z in terrā procidēs
adorauit z surgens amplexus est eos affectuose osculās. Magnates
vero illius ac pceres de hoc indignati sunt arbitrātes eū cēisse idigna
regali glā nō tū ausi fuerūt illū repēdere. germano frie^r suggesterūt
vt ei loqueret ne tāte excellētie diademati z atā inferat z trumeliā. Qui
cū frii ita diceret z ei^r hūilitatē repēderet. ei rex respōsus dedit qd
tū ille nō intellexit. Consuetudo autē erat illi regi qn sniam mortis ptra
aliqūē dicebat pconē suz qz añ ianuā illi^r cū tuba hūic officio deputata
mitteret. Lūius voce omnes pgnoscebant eū mortis reū esse. Vespere
igitur veniētē misit rex buccinā mortis tubā icinare añ ianuā fratris sui
Quā cū audissz ille de salute desperās tota nocte sua disposuit ac sum-
mo diluculo migris z lugubribus indutus vestibus cum vxore z filiis
pgit ad fores palacij flens z lugens. Quē rex ad se ingredi fecit z vī-
dens eum lugentē ait. Stulte z insipiens si tu sic timuisti pconē ger-
manis tui aduersus quē te nihil deliquisse cognoscis. quō mihi repre-
hensionem intulisti qz in hūilitate salutauī z z osculatus sum pcones dī
mei sonozabili tuba mortem mihi significantes z terribilem dñi occur-
sus. cui multa z magna meipm peccasse psciūsus. Ecce deniqz tuā ar-
guens insipientiā isto vsus suz mō. Nūc pō z illoz qz te miserūt ad mei
rephensiones stultā arguere curabo z ita frēm instructū remisit domū
pcepit autē fieri de lignis qrtuor arcellas z duas quidem vndiqz auro
cooptas ossaqz mortuoz potentia mūtēs in eis aureis obserauit feris.
Alias vero duas pice z bitumine linens repleuit lapidibus pciōsis z
inextinguibilibz margarit^{is} z oim vnguentoz odoribus funiculicqz cili-
cinis astrinxit. deinde accersiri fecit rephensores suos z pceres z posuit ante
eos quattuor ipsas arcellas vt estimarent qnto qdē iste qnto vero ille
precio sint cōdigne. Illi vero deauratas magni precij iudicauerūt. Ex-
pedi eū inquit inter regalia diademata pont. qz vero illinite pice z bi-
mint erant vili quodam z exili precio dignas dixerūt. Rex atē dixit ad
illos. Sciebam z ego talia vos dicturos. exterioribz eū oculis exterio-
ra cernitis. z tū nō ita oporteret facere. sz interioribz oculis intrinsec⁹ re-
posita expedire siue honorē siue trumeliā. Et mox pcepit vt apēretur
arcelle deaurate ex qbz referatis dī^r fetor exalauit z fetidissim⁹ visus
est aspectus. At rex. Iste ty pus est eoz qz splēdidis qdē z glōsis insi-
duunt vestibus z potētia elati sunt sz intrinsecus mortuis malignisqz
ogibz refecti sunt. Deinde picatas bituminatasqz precipies dissolui et
api^r z cūctos (qz aderāt) lerificauit eoz qz it^r erat splēdore z odore. Tūc

Occasio salutis

Tūc ait ad illos. Scitis quibus siliis ista. Humilibus illis qui vilius opti-
erant vestimentis quam vos exteriorē attēdentes habitū p̄tumentia putatis
meā aut facie eorū in terra adorationē. Ego p̄o intellectualibus oculis reuē-
rentiā illorū in decorē p̄siderās aīay gl̄ificatus quē cor tactu oī corona
et regali vniuersa purpura p̄ciosiores istos existiaui illos igit̄ p̄fundēs
docuit ne erraret in his qui foris apparēt s̄ interna attēderent.

¶ Itē aliud ex libro Apum

¶ Maḡ Symon de tornaco Parisi⁹ in theologia regebat. Ceterat
excellēs doctor ille suo tpe s̄ p̄ra decentiā talis officij incōtinēs et sup̄
bus. Nec cū sup̄ omēs doctores ciuitat̄ auditores haberet et in schola
corā oīb̄ de hūilitate altissime doctrine xp̄i q̄stionē disputatōne p̄hibi-
ta terminaret in fine tandē et reprobū sensū in execrādā p̄ra xp̄m blas-
phemie p̄ba p̄cipit. Tres s̄ inq̄ q̄ mōm sectis suis et dogmatib̄ sub-
iugarūt. moyses xp̄s et machamer⁹. Moyses p̄mo iudaicū pplm infas-
tuauit. Sēdo xp̄s a suo noīe xp̄ianos. Tercio gentile pplm machomes-
tus. Nec mora euersis oculis sc̄z p̄ hūana voce horribilē mugitū emisit
et epilētia statim elusus in terrā die tercio eiusdē morbi moriē accepit
plaga q̄ insaniabili p̄cussit eū oīpotens et oī scia vsq̄ ad p̄ma litteraz
elemēta p̄uauit. s̄z grauior in aīa euz hac plaga p̄cussus est. Tum vsq̄
in die mortis sue q̄ mutus cōparus est iumentis insipientib̄ et in luxurie
feditate p̄māsit. Ecce vide summe ammiratōis miraculū. Alexd̄ for-
nicariā p̄cubinā suā noīare poterat et sciebat. Boeciū vero de trinitate
qui iuxta eum ad spectaculū ponebat̄. quē olim corderent? scierat post
inditā plagā. nec noīare nouerat nec valebat. Nō trāsgrediaris ḡter-
minos p̄stitutos et p̄mū modū semp̄ habeas in scripturis.

¶ Aliud ex libro apum

¶ Iuuenis q̄ dā in theutonie p̄tib̄ ex sanguine p̄ncipū plenissime gene-
rosus. sed morib̄ et vita degener episcoparū male accepit. Qui rapis-
nis et luxurijs verecūde p̄mo. s̄z inuerecūdisime postmodū operam de-
dit. Castigauit aut̄ eū d̄ns flagello m̄ltiplici. s̄z cū abuteret eo in super-
biā dedit eū d̄ns in mortē reprobā. Qua in hora venerabil⁹ Lōrard⁹
deo dign⁹ hildemēsis ep̄s ad maturinas in tēpeste noctis silēcio surre-
perat illisq̄ dict̄ recederet ad studiū facturū in die s̄monē. Nec mora
rapt⁹ in spū videre se visus est ep̄m q̄ndā velata facie s̄z infulis insigni-
tū ad tribunal iudic̄ rapit⁹. Vox assunt truci vultu satellites et accusant
ep̄m. vn⁹ in rapina. ali⁹ in cede hoīm atq̄z ali⁹ in luxurijs lubricantem.
Tūc iudex assessorib̄ suis ait. Accusare discutite lib̄are iudiciū forte
inīam. nec mora assessores parāt iudici ferūt in cōi inīam iudex appo-
bat latā. Accedūt mīstri sup̄ fuliginē nigriores et ablata mitra de capis
te anulū casulā dalmaticā ac reliq̄ ep̄alia indumēta detracta. ad pedes
iudicis deponūt. nudūq̄z relicū cū clamore rapiūt ciulante et a facie iu-
dicis trahūt ad tartara nihil secū p̄ter p̄ctā portante. Vox assessores
iudicis surgūt et cū cantu sonoro subiūgunt. Oū t̄ps̄ habem⁹ bonum
ad oēs ep̄m. His visis in spū dictus hildemēsis ep̄s in se reuerſus
cogitarecepit q̄nā fuerit ille miserabilis p̄sul. Tum ecce q̄daz ad ostiū
pulsans int̄missus est cū lach̄rimis clam̄s tales ep̄m in p̄ma villa

Memoria mortis

venisse de vespe et sub eadem noctis hora subitanea morte subtractum. Quo audito scilicet pater misericordissimo illo defuncto condoluit et licet inanimatus per ipsum ad subuersionem per pietatem tamen lachrymas amarissimas fudit

¶ Ex celsario

¶ An annos paucos romae quodam cardinalis defunctus est nomine Jordanus. quod quando de ordine cisterciensis assumptus est. scilicet vita ordini in eo mitem concordabat. Erat enim auarus valde scilicet a quodam abbate audiui. Habet autem notarium quendam nomine Pandolphum. Hunc cum quidam negotio nescio quid misisset interim expirauit. Eadem hora cum ille expleto negotio rediret mane autem luce caernam miserabilem in agro pretemplatam est. Sedebant homines in iumentis in ore caudas habentes suis dorsis capita illorum. Quos iordanus earum ducula induit nudis pedibus sequebatur duobus demonibus cum ducebatur. In quo aspectu dum notarium nimis horreret clamauit cardinalis Pandolphus per Pandolphum. Subsistere clerico et dicere. Quis es. aut quid clamas. Respondit ille. Ego iordanus dominus tuus et mortuus sum. Dicere illo. Quo ducimini. ille respondit. Ad tribunal christi. Et ille. Hostis quid de vobis sit suscepit. Ad nouum inquit deus scit. scilicet cum illic venero. Petrus de cardinalatu meo pro me redditur est roem scilicet vero benedictus de cuculla quod si illi in me obuium potueris saluabor. sin autem dānabor. Sicque oculis subtractus est. Sunt ibi tortores serpentibus horridiores. deformes nigri. sed non ad verbera. prigni. nunquam lassant. sed semper ad hec renouantur.

Chrysostomus. quod amara erit in iudicio separatio a visione dei. Simile mihi gehennas proponas non tamen reputo sicut ab illius glorie iocunditate societate expelli et exorsum fieri creatori

Item ad demerriadem ponamus ante oculos.

Auctoritates sanctorum de iudicio extremo.

¶ Gregorius. Pensate fratres charissimi autem conspectum tanti iudicis quis in illo die terror erit quam iam in pena remedium non erit. Que illa confusio cum reatu suo exigente continget in conuentu omnium hominum angelorumque erutescere. Quis cum pauor quem tranquillum mens corpore non valet etiam iratum videre. quem beatus sophonias describit dicens. Dies ire dies illa dies tribulationis et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum et caliginis. dies nebule et turbis. dies tute et clangoris. Pensate fratres extremi die iudicii super coram reproborum quod aperit. propheta vidit amarescere quem cor appellatōibus non valere explicare. Item autem Que mens erit hominis eterni iudicis presentiam non formidans. Item autem tunc simul omnia peccata ante oculos redeunt. ibi cuncta quod cum delectatione acta sunt cum pudore ad memoriam reuocantur.

¶ Bernardus. Te mihi misero cum venerit dies illa iudicii. et aperti fuerint libri tui quibus omnes reatus mei et cogitationes domino presentante recitabuntur.

¶ Hieronimus. Siue comedis siue bibis siue aliud quod facias. semper insonare videt auribus meis illa terribilis tuba. surgite mortui venite ad iudicium quod qurens diem illum cogito. toto corpore contremesco

¶ Chrysostomus. Dicit autem christus dānatis. Ego propter vos homo factus sum. propter vos alligatus et illisus sum et celsus sum et crucifixus sum. Ubi

Occasio salutis

tantarū in iniuriarū mea fructus. Ecce p̄ciū sanguinis mei quem dedi pro redemptione animarū vestrarū. vbi est fructus vestra quā pro peccato sanguinis mei dedistis. Ego sup̄ gl̄iam meā vos habui cū esset deus apparet hō. et viliorē me oīb; reb; vestris fecistis. Nā rē vili simā ceteris amplius dilexistis. q̄ iusticiā meā et fidē

¶ Gregorius. Quid angustie erunt vndiq; viē reprobiis. Superius erit iudex iratus. Inferius horrendum chaos. A dextris peccata accusantia. a sinistris infinita demonia ad infernū trahentia. Intra cōscientia vrens. extra mūndus ardens. Miser peccōr q̄ ibit. et sic dephensus q̄ fugiet: latere em̄ erit impossibile apparere intolerabile.

¶ Augustinus. Vallent reprobi omne tormentum sustinere inferni: q̄ faciem irati iudicis cernere. Et dicent montibus et petris cadite super nos et abscondite a facie sedentis super thronū et ab ira agni.

¶ In diebus illis querēt homines mortē et nō inuenient eā et desiderabunt mori. et fugiet mors ab eis.

¶ Bernardus. Quid tam paucendum quid tā plenū vehementissime sollicitudinis excogitari p̄t q̄ iudicā adus stare illi tā terribico tribunali sub tā districto iudice expectare sententiā.

¶ Anselmus. Quid lignum aridum et eternis ignibus dignum quid res pondetis in illa die cum erigetur a te vsq; ad iterum oculi omne tempus viuendi tibi impensum qualiter fuerit a te expensum. Ne quot peccata prozuent tibi ex improviso quasi ex insidijs que non vides et fortassis terribiliora his que vides. tunc quippe condemnabit quid fuerit in te inuentum. operis vel ocij vel sermonis vsq; ad minimam cogitationem. etiam q̄ vixisti si non fuerit ad dei voluntatem directum. Pensa cuius sit fortitudinis et horrois tuū atq; omniū contempsisse creatorē offendisse dñm maiestatis

¶ Ambrosius. Quā anima nūq̄ excidat a memoria tua. Item a ledies et in ignem eternum. Venite benedicti accipite regnū. Quid potest lamentabilius et terribilius cogitari q̄ ire maledicti in ignem eternum. E. quid pōt delectabilius cogitari q̄ venite benedicti p̄cipite regnū. due voces quāz nihil terribilius vna et nihil iocundius altera in ueniri potest

¶ Bernardus in meditationib; suis. Quis putas tunc meror erit. q̄s luctus. que tristicia cum sepabuntur impij a consortio iustor et a visio ne dei et traditi in potestatem demonum ibunt cum ipsis in ignem eternum. ubiq; semp erunt sine fine in luctu et gemitu. procul quippe a hōra paradisi patria exulati cruciabunt in gehenna perpetua nūq̄ luce visuri. nūq̄ refrigerium adepturi. Sed per milia milium annorum in inferno cruciandi nec inde vnq̄ literandi. vbi nec qui torquent aliqua modo fatigantur. nec qui torquentur aliquando moriuntur. Nihil ibi aliud audietur nisi fletus et plangens gemitus et vlulatus merores et stridores dentium. Nihilq; ibi videbitur nisi vermes et larvae facies. torrores atq; terribilia monstra malignorum spirituum. Ardebūt q̄s miseri in igne eterno in eternum et vltra. In carne cruciabūtur p̄ ignem. In spiritu cōscientie vermem. Ibi erit dolor intolerabilis. fetor incōpa-

Memoria mortis

rabilis. timor horribilis. mors corporis et anime sine spe veniet misericordie. Sicut tñ morient vt semp uiuant et sic uiuent vt semp moriant. Ita anima peccatoris in inferno cruciabit sine fine p peccatis et anima iusti pro bonis meritis in paradiso collocabitur. Hunc autem alterū e duobus eligamus aut semp cruciari cum impijs. aut ppetualiter letari cum sanctis. bonum siqdem. et malum mors et vita ante nos sunt posita vt ad que uoluerimus manum extendamus. Si tormenta nos terrēt. saltem premia inuicent.

Finunt exempla de extremo iudicio secundo nouissimorum

Sequitur Tercium nouissimorum

Incipit Tercium nouissimorum de inferno

Ereū nouissimorum cuius salubris recordatio a peccatis prohibet est infernus seu gehenna. Vñ narrat athanasius de sero anthonio heremita. Qd cum dyabolus euz temptaret de aliquo peccato ipe penas eterni incendij peccō debitas rememorās eidem aponebat. Et si tandem uicit dyabolum et liberabatur a reprimendis pmanens immunis a peccō. Circa quā materiā inter cetera scripta specialiter consideranda. Primum est diuersimoda nominatio penaliū locor. Secundū est multimoda afflictio sodalium infernorum. Tercium est varia conditio infernaliū tormentorū quorū memoria valde pre seruat hominem ne cadat in peccata

Q multimoda est nominatio infernalium locorum

Asuperius positis primum principaliter declarandum est diuersimoda nominatio penaliū locorū. Igitur sciendum est q infernus est locus igneus ab infero. sic dicitur: Nam anime reorum ibi inferuntur ad eternaliter puniendum. Unde Job septimo Qui descenderet ad infernum non ascendet. nec reuertetur ultra in domum suam. et sic infernus appellatur gehenna ignis. Unde beatus Gregorius dicit in quarto dialogor. Unus qdem gehēne ignis credendū est sed nō vno mō oēs cruciatur peccōres. Unusquisqz em inqñtus exigit culpa tñ illic recipiet de pena. Itē Isido. li. primo de summo bono. Ignis gehenne et lucebit miseris ad augmentū pene vt videant unde dolent. et nō lucebit ad cōsolationē ne videant vñ gaudeant. Itē ibides. In gehenna duplex est damnatorū pena quorū em mentes affligit tristitia

Occasio salutis

cia. et corpus comburitur flamma. Ignis iste gehennalis ineffabiliter cruciat peccatores. De quibus sic dicitur in psalmo. Cadet super eos carbonem. in ignem deiciet eos. in inferniis non subsistet. Item dominus in ira sua comburabit eos et deuorabit eos ignis. Quapropter scribitur Isaia. ix. Ignis erit cubus. Item Hieremias. xv. Dicit dominus ad danatos. Ignis succensus in furore meo super vos ardebit. Ille ignis taliter inflammatum est et ab ira iudicis succensus quod nouo incendio non indigebit ammo do. et usque in sempiternum. Nunc est quod dicitur Job. xx. Deuorabit eos ignis qui non succendet. Quod si dure vindicabit se tunc dominus de miseris peccatoribus condemnatis. Unde Ecclesiastes. vii. Vinum dicitur carnis improprium ignis et vermis. Differt autem ille ignis infernalis ab isto igne naturali precipue in tribus. Primo in acerbitate. Altem acerbius quam in infinitum. Unde dixit sanctus Sebastianus cui angelus ad aurem stabat. quod iste ignis sensibilis ita se haberet ad ignem gehennalem sicut ignis in pariete. depiceus ad istum sensibilis. Secundo in duratione. Nam iste ignis potest extinguiri ille vero non. Unde Isaia. vltimo. Ignis eorum non extinguetur. Item Esaias. iij. Paleas autem comburent igni inextinguibili. Paleas id est peccatores. Tercio in presumptione. nam iste ignis presumit omnia presumere. Nam secundum philosophum omnia presumit materia ignis. ille vero non presumit. nec corpora nec spiritus ritus quod vult. Unde de peccatore constituto in inferno dicitur Job. xx. Luctum omnia quod fecit. tunc non presumet. Nunc est quod dicit Crisostomus. in libro de reparatione lapsi. Ignis iste (qui in purgatorio) presumit cuncta quod recipit Ille vero quod suscipit spiritus cruciat. et pene sue spiritus integros reseruat. propterea et inextinguibilis dicitur. non solum quod ipse non extinguetur. sed quod nec eos quod suscipit perimit et extinguit. Scriptura enim dicit. Quia peccatores induent in corruptionem. sed non ad honorem vite. sed ad diuturnitatem supplicii perferuntur. Huius autem pene et ignis illius potentie. nulla vox exponere et nullus sermo poterit explicare. Ibi quod agimus. quod rudentibus. Nichil erit ibi nisi stridor dentium nisi ulularum et fletus et seuarum plamarum cessantibus vndique auxiliis et vnde quod inualefcentibus penis. Et ignis ille sicut non habet naturam presumendi. sic nec illuminandi. sed est ignis obscurus et flamma tenebrosa. Tercio infernus dicitur locus inferus Unde in rebus natura quod locus spiritus est quietus. ut superioris psalmi. Quidam quoniam querus et quoniam turbatus. ut psalmus etiam media. Sic probabile est terciam partem inferioris semper esse turbatum. et ideo dicitur tartarus Nam secundum philosophum papiam. Tartarus dicitur turbatus. Prouenit autem inquietus siue turbatio ibi specialiter ex tribus. Primo ex penarum varietate. sicut tempus dicitur esse turbatum quoniam mixtam est cum pluuia grandine nix et hyeme quod dicuntur esse in inferno. Unde psalmus. Pluit super peccatores laqueos ignis sulphur et spiritus pcellarum psalmus calicis eorum. Secundo ex ministrorum vexatione. Hieremie xvi. Seruicetis dijs alienis qui non dabunt vobis requiem die ac nocte. Tercio ex mutuo clamore. Isaia. xlv. Vos clamabitis pro dolore et pro contritione spiritus ululabitis. Tunc tunc culter ululanti et sic clamanti rudentibus dominus dicere. xxx. Quid clamas super contritione tua insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tue. propter dura peccata feci hec tibi Tercio dicitur infernus locus interpretatissimus. Unde dicitur auerius quasi sine vere id est sine temperantia. nam pene non sunt ibi in aliquo temperate. sed in summo gradu et excessu maximo. Sunt enim ibi tenebre ultra modum exaltate

Memoria mortis

propter quod Barthel. xxij. dicunt tenebre exteriores. Unde patet Exod. di. x. caplo de tenebris palpabilibus quod fuerunt in egypto quoniam magis erant ibi grauiorcs. Unde Iob. xx. Omnes tenebre abscondite sunt in oculis eius. Tunc peccator dicit illud ps. Posuerunt me in lacu inferiori in tenebris et in ymbra mortis. Item Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi et anxietus est super me spiritus meus. Sicut et illud lamentationis Hieremie iij. In tenebris collocauit me quasi mortuos semperiternos. Item est ibi summus calor. propter quod dicit Iob. xxxij. Calor nimius. Et ratio illius est. quia non exaltatur. sed inclusus est sicut calor in fornace. Unde ps. Pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui. Dominus in ira sua conturbabit eos et deuorabit eos ignis. Ibi est summum frigus. propter quod Iob. xxxij. Aque illi dicunt aque niuium que pre ceteris aquarum substantiis sunt frigidiores. et huiusmodi signum et stridor dentium est signum magni frigoris et algoris. Unde fulgentius in epistola. Duo sunt principalia in inferno tormenta. scilicet frigus intolerabile. et calor ignis inextinguibilis. Et ratio scribitur Bar. xxij. quod erit ibi stridor et stridor dentium. Fletus namque in liquatione oculorum de calore nascitur. stridor vero dentium ex frigore causatur. Unde Iob. xxxij. Ad niuium calorem transcat ab aquis niuium. Unde in libro metrico de vita et gestis alexandri. Attritus glacie niuium de frigore transcat ad penas. o super plerumque miserabile spiritus et nuncius mortis quem carcer torquet auerni. Quare ratio dicit infernus locus desolatus. Nunc est quod secundum papiam achreon vocatur. ab aqua quod est sine et cheronta gaudium quasi sine gaudio. et hoc quo ad carentiam omnis boni. Unde lamentator aueris. h. Poerne. In inferno continuo est tristitia et meror sine consolacione. Non enim habent damnati retro aliquam consolacionem a mundo quia non valent eis suffragia. nec desuper de celo. nam ex hoc non fuit super eos aliqua misericordia dei. nec sperant gratiam de futuro. Sic enim nulla erit eis redemptiois venia et sic erunt tristissimi in desolatione sempiterna. Et ergo Sapientie. iij. dicit quod versus ad summum desolabunt. Unde Trencher primo dicit alia dicitur. Posuit me desolatus tota die merore perfectus. Item ysa. xxxij. Peccator desolabit in sella scelerum. Deuoloz o pena vach desolatio plena. Qui torquet super hunc corde memeto

Multimoda est afflictio sodalium infernorum

Ratione debito nunc sequitur exponendum quod multimoda est afflictio sodalium infernorum. Tales enim sodales scilicet dyaboli sunt aspectu horribiles. effectu crudeles ac tortores insatigabiles. Primo ergo dico quod dyaboli sive demones sunt aspectu multum horribiles. et propterea formis horribilibus depinguntur in ecclesiis. Unde legitur quod quidam religiosus de nosse in dormitorio tacens cepit terribiliter clamare. Et cum venissent ad eum alij fratres videbant eum fixis oculis ad parietem concussum et timore. Hanc autem a priore interrogatus quid in nocte habuisset. respondit se dyabolum vidisse. Requiritur cuius esset forme respondit. Hanc facilliter non possit

Occasio salutis

sim deservire. sed hoc inquit dico. Si esset ex vna parte furnus ardēs et figura eius ex alia parte. magis eligerem intrare furnū q̄ videre illā horribilissimā demonis figuram. Hoc est qđ beatus Bernardus sup̄ Psal. Qui habitat sic dicit. Quid putatis fratres. si alicui vnus ex tam multis p̄ncipibus tenebrarū in medium nostrū irrueret in tota feritate sua ac tenebrosi corporis enormitate apparere liceret quis illū posset vel corporis sensu sustinere vel cordis. Et iō sicut in vitasp̄z legitur qđ dā senex dixit. Credo qđ si aliq̄s videret demones in ea forma qua dānati eos sunt visuri. non posset viuere. sed statim moreretur. Vñ dicit beatus Gregorius de crisorio qđ cum infirmaretur videret multitudinem demonū sibi astantiū. cepit altius clamare. inducias vsq̄ mane Et cū hoc dicens verteretur se huc atq̄ illuc ne videret eos. p̄ nimio timore vehemētissime cōturbatus statim moriebat. Concurbat enim sunt qui videbant eos et timuit omnis homo. Ecce qđ horribiles erant in afflictu qui taliter occidunt cum solo aspectu. Vñ Job. xx. Vident et veniunt sup̄ eos horribiles. Et hoc est qđ innuit Bern. vbi dicit. Quia mea quis erit tibi pavor dimissis omnibus. quorū tibi p̄ntia tam iocunda. et gratus aspectus. cohabitatio tam familiaris. sola pauens ignoram in gredieris regionem. cum tibi cateruatim dererrentia illa monstra dererrentia occurrent. O q̄nta erit demonū horribilitas in formis animalium crudelissimorū apparentiū. Vñ Sap. xi. Pro eo qđ errantes colebāt multos serpentes et bestias sup̄uacuas. immisit eis multitudinem multorum animalium in vindictā. vt scirent p̄ per que peccat quis. p̄ hec et punietur Non enim impossibile erat de omnipotentī manu tuā qđ creauit orbē terrarum ex materia inuisa immittere illis multitudinem visorū. aut audaces leones vel noui generis bestias ira plenas. aut vaporem igneum spirantes. aut odorem fumū proferentes. aut horrendas ab oculis scintillas emittentes. quorū non solum lesura poterat illos exterminare. sed et aspectus p̄ timorem occidere. Nec ibidem. Vnde Job. xvi. Hostis me⁹ terribilibus oculis me intuitus est. Trem eiusdē ultimo. Sterminatō eius splendor ignis. et oculi eius vt palpebre diluculi. de ei⁹ lampades procedunt rede ignis succense. de naribus eius procedit fumus sicut ole succense atq̄ feruentis. Vnde poeta refert. Sunt ibi serpētes flammās ex ore vomentes. De statu quorū pereunt anime miseroz. Secūdo in effectu sunt crudeles. Vnde Job. xvi. Collegit furorem suum in me et cōminans mihi infremuit contra me dentibus suis. Vnde Psal. mīsta. Aperuerunt sup̄ me os suum sicut leo rapiens et rugiens. Trem tempraauerunt me subannauerunt me subannatione frenduerunt sup̄ me dentibus suis. Vnde Ecclesi. xxi. Dentes illius dentes leonis interficientis animas hominū. Hinc dicit primo Peri. v. qđ dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit querens quē deuoret. In die enim nouissimo inuitabuntur dyaboli ad deuorandum peccatores. Isa. lvi. Omnes bestie agri et vniuersę bestie silue venite ad deuorandum peccatores. Hier. xij. Venite cōgregamini omēs bestie terre properate ad deuorandum. De isto refert exemplū beatus Grego. in libro dialogorū. Vnde p̄t qđ erat qđdam vorus noīe nō re sed tñ nomine monachus cui nimis

Memoria mortis

graue erat si quis p salute sua et aliqd loqretur. Nō soluz autē bona nō faceret. sed etiā nō poterat audire. Hic cū extremū ageret spm̄ puenes-
runt fratres. vt egressum illi? aīme orando. pregerent. Tunc repēte ces-
pit eisdē fratribz ibidē exiitibus acclamare nec nō magnis vocibz ora-
tiones eoz interrumpēta dīcēs. Recedite recedite. ego datus suz dra-
coni ad deuorandū. q̄ ppter vestraz presentia me nō pōt deuorare. Las-
put meū iam ore suo absorbit dare locū ne ampli? me cruciet. sed faci-
at qd futurū est. Si ad deuorandū ipi datus sum qre ppter vos moras
parior. Tūc fratres ceperūt ei dicere. Quid est qd loqris. Signū san-
cti crucis tibi impme. Rūdit ille cū magnis clamoribz dīcēs Volo me
signare. sed nō possuz. qz squamis hui? draconis stimuloz z pmoz. Cū
qz fratres hec audissent pstrati in terrā cū lachz ymis ceperūt p redem-
ptione illius exorare. Et ecce cepit eger subito cū magnis vocibz cla-
mare dīcēs. Gratias ago deo. ecce draco q̄ me ad deuorandū acceperat
oīonibus vestris expulsus est. z oīno recessit. Itē in q̄rto libro dialo-
gum refert idē Grego. aliud exemplū. Ait em̄ q̄ in p̄tibus ycome in q̄
dam monasterio tongalaton noie dī accidisse q̄ qdā fuit monach? lau-
crus reputat? in p̄spectu hoīm q̄lis nō fuerat inuētus apud deū. Hāz
cū fratres euz estimabāt ieiunare. latāter cōsueuerat comedere. Hic in
agone p̄scurus fecit ad se fratres generaliter puocari. q̄bus ip̄e dixit
Ecce nūc ad deuorandū tradit? sum draconi. q̄ cauda sua genua mea
pedesqz meos fortiter colligauit caput vero suū in os meū mittēs spm̄
meū ebulliens extraxit. q̄bus dictis expirauit. Et sicut videt sunt ver-
ba p̄dennati p̄ctōis q̄ scribunt. Niere. li. Comedit me. absorbit me
sicut draco. Hic est draco magn? z rufus hūs septē capita z decēz cor-
nua in capite suo de q̄ Apocal. xij. Factū est plū magnū in celo. Mi-
chael z angeli eius p̄liabant cū dracone z draco pugnauit z angeli eius
et nō p̄ualuerunt. neqz locus eoz inuētus est ampli? in celo. Et piect?
est draco ille magn? serpens antiqu? q̄ vocat dyabolus et sathanas. q̄
seducit vniuersum orbe. Et dī ibidem. Ve terre z mari. q̄ descendit ad
vos dyabol? Dyabol? em̄ zelo sis z nimis bonis inidet q̄ conāt locū
eius possidere in celo de q̄ ip̄e miserabilr. piectus est in penas. Et quā
tū magis appropinqt dies vltima. tāto ardent? temptat z feruet inui-
dia. Q̄nta erit demonū austeritas z malicia de q̄bus Bern. in p̄osa
Q̄ impij tortores. tūc torq̄bunt p̄ctōes z terribiles vltiores vindis-
cabūt malos mores. Hoz autē crudelitas z malicia diuersimode cōfor-
tat. p̄mo qz plures sunt z multi. Vñ Psal. Multiplicati sūt qui tribu-
lant me. multi insurgūt aduersum me. Hinc est qd dī Job. xix. Obles-
derūt in giro taternaculū meū. Vñ legit in vltis patrū. q̄ daz sener vi-
dit demones circūstantes hoies sicut apes. Et ergo dī in Psal. Circū
dederūt me sicut apes. z exarcerūt sicut ignis in spinis. Scdo qz fortes
sūt z potētes. qz apls inuit ad Ephē. vi. vbi vocat eos p̄ncipes tene-
bray et p̄tates z mūdī reccores. Et qz tā potētes sūt z tā fortes ad no-
cendū. ideo dī in Psal. Vñ faciebant q̄ querebāt aīam meā. Et aliq̄
bi. Irruunt in me fortes. Dī hac etiā potentia dī. Job. xl. Non ē pos-
testas sup terrā que cōpareturi. qui factus est vt nullū timeret. Q̄ne

Occasio salutis

sublime vider. et ipse est rex super omnes filios superbie. Quivis modi autem potest
tiam et superbiam maxime exercebunt in punitione malorum ipsos cruce
delissime affligendo. unde Ecclesia. xxxix. Sunt spiritus qui ad vinctam
dicam creati sunt. et in furore suo confirmaverunt tormenta. et in tempore
pluminationis effundit virtutem et furore eius qui fecit illos. Nam furore
illis secundum similitudinem udine serpentes. et sicut aspidis surde obturatis aures su
as. Item Isa. liij. Ego creavi fabricum sufflantem in ignem prunas et proferens
tem vas in opus suum. et ego creavi interfectorem ad disperdendum. De hoc
crudeli interfectore petrus dicitur denuatus sic loquitur Job. xvi. Circumdedit
melancolis suis: vulneravit lumbos meos et non peperit. Effudit in terra
viscera mea et scidit me vulnere super vulnere irruit in me quasi gigas. Tercio
sunt demones in torquendo insatigabiles. unde Daniel. iij. Non cessabam mini
stri regis succedere fornace. Unde quidam. Sunt ibi torrores serpentibus horridi
ores. Difformes nigri. sed non ad propterea pigri. Nulquam lassant. sed semper ad
hec renouant. Ad mala ferientes sed ad penasque recedentes. Spem tristitiam. et
quod ferire pati. Spem inardescunt. nec cessant nec requiescunt. Hinc est quod Deus.
xxviii. cunctis peccatori dicit. Seruies inimico tuo quem imitetur dominus tibi in fa
miliis. et nuditate et in omni penuria. et augetur dominus plagas pessimas et per
petuas. Quia erit tunc dominatorum pena que sine intermissione semper erit per
petua. in pace et regem in miseria et angustia. unde de peccatoribus dicitur Ezech. vii
angustia superueniente requirit pacem et non erit perturbatio veniet super turbam
tione. Item Apoc. xiiij. Non habet requiem die ac nocte qui adorauerunt bestiam
et imaginem eius. Tunc peccator bene posset dicere sed quod scribit Isa. xxxviii.
Non videbo diem domini in terra viventium. nec aspiciam hominem vitam et habi
tationem habentem. Sicut et illud Psalms. lxxv. Ne mihi misero. quia addidit dominus
dolorem dolori meo et requiem non inueni. Certe tunc peractus dolor eius
caput eius et in vertice illius iniquitas eius descendet.

Quia varia est conditio penarum infernorum

Unc restat membrum tertium de hac materia pertinet declarandum quod
est varia conditio infernalium tormentorum. Sunt enim plures conditioes spe
cialiter facientes ad aggranatorem pene infernalium. Prima est acerbitas quod per ex
sternum et stridore dentium. ex plactu et desiderio mortis. ex maledictione et ligua
rum et blasphemiam creatoris et ex multis alijs his similibus que omnia ibidem sunt ve
tura. ut patet ex locis varijs scripturarum. Apoc. xvi. Comederunt linguas
suas pro dolore et blasphemauerunt deum celi pro doloribus et vulneribus suis.
Nunc sic dicitur. Quod hic suspicari non potuit illic cruciatus deditur inuenit
Item hiero. Quanta erit in inferno vis doloris quod mens ad aliud dirigere non po
terit nisi ad quod vis doloris impellit. Dicit enim tunc peccator illud Hiero. viij
Dolor meus super dolore. Quanta enim erit acerbitas penarum quod peccatores vita
quam omnes appetunt sperant et preperant. mortem quam omnes fugiunt ardenter deside
rio sepius affecta fuerunt. unde Apoc. ix. In diebus illis quare homines morietur et non
inueniet eam et desiderabit mortem et fugiet mors ab eis. Acerbitate pro pe
ne infernalis restat dominus. Psalms. lxx. vbi dicitur. Ego cibabo populum istum absque
theo. et potum dabo eis aquam felis. per hoc amaritudinem designans infer

Memoria mortis

naliū tormētorum Cōsideratio hūmōi acerbioris facit qñdam iuuenē
 delicate nutritū intrare ordinē p̄dicatoꝝ. Quo ingressō cū qdā sapiēs
 a penitib⁹ ei⁹ missus eēt vt ei p̄lueret egressus anteq̄ p̄ficeret dī. Deli-
 cate nutrit⁹ es. nō poteris sustinere rigorē ordinis z aspitare. Rñdīc iu-
 uenīs. Vḡ p̄pter h̄ ordinē intraui. qz scīui me delīcatū. z nīdīl aspitare
 posse sustinere. cogitās q̄ acerbissīma pena īfernī mūlti ītolerabilis eēt.
 z iō elegi poti⁹ hanc penā ordīs q̄ illā sustinere. nā sicut scriptū est Job
 vi. Qui timet p̄uinā irruit sup̄ eū nix. Nec etiā Cōsideratio mouit qñdā
 petz heremita ad mirabilē p̄nāz quā fecit. De q̄ narrat Greg. in. iij. li-
 bro de yal. Sit em̄ q̄ quidā petrus monach⁹ ex regione hīterme or̄. pri-
 usq̄ heremū p̄teret molestia corpīs interueniēte defunctus est. Ss. pri-
 nus corpīs restit⁹ īfernī supplicia atq̄ innumera flāmāz loca se vidis-
 se attestabat. Qui etiā qñdā huius scī potētes in hūmōi flāmā suspēcos
 se vidisse narrauit. Qui cū iam deductus esset vt in illis ip̄el mergeret
 subito angelū choruscū habīt apparuisse ferebat. q̄ ip̄m in ignē mitti p̄-
 hūuit. q̄ etiā dixit. r̄gredere. z qualiter tibi post hoc viuendum sic
 caurissime attēde. post quā vocē excalescētib⁹ membris ab eterne mor-
 tis somno euigilās. cuncta q̄ circa eū gesta fuerāt oīb⁹ narrauit. rans-
 titq̄ se postmodū vigilijs z ieiunijs p̄strixit vt īfernī eū vidisse tōm̄ ta-
 p̄taret etiā si lingua taceret. p̄uerlatio acclamarer. Sēdā p̄ditio est tor-
 mētōꝝ multiplicitas. Est em̄ penarū numerus quasi īfinit⁹. Vñ dī
 in ps. Arcū dederūt me mala quōꝝ non est numer⁹. Et ḡ dī Deut.
 xxxij. Cōgregabo sup̄ eos mala. z sagittas meas cōplebo in eis. Gere-
 scribit Na. v. Sagitte eius acute z oēs arcus eius extrēti. Vltas hz
 dñs sagittas in pharetra sua. q̄s nondū oēs extraxit. q̄ post finale iudī-
 cīū p̄ctōrib⁹ immitent. Ne sagitte sunt pene varie quib⁹ multipliciter tūc
 miserī torquebunt. Vñ dī in ps. Sagitte potentis acute cū carbonē
 bus desolatorijs. Itē dī dñs Deut. xxxij. Inebriabo sagittas meas
 sanguine. z gladi⁹ meus deuorabit carnes. foris deuorabit eos gladi⁹
 intus pauor. cōsumēt fame z deuorabūt eos oues moris amarissimo.
 dentes testiarū immitēt in eos cum furore trahētū sup̄ terrā atq̄ ser-
 pentiū. De hac penāz multiplicitate sic dī gre. sup̄ illud Dath. viij.
 ejiciant in tenebras exteriores. In īferno erit frigus īsupabile. ignis ī-
 exstinguibilis p̄mis īmortalis. feroz ītolerabilis. tenebre palpabiles. fla-
 gella cedētū. horrida visio demonū. p̄fusio p̄ctōꝝ. z desp̄atio oīm bo-
 norum. Vñ quidā. Infernus est fouea mortifera penis oīb⁹ z miserij
 referta. Nunc dī in ps. Pluūt sp̄ p̄ctōres laqueos ignis sulphur z spī-
 ritus. p̄cellarū ps calicis eoz. Et notanter dicit ps. qz nō solū in dīcī-
 s̄ nec etiā in mille p̄sumilib⁹ possit pene ītegritas p̄fecte explicari. Nāz
 q̄qdā de penis hīc dīxerimus est tanq̄ mimas p̄ vnus festuce respectu
 magnitudinis īfinit⁹. Ut autē hec penāz multiplicitas exp̄ssius decla-
 ret. Notandū est q̄ dānati erūt pleni miseria z dolore. habebūt em̄ stetit
 in oculis. stridorē ī dentib⁹. fetorē in narib⁹. gemitū in vocib⁹. rororē in
 auribus. vincula ī manib⁹ z pedib⁹. ignisq̄ ardorē ī mēbris oībus. Ecce
 q̄ replēta est penis atq̄ plagis aīa p̄ctōris ī īferno descendēris. Et
 ergo de damnat⁹ dī Acti. xv. Tenebit eum tribulatio z angustia. val

Occasio salutis

lanit eum. Et eiusdem. xx. Vis dolor irruit sup eum. Itē 8: Iſa. xij
 De cor hois tateſcer. 7 preteritur tortione 7 dolore tenebit. qñ pcuries
 dolebit vnusquisq; ad primum ſuum ſtupebit. facies cõauſte vultus
 corū. vñ Baruth. vi. Nigre ſunt facies eoz a fumo. Nam oēs pctōres
 redigētur i ollam. vt haſet Job. ij. Et dolores prunētis veniēt ei. vt
 ſcribit Osee. xij. Qñ multa flagella pctōris. Tunc em pōr dicere cup
 pō. Qñ dederūt me dolores mortis non tpalis ſed ppetue. 7 picula
 iferni inuenerūt me. Recte dē circum dederūt qz abifus ſicut veſtimēs
 tum amictus eius. Nā induit maledictionē ſicut veſtimentū 7 irrauit
 aqua i interiora eius. 7 ſicut oleū in oſſib; eius fietq; ei ſicut veſtimentū
 quo opit. 7 ſicut zona qua ſp pcingit. Quale veſtimentū de filis pena
 rum tā multipliciū ſic fortiter ptextū qd ppetuis tpb; nung; erit dēter
 endū ſeu etiā depōnēdū. Nam funiculo eternitat; erit pctōr inſepabilr
 colligatus. Qñ aſperū 7 mordoſum ſentitur illud tegumentum. Ipſ
 ſum nanc; eſt de quo ſcribitur yſa. xij. Operimentum tuum erunt ver
 mes. Tā multiplicis pene cōſideratio reuocauit ſp̄m dauid a morte
 pcti ad pñiam peragenda. Vñ dixit ad dñm. Quantas oſendiſti
 mihi tribulatiōes multas 7 malas. 7 conuerſus viuificasti me. Quis
 etiā multiplicis pene cōſideratio mouit quendam heremitam ſicut
 legitur in viſaſpatrum ad aſperrimā pñiam. quam in heremo pangebāt
 a quo cum quereret cur ſe ita interficeret. rñdit. Tot⁹ labor vite mee n̄
 eſt idone⁹? Pari ad vnū diē tormētōz q pctōrib; in futuro ſeculo ppa
 rant. Itē narrat in geſtis āguloz q tpe pſtantini minoris. quidam mſ
 les defunctus circa annos dñi dcccvi. q poſtmodum vite reſtitutus pe
 nis terrius quas viderat. ad heremum fugit. fecitq; cellulas iuxta qñ
 dam fluuium in quo veſtibus indutus ſepe balneabatur. permittens
 veſtimenta ſic ad carnem cōgelari. Poſtea vero balneum calidiſſimū i
 trabat. et ſic continuo fecit quouſq; moreret. Et cum ſuper iſto a vidē
 tibus argueret. talit; rñdebat. Si vidiffetis q ego vidi. cadē vel maio
 ra mecum feceritis. Nam p̄m greg. ſup Job. Sup oia puocat compūſ
 ctionē viſio pene ifernalis. Tertia conditio penā gehēne aggrauans
 eſt eternitas. vñ Sap. iij. Illos videlicet pctōres deridebit. 7 erunt p⁹
 hoc decedētes ſine honore inter mortuos in ppetuū. Et Warh. xxv.
 Ibi bunt hi in ſuppliciiū eternū. Itē Judith. xvi. Dabit dñs ignem 7 ver
 mem in carne eozum. 7 vrant 7 viuant. 7 ſentiant vſq; in ſempiternum
 Itē dicit yſa. vltimo. Uermis eoz non exſtinguet. Vñ dicit dñs deu
 trono. xxxij. Ignis ſuccenſus eſt in furore meo. 7 ardebit vſq; ad infer
 nū nouiſſima hoc eſt in ppetuū ſine fine. Itē yſa. xxxij. Q quis de vobis
 peterit habitare cum i gne deuorante. aut q; habitabit ex vobis cum
 ardoribus ſempiternis. Et eiusdem. xxxij. Et terram in pic ardēſ
 tē nocte ac die non exſtinguet in ſempiternū. Aſcendet fumus ei⁹ a ge
 neratione 7 in generatiōz. deſolabit in ſecula ſclōz. vñ Apocal. xx. Di
 abolus miſſus eſt i ſtagnū ignis 7 ſulphuris. vbi 7 beſtia 7 pſendo cru
 ciabuntur nocte ac die in ſcla ſclōz. Et q non eſt inuētus in libro vite
 ſcriptus miſſus eſt in ſtagnū ignis. ibi erit ymbra mortis 7 nullus
 ordo. ſed ſempiternus horror inhabitat. Ut hebetur Iob. x. Unde b.

Memoria mortis

Grego. in moral. sic dicit. Porro modo erit miseris dolor cum fortitudo. Anima cum obscuritate. et mors sine morte. finis sine fine. defectus sine defectu. Quia ibi mors spiritus vivit. et finis spiritus incipit. et defectus deficit ne scit. Unde poeta refert. Non venit ad meras mortis miserabilis eras. Ne scit finiri spiritus videtur oriri. Spiritus vexando spiritus gemitur renouando. Hinc peritus blasphemus in quodam epistola sic ait. Ibi non est suppliciorum modus nec in terminis sine finis. Nam ibi finis spiritus incipit. mors non moritur. nec defectus deficit. ut dicitur in hominis conditio spiritus in doloris notitia et mortis eterne pabulum. miserabiliter recidit. Quare dicitur in psalmo. Sicut oves in inferno positi sunt. mors depascit eos. Et si morte pascuntur impij quod potest bene illi si mors est pastus. quilibet erit potus. Audi prophetam. Vana eorum vana felix et bonum amarissimum. felix draconum. vinum eorum venenum aspidum infansibile. Ita scribitur Deuterio. xxij. Quale peccatorum nutrimentum. videlicet mortis perpetua. et crudele supplicium vivit tunc mortui. quia viventes sunt mortui. Nunc est quod Beatus dicit libro. v. de consideratione ad eugenium papam. Horreo vermem mordacem et mortem vivacem. horreo incidere in manum mortis viventis et vitæ morientis vii Beatus. Morit immortali morientis impij. Deus eterne quæ me posuisti terrarum tibi. et facit sum mihi in te ipsi grauis. Cur non tollis peccatum meum. ut hoc perpetuum possim euadere tormentum. Quod felix et beatus qui peccatorum sordibus nequaquam fuerit infectus. quod post mundi gaudia non abiit nec in vanitates et infanias falsas respexit. Nos autem miserri errauimus a via veritatis et iusticie lumen non illuxit nobis. lassati sumus in via iniquitatis et perditionis. et ambulauimus vias difficiles. vias graues et inutiles. per viam autem domini nolumus ambulare Vere sic dicitur ysaia. xlij. Inuacui laborauimus sine causa. et vane fortitudinem nostram consumpsimus. Quid enim nobis profuit superbia. quod diuitiarum pompa et iactantia. quod preciosa corporis indumenta. quod comestiones et crapule. quod risus et leticie. quid hec omnia nobis profuerunt. in quibus vane et inutiliter imo potius dicitur inaniter spiritus nostrus expendimus. Proinde dolor sine fructu transiet sunt hec omnia tanquam fumus seu aura matuta. transiit quod temporale fuit. sed heu remansit quod in eternum cruciabit. Tunc dicit dominus de quolibet dñato illud Job. xx. Iuxta multitudinem adinventionum suarum sic et sustinebit. Et illud Apocalypsis. xviij. Quantum glorificauit se et in delicijs fuit tamen dare illi tormentum et luctum quibus eternaliter sine fine torqueat. Quanta est hominis demerita per delicijs aut diuitijs seu per aliqua re terrena homini perpetua corporis et anime subire tormenta. unde Christus. in li. de reparatione lapsi sic inquit. Dic quanta temporalis luxurie et deliciarum spacia comparari vis penus semper pternis. Centum si placent annos delicijs demus. adde et alios centum. adde et decies centum. que erit ex his ad eternitatem compensatis. Nonne omne tempus vite huius quo delicijs frui videmur. et indulgere libidini quasi noctis unius somni ad eternitatem compensationem videtur est igitur aliquis qui per vna nocte delectabile videatur somnium eternas eligat subire penas. et illud per his recipere. vel pro illis istud commutare. Quid dicemus ad repositas penas. quid dicemus ad hoc quod deliciae velut vmbra transeunt. penæ vero eternaliter permanent. etiam si equale tempus et idem spatium delicijs esset positum et pene esse ne aliquis ita stultus et de

Occasio salutis

mens vt eligeret p vna die deliciarū vnū diem subire penarū. cum soles
at dolor vnus hore z q̄liter corpis cruciatus in obliuionē mittere ante
p̄teritū tempus in voluptate transactū. Hec oia Crisost. vbi sup̄. O
eternū nunq̄ finē habiteū corpis z aie tam grande suppliciiū. O mors
p̄petue indicibile tormētum. Quid em̄ referā de te nescio. Nō em̄ pote
ris verbis exp̄mi. nec intellectu cōcipi. nec corde p̄prehendi. Posito em̄
q̄ esset vnus lapis de arena coagulat⁹ z cōfactus tante q̄stiratis sies
infra cōcauitatē octauē spere posset p̄trineri. z q̄ post millesies mille an
nos p̄ diuinā potentiaz vna arenula tolleret. Et deinde post millesies
mille annos adhuc vna. z sic p̄nter donec totus lapis in nihilū rediges
ret nunq̄d p̄sumpto lapide eternitas p̄dicta erit reuoluta. sic q̄ damna
toz aie tūc a penis liberabunt⁹. Rūdeo tibi et dico q̄ p̄petuitas illa vix
tūc erit inchoata. Nā finiti ad infinitū nulla est p̄positio. vt d̄r phs. viij.
philicor. Si em̄ h̄ cognosceret z p̄sciret p̄ctōres p̄demnari q̄ dicto la
pide cōsumpto ab illis intolerabilib⁹ q̄s sustinet infernī cruciatib⁹ debe
rent eripi z totalit̄ liberari. miserabil⁹ sup̄ hoc redemptōis die deberet
sperare imo q̄dam mō sperādo p̄gaudere. ex q̄ sciret finē suoz tormēt⁹
toz post innūerabiles. imo post incōprehensibiles z infinitos fore annos
q̄uis tardissime aduentur⁹. Illa em̄ est maxia oim̄ penarū desolatio et
carētia oim̄s spei nunq̄ a penis redimi sueliberari. Nam sicut d̄r Isa.
xliij. Peccator desolabit⁹ in secula seclorū. Vñ d̄r Tremoz. iij. Perijt finis
meus z spes mea a deo. Item q̄rit p̄ctōr Hieremie. xv. Quare factus
est dolor meus p̄petuus z plaga mea desperabil⁹. Sup̄ q̄ Prouerb. xi.
Sapies sic r̄det. Fortuo hōie impio nulla erit spes vltra. Intelligis
te hec q̄ obliuiscimini deū ne infernus aliquē vos rapiat z nō sit q̄ eripis
ar. Ecce iam plane video q̄ in inferno nulla redemptio p̄ctōris. Cha
rissime intelligis tu verbū. sapis cōsiliū de lapide sup̄ius tibi d̄m̄ Dic
mihi q̄d de illo sentis. q̄d iudicās. q̄d diffinis. puto veraciter q̄ rō non
pōt dissentire q̄nnimo vt d̄r in rei veritate. Logita ḡ varias terrarū p̄
uincias z imaginare regiones singulos. perpēde fluuios z maria mōm
mete circui z totū pambula. Ascende atq̄ ad celū z om̄ia sic transuōs
la. Frez descēde in abissum. p̄funditatē cōsidera. Ex q̄bus om̄ibus q̄
celi ambitu p̄tinent. p̄pone lapidē. z imaginare magnitudinis eius q̄n
titatē. q̄ cordialit̄ intellecta. Dic mihi carissime q̄d sentis tunc de lapide
imō potius quid lapis de p̄petuis. q̄d de infinitis peccatorum penis z
morte. Estimo q̄ taliter r̄debis. Vere vere loq̄ nescio. Audiui z cō
turbatus est venter meus. A voce cōtremuerūt labia mea. grandē rez
intelligo. z veritatē p̄positā video. Vñ ammirari nō sufficio. h̄ pauore
nūmo mēte cōtremesco. Nam certissime timor z tremor venerūt super
me multiplicis horrozis z cōtexerūt me tenebre. Quis em̄ nō metues
ret. q̄s nō expauesceret. quis anxietate cordis penitus non deficeret. q̄
mentretenus hūc lapidē diligēter ruminaret. infinitas p̄ctōz penas me
morer reuocādo. Pone ergo eum velut signaculū sup̄ cor tuuz. Gladē
em̄ vile est z p̄ficiū tibi h̄mōi lapinis nunq̄ obliuisci. q̄tenus si diuin⁹
amor te non corripit z reuocat a malicia huiusmodi speculū pene in
terminabilis saltem te cohibeat aliquādo a peccatis. O graue suppli

Remoria mortis

cū miserabile q̄ fugiendū. O stīgīs exitū lachrymabile quā metuēdū
 Qd̄ stige torquet sp̄ nūq̄ moriet. Sp̄ plectit̄ z nūq̄ finis habet. Ut
 p̄dictis clare p̄z q̄ penaz in rementi p̄ infinita sc̄la nūq̄ finiet. Hmōi
 p̄sideratio eternitat̄ pene ifernalis puerit fulconē marulicem q̄ cum
 eet excellēs iocularoz z vanitatibz mūdi dedit. vna dīcē cepit cogitas
 re de eternitate gehēnalis pene. z dixit in cor de suo. Si tibi p̄poneret ia
 cere in lecto molli z bñ strato. ita q̄ nulla necitate cogēte inde recederes
 h̄ nō posses sustinere i eternū tacere i tali lecto delicato. quō p̄ potes sus
 tinere sempiternā ifernalē penā. si p̄iugat te i p̄petuū illā fore passurū
 Nac hō p̄sideratōe p̄erit̄ reliq̄t oīa z facit̄ est monach⁹. postea ep̄s
 tholosan⁹ z vir eximie sc̄it̄at̄. Itē p̄sideratio p̄peruat̄ pene ifernat̄
 p̄fortat hōic̄ z iudat ad pugnandū p̄ dyabolū. Quis em̄ p̄siderās q̄
 si deuict⁹ fuerit ab eodē duceret ad tormētū sempiternū. nō virilē pus
 gnet ne vincat. Un̄ narrat egeḡp⁹ de clādibz indeoz q̄ cū qd̄ de sos
 cīz alerādrī q̄ perat magno exercitui videret p̄ cū innumerabilē exercit⁹
 tū ad bellandū p̄parū z sui cibū sumeret z ad p̄fortatōz vinū ipse in q̄
 dā solatio q̄t iocūdo eis dixit. Pr̄adeamus nūc o viri strēnuī. nā apud
 iferos sum⁹ cenaturi. Quo hō sunt oēs aiati ad fugiendū illā cenā q̄
 de cunctis hostibz suis hōuificet triumpharūt. Itē a delectatōibz mūdi
 dī retrahit̄ z audlit̄. Un̄ legit̄ in vitasp̄z qndā senē dixisse. Nutrix cū
 vultu puerū ablectare. z a dulcedine lactis abducere ad māmīlā ponit
 sinapiū vel q̄quid aliud amap̄. qd̄ puer lactē gustans z p̄cipiens sta
 tim retrahit̄ a dulcedie carnis. Et sic tu iunge amantudinē p̄petuam
 inferni. delectationibus huius mundi. z proculdubio retraheris ab eis
 dem. vñ Job. v. Nunquid gustare pōt quis quod gustatus affert mor
 tem amarissimā hoc est penam sempiternā. Ideo dicit prosper in pre
 senti vita. Delit̄ie temporales dulces sunt. et tribulationes amare. sz
 quis non licenter bibit tribulationis poculum metuens ignē p̄petuū
 gehēne. Aut q̄s non contemnit dulcedinem seculi. inhians bonis sem
 piterne vite. Unde legit̄ in legenda beati iohannis euangeliſte. q̄ quī
 dam diuites ad p̄dicationem eius conuersi oīa reliquerūt. postea vidē
 tes seruos suos in gl̄ia mūdi p̄stitutos penituit eos sua bona reliq̄sse.
 qd̄ bñs Iohes p̄ sp̄m intelligens. vir gulas in aurū. z filices in gēmas
 orādo cōmutauit. sicq̄ eis oīa restituet delicata. Postmodum quidaz
 iuuenis a beato Iohē resuscitat⁹ narrauit eis de gl̄ia quā amiserunt z
 de penis infernalibus que eos expectauerunt. Quibus intellectis plu
 rimi territi z afo p̄sternati oīa contemnētes ad paupertatem pristinam
 reuersi sunt. ac mundū cum suis delicijs penitus dereliquerūt. Item ac
 cidiam pfugat et repellit. Un̄ legit̄ in vitas patrum q̄ qdā frater dixit
 senī. Pater nūmquid accidior sic p̄tinuo sedendo in hac cella. Senex res
 pōdit. Nondā vidisti futura tormēta p̄petuo duratura. Nam si illa
 in cor de tuo posuisses q̄ si cella tua vsq̄ ad colluz esset vermibus reple
 ta sustineres patienter z non accidiareris. Et ergo cum oportet pec
 catozem. aut eternam. aut purgatozj acerbissimam sustinere penā. vñ
 p̄nt. condignā agere p̄niam q̄s non peliget hic sustinere p̄niam et pati
 potius q̄ ibi. nūi oīno fnerit mente alienatus. vnde J̄sidor⁹ in sinodo

Occasio salutis

Intēdo aio dolores q̄scunq; tormentorū. q̄scunq; sc̄li penas. q̄scunq; do-
lorū acerbitates. p̄para s̄ totū gehēne ⁊ leue erit oīe qd̄ pateris. Itēz
Ber. in epla. Vigilia ames ⁊ ieiunia. manūq; labores. s; hec lenia s̄t
āmas p̄petuas meditāti. Recordatio tenebrarū facit nō horrere solis
tudinē. Si futurā de p̄bis cogitas discussione. nō displicebit silentium
flet⁹ ille ⁊ stridor dentū faciles tibi reddit ⁊ culcitra ⁊ mattā. Itē aus-
gu. in h̄mōe. Dens hūana m̄di hui⁹ illecebris ⁊ p̄cupiscētijs deuicta
fugit laborē. expetit voluptatē. Et vix ad hec deduct⁹ vt se a p̄oris vi-
te p̄suetudine excludat. Sed cū incepit cogitare iudiciū necessitatē ac pe-
narū eternaliū crudelitātē voluntariū bellū inducit passionib; motū vel
sp̄ p̄mij vel timore supplicij vim facit p̄stinis desiderijs. ⁊ violētē ipsa
se ipam vincere p̄tendit. Jō dī Abacuc. k. iij. Ingrediat̄ putredo in ossi-
bus meis. vt subter me scateat tpe vicz p̄ntis vite. ⁊ postea reſectā in
die tribulatiōis. Ecce q̄ fructuosa ⁊ salubris ē meditatio pene infernal
Quare scribit in ps. Couertant̄ p̄cōres in infernū. hoc est p̄ medita-
tiōes illuc se trāsferant viuētes. ne postmodū illuc descēdant perpetue
moriētes. Et ḡ dicit bñ Daniel. iij. Beatus q̄ intueris abyss⁹: s; vīs
delicet p̄ continuā ⁊ iugem memoriā interne cōtemplatiōis tormenta
infernalīa cordialiter intuendo. Pars. ḡ sufficient p̄ dicta q̄ multiplex
est et variā infernalis pena. et q̄ vtilis et p̄ficua est ipsius memoriā.
Et ergo. Erit homo vere q̄ cum bona possit habere. Sponte subit pe-
nas infernalesq; catēnas. Ignib; arsurus. ex hīs nuq; red̄ditur⁹.

Finis Tercium nouissimorum

Sequuntur exēpla de penis inferni Ex horologio eterne sapientie de penis inferni.

¶ Factum est autem post hec ⁊ ecce discipul⁹ cepit cogita re dies anti-
quos ⁊ annos eternos in mente habere. Quandoq; cū profunde se colli-
ligeret ⁊ a sensibilibus prout potuit intellectum subtraxisset. apparuit
in visione fidei oculis a longe quasi quedā regio vmbrosa ignota ⁊ m̄-
rum terribilis. Quinq; tremefactus quid nam hoc esset inquireret. res-
ponsum est ei. Regio hec vt vides distincta. locus est penarum futura-
rum quem diuerse anime post egressum a corpore pro diuersitate culpa-
rum in penam sortiuntur. quedam ad ipsarum purgationē. quedāz ve-
ro ad eternam damnationem ⁊ prout sibi ea tunc demōstrata fuerint.
Hec autē ⁊ hīs similia tam horrenda ⁊ imania fuerint tormentorū ges-
nera vt nulla sufficeret hec lingua narrare. aut nullus sensus mortaliū
posset ea plene estimare. Cum autem ad se redisset. ⁊ quasi de alio mū-
do vt sibi videbat ex mortua visionis p̄iacens in seipso p̄trahit. Que-
dāz autē ex hīs solum fidei p̄munib; oculis p̄cepit. Respexit igit ⁊ ecce
de p̄dict⁹ loc⁹ feroz intolerabil⁹ exoriebat̄. mallei resonātes audiebāt̄ te-
nebre. p̄fundissime densabāt̄. ⁊ videbāt̄ ibi facies demonū horribiles

Memoria mortis

Ibi erat plangens et gemitus et alternantia mala impios sine pietate discepebant. ab aquis nuntii transibant ad calorem nimium. Considerabat inter hec equitatem et magnitudinem iudeorum dei et inter cordis se per mentes angustias, ac sudoris guttas, que ipsum ex horrore visionis penetraverant advertebat. quoniam per quem peccaverat quis, per hec et torquebat. Unde et illi qui in vita sua insensate et iniuste vixerant, per hec qui coluerunt tormenta respiciebant. Raptores namque et prodones ac eorum proplices, et hi qui pauperes et amicos dei dum adhuc viverent spoliaverunt supra humanam clementiam rationem penalia, rapiti violenter suspendebantur et ibidem torquebantur nec tamen moriebantur sed modo indicibili cruciabantur. Nonnulli etiam qui sub habitu agnino merem occultaverant leonina qui velut canes rabidi suos dei per obprobria et maledica aut perba turbata molestaverant, et fratres suos iniqua persecutio leserat ibidem a canibus infernalibus amarissimis moribus corrodebant. Ite superbi sepultura asini in inferno disceptive sepeliebantur et tanquam cadauera putrida ignita, piecui obprobrio sempiterno quod nunquam delebitur adiciebantur. Et per gloria temporalis et mentis elatione qui ceteros inflati per ire amiciebant, tanta penarum mole ac pondere premebantur quantum quis premi possit quam maxime currum supra se haberet. Bibuli vero et crapulosi, et qui veteri suo servierant, velut lupi famelici fame incredibili ac siti intolerabili affligebantur, cupientes gutta minimam aque frigide, per refrigerio lingue sue flammam incendio aduste recipere et nemo illis dabat. Sed demones teterrimi cum scutis ardentibus iuxta eos stabant et portum quedam sulphureum plumbum liquefacto silem nimio colore estuarent per os eorum in ventrem perfusum fortiter infundebant. Luxuriosi quoque et qui in deliciis carnes suas nutriti erant et in obsequio sua perduraverant a serpente devorabantur et a bufonibus ignitis aculeis usque ad viscera torquebantur. Qui carnali ac terreno amori dediti fuerant viri usque sexus, terram infernalem pro dolore mordebant, quoniam eos demones nimium affligebant, nam spicula ignea habentes et estu vehementissimo eos insequentes vulneribus eos seuissimis repleverunt. Sed et socios in culpa socios habuerunt in pena. Supra modum autem cupidi et avari ac questuarii male torquebantur nam in foueis metallis bullientibus plenis balneabantur, et exalere cupientes absque misericordia reimpungebantur. Iudicium durissimum his qui preerant fiebat fortioribus aut fortior instabat cruciatio potentes ibi tormenta putiebantur potentius. Quis dicere queat quantum tibi iudices impij, retrores iniqui, clerici turpis lucri, cupidi mouachis acini, laici violenti, mulieres peccatrices, saltatrices et ambiciose, et diuersi quique falsi christiani penas varias habuere. Neque miserrabiles rugitus et clamores dabant lamentabiles, ita ut sola visionis huius afflictio omnem penam mundi quod amodo videtur. Nam et multitudo visorum infernalium et ausaces leones et noui generis animalia ira plena, ignoreque bestie voporem ignem spirantes odorem fumum proferentes et horrendas scintillas ab oculis emittentes moris amarissimo eos dilaniaverunt. Tandem multi ex his in pureum abissi, de quo fumus horribilis et fetor intolerabilis exibat proiciebantur, aspectus eorum velut ferrum cadens in modum fauillarum exardebant, et a demonibus reimpungebantur, comman-

Occasio salutis

ducantes linguas suas p̄ dolore. et blasphemabant deū celi pre doloribz
suis et vulneribz. et nō egerūt penitentiā ex opibz suis vinculis tenebrarū
et longe noctis compediti. in obscuro ac tenebroso obliuionis vela-
mento tenebant. Sonitus descendēs conturbabat eos. et p̄sone tristes
apparētes pauorem eis incuriebat. nec siderum limpide flammie illūia
re poterant noctem illam horrendam. vna cū cathena tenebrarū om-
nes colligati erant. Omnis orbis terrarū limpido illuminabat lumine
solis. illis autē supposita erat grauis nox imago tenebrarū. Ip̄i autē sibi
erant gr̄uiore tenebris fumus tormentorū ip̄orū ascensurus est in seculū
la seculorū. Post hec vox quedam desuper quasi tonitruū audiebat que
insultando et quasi reprobando dicebat. Ubi nunc sunt hi qui ab in-
icio a diebꝫ anteq̄s mūdo huic toto seruiērūt desiderio. qui voluptuose
vivētes varijs desiderijs se subdiderūt. Er̄a quid. p̄sunt illis nūc oīa
que tūc p̄ vmbra velociter peranserūt q̄ breuis delectatio tam longā
restē post se trahit eternę miserie. O stulti et vecordes. vbi nunc verba
illa que cum leticia tāta et cordis tripudo dicere solebatis. venite et fru-
amur bonis q̄ sunt. et vramur creatura tanq̄ in iuuetute celeriter. Quid
iunat nūc dulcia vniuersa quibz tam celeriter p̄frui estis. Siquidem
nūc a p̄rio plangere vobis conuenit et plangendo exclamare ac dicere.
Ue ve vobis iam nunc et in eternum. q̄ nati sumus nec vltra mori va-
lemus. Ue q̄ male torq̄mur nec a tormentis vnq̄ liberabimur. Q̄s
est q̄ ista recogitē supplicia et n̄ra ad cor ponat tormēta. Nec enī talia
sunt vt q̄cqd in mūdo horribile excogitare possz his p̄pari nō valeret.
o q̄s felix incoīgnatus q̄ post gaudia hui⁹ mundi non abiit. q̄ non res-
pexit in vanitates et in sanias flās. nos isensati vīā illoz estinabam⁹
infantiā et finem illoz sine honore. quō p̄putati sunt inter filios dei et iter
electos fors illoz est. Ergo errauimus a via p̄itatis. et iusticie lūmē nō
illuxit nobis. et sol intelligentie non est ortus nobis. lassati sumus i via
iniquitatis et p̄ditōis. et ambulamus vias difficiles. viam autē dñi ignora-
uimus. Quid vobis. p̄fuit supbia. aut qd diuitiarū tancantia conculit
nobis. trāsierūt oīa illa tanq̄ vmbra transiit q̄ tp̄alis fuit. s̄ p̄ch dolor
nūc remansit qd in eternum manebit. O eternū nunq̄s finē habiturū. p̄
petuum mortis supplicii. O finis sine fine mors grauior omni morte
semp̄ mori. et tū non mori possē. O mi pater dilecte q̄ me in hūc mūdū
genuisti. O dulcis m̄r q̄ maternis vberibz me lactasti. O vos omnes
amici mei et socij dilecti. valete nunc viscera mea. q̄ hec est hora illius se-
pationis amarissime que amarior est omni morte. vale tellus. valete so-
cij quos tam benigno fauore colui en duemur ad horrendūz infernale
suspēdium ad supplicium trahimur metuēdūz. nunq̄s vos de cetero
cum gaudio vīdū. O lachryme incessantē p̄fluere oculi potate. et oīa vi-
scera mea viulare. sup̄ hac infelicissimā separationē q̄ est a summo bono a
facie illa gl̄iosa. et a p̄ortio angelico. necnō illo felicissimo electorū nume-
ro. ponēdus sumus ad illāz miserā et maledictā ac crudelem damnato-
rum turbā sine fine cruciādāz. O mauium p̄p̄osus sonitus. O cordiū
multorū gemitus intinū. O stridor dentium et fremitus spiritūū imē
O ploratus et viulatus multus. O in eternum p̄mansurus clamor qui

Remoria mortis

Inferni penas videns petrus monachus grauissimas
penitentiam peregit

Etrus quidā monachus ex regione ortus hibernie loco vaste
solitudinis (cui euasta nomē ē) inhererebat hic pius q̄ heremū pe
ceret molestia corpis interueniente defunct⁹ est. S; prius corpi resti
tutus inferni se supplicia atq; innumera loca flāmā; uidisse testatur
Qui etiā quosdā hui⁹ sc̄i porētes i eisdē flāmīs suspēso se vi disse nar
rauit. Qui cū iam deductus eēt. vt in illa iam t ipse mergere; subito an
gelū chorulci habitus apparuisse fatebat. q̄ eum in ignē mergi phibere
tū etiā dixit. Agredere. t qualiter tibi post hec viuendū sit caussiss
imē arēde. Postq̄ uocē paulatim recalcitrando mēbris ab eterno mor
tis somnō euigilans cuncta q̄ circa illū fuerāt gesta narrauit. tantisq;

Occasio salutis

postmodū se vigilijs ieiunijsq; pstringit. vt inferni z eū vidisse z primū ille tormēta videret. z si taceret lingua puerfatio loqueret.

Infernales penas diuersi diuersimode pro meritoꝝ qualitate patiūtur

Iacebant de eodē abbate Zachario q; dum ambularet et aliqñ do in heremiū trāsiret inuenit caput hoīs in terra iacēs. quod eū mouerat vīrga palmea quā hatebat in manu locutū est caput illud ad eū. Cui dixit senex Quis es tu. Rñdit caput illud ad senem. Ego erā sacerdos gentiliū qui aliqñ cōmanebāt in loco hoc. Tu vero es abbas Zacharius q; habes spm̄ sanctū dei. Quacūq; ergo hora misertus fueris eorū qui sunt in tormentis z oraueris p̄ eis. tunc consolantur pusillum. Dicit ei senex. Et que est ista consolatio. Rñdit illud caput. Quantū distat celū a terra. tū est ignis sub pedib; nostris z sup caput nrm̄. Stantib; aut nob in medio ignis nō est possibile vt q; facie ad facie videat primum suū. At ergo senex cū fieri. Vt illi diei in q; nāt⁹ est hō si est hec p̄solatio supplicij. Rursus dicit senex. Est peius tormētū ab his. Respondit caput illud. Maior pena subitus nos est. Dicit ei senex. Et qui sunt in ip̄a. Dicit illi caput illud. Nos qui ignorauimus deum modicum misericordie habemus. qui vero cognouerunt deum et negauerūt eū. nec fecerunt voluntatē ei⁹. hūc s; qui subitus sunt. Et post hec sumēs ille senex caput illud sepehuit.

Infernales penas sentiens clericus mūdo relicto monasteriū intrauit

A Hannerz ciuitate tpe Henrici quarti impatoris erāt duo clerici nondū patientib; annis p̄biteri sancti litteris affatim instructi inter se multū amici. Vñ pactū inierūt inter se vt vter eorū prior moreretur. alij vigilāri vel dormiēti appareret infra. xxx. dies. Data acceptaq; corpalifide nō multū post vnus obiit. z tricesimo die alteri vigilāti astitit nescio qd opis molliētī z vultu exangui z pallido ad eum ait. Agnoscis ne me. Agnosco ille ait. z miroz q; tā diu morat⁹ fueris. Ille pus morā exūsans tandē ait. Et aduētus meus si volueris tibi fier cōmodus mihi omnino infructuosus. Nam sempiternis dānatus sum supplicijs. Ego ait alter iuabo te precibus. ieiunijs z elemosinis multis. At ille rñdit. Sine penitentia sunt iudicia dei in inferno. Dum rotat astra polus dum pulsat lictora pontus pro crimīnibus meis punit ar. si torus mundus mihi remedia exq̄reret eterna tamen ego innumera penarū genera patiar. Et vt aliquaz ex meis irreuocabilibus pēnis cognoscas. en vna. Proterenditq; manum lamīoso vlcere stillantem. Videtur ne ait tibi leuis. Cum ille leuem sibi referret videri ip̄e motus curuatis in volam digitis tres guttas defluētes tab; sup eū iaculat⁹ est q; due tympona z vna fronte p̄tingētes curē sicut ignito iaculo

Memoria mortis

penetraverūt forā nūcis capax efficientes. illo magnā penā esse dōs
loris. prestante clamore. Hoc inq̃ mortuus erit tibi q̃d iū vīperis ⁊ pe
nāz meaz. graue documentū. ⁊ nīsi neglexeris salutis tue singulare mo
numentū. Vade q̃ dum licet muta habitū simul ⁊ animū. ⁊ esto mona
chus redonīs apud sc̃m Helanū. Cūq̃ viuus ad hoc n̄dēre nōller.
mortuus ēū oculi vigore pstringens. Si dubitas inq̃ cōueri miser. le
gelrās istas. Et hoc dicens manū. prendit terrīs notis inscrip̃ā. quīs
bus sathanas ⁊ om̃e satellitiū infernoz. om̃i ecclesiastico cetui gr̃as de
tarraro emittebāt. Qd̃ cum ip̃i in nullo suis voluptatibz deessent. tū
numerū subditariū animaz pererent ad inferna descendere p̃dicationis
incuria q̃ntum nunq̃ viderant retroacta secula. Nis dictis loquentis
aspectus disparuit. Audiēs hec om̃ia vendens ⁊ dans pauperibz sc̃m
Helanū adiit. ⁊ monachus ibi factus oprime puerfatus est.

Infernalis ignis q̃ acerbus sit ⁊ de wolter ro cui apparuit diabolus

A villa que in territorio Bunnēsi est sita miles q̃daz nobilis ⁊ de
uorū volterus noīc habitans erat tam dñe nre q̃ ordini satis
obsequiosus. Nūc cum tpe quodā grauiter infirmaret solusq̃ iaceret.
dyabolus illi ad pedes lectuli visibiliter apparuit. Erat autē sicut ipse
nobis reulit facies eius adinstar fūneē disposita cornua h̃is capina.
In cui⁹ aspectu cum terreret postea cōfortatus ait. Quis vel quid es
vnde venis vel quid q̃ris. R̄ndit monst̃. Dyabolus sum aīam tuā
tollere veni. dicente milite. Recede leccator aīam meā non tolles. xpo
me cōmendo. Subiunxit ille. voltere si m̃hi consenseris homagium
q̃ feceris nō solum incolumitati re restituā. quin etiā sup̃ om̃ē tuaz p̃
geniem te dītabo. R̄ndit miles. Satis habeo de diuinis tuis fallacibz
non curo. Tū ergo tibi thesauri. Intra terminos inq̃ curie tue infini
ti occultant. Cum quo cū miles iam loqui delectaretur ait. Dic m̃hi vbi
est aīa dñi mei wilhelmi comitis iuliacensis nup̃ defuncti. Tūc r̄ndit
dyabolus militi ⁊ dixit illi. Pōsti castra vicina volckenburch ⁊ dra
chenburch. Noui inq̃. Et ille. p̃ fidē meā tibi dico. si ferrea essent tā ca
stra q̃ eoz montana. ⁊ in illo loco mitterent vbi aīa vultu eim̃ est anteq̃
q̃ sup̃cilium sup̃ius inferiori iungi posset liquerent. Quo dicto mox
chachinnando subiunxit. Ardor iste balneū lacreū est ei. In futuro quā
do corpus suū aīa resumer. tunc p̃mo penā debitam recipiet. Requisi
tus de aīa Henrici comitis seynsis. R̄ndit Lerte illā habemus. De
pena r̄ illius nihil exp̃sit. Adiecit etiā interrogare illi de patre suo
Ad q̃d r̄ndit ille. Vīginti annis ⁊ vno illū habuim⁹. sed monocula il
la ⁊ caluus ille atq̃ pediculofus q̃ in solario iacer nobis cū abstulerunt
Monoculā vocauit vxorē eius q̃ iugiter lachrym̃ādo oculū vnū p̃dis
derat. Caluū dixit filium eius Theodericū monachū nōst̃ q̃ ad vidē
dum germanū eodem tpe aduenerat. Interrogatus vero de p̃dicta
matrona. R̄ndit. Nunq̃ potestati nre addita est eo q̃ mulier est bona

Occasio salutis

ae sancta. Fratrem autem tuum Lambertum sic sellauimus ut nostrum tuum eum
dere non possit. qui ante paucos annos defunctus est vir avarus et pecuni-
osus. Dicente iterum milite. Dic mihi de quo loco venisti nunc ad me. Res-
pondit demon. Ego et socii mei eramus in exequiis cuiusdam abbatis
se nigri ordinis egressum eius anime postolantes. Tunc miles quor eratis
ibi. Respondit demon. Nosti neminem in Lorynforst. Miles. Optime inquit
nouit. Et ille. Non sunt tot folia in arboribus quot illic fuimus. Gregarii.
Miles. Non est tam grandis silua in puincia nostra. et quid obtinuistis
ibi. Respondit. Heu nihil femina fuit religiosa. sed et Michael archangelus
supueniens cum fuste ferreo. sic nos cecidit. et cedendo fugauit ut dis-
semur quemadmodum puluis qui a turbine impellitur. Requiescit etiam si esset in
obitu domini Gerardi abbatis nostri tunc recenter mortui. respondit. Non est
tamen harene in litore maris quod ibi fuimus. Sed modicum ibi obtinuumus. quia
pediculosi illi more porcorum in humo iacendo grunientes non sinebantur
pius nos accedere. Hinc preterea domum quandam susurrum capitulum nostrum
in qua omnia nobis quecumque delinquent subtrahunt. Et dixit miles. Quomodo
stultissime ausus fuisti ad obitum viri tam iusti venire. Ausus inquit. Ego
prius fui ubi dei filius expirauit sedens super brachium crucis. Hoc verbum
a demone platum et a laico recitatum maxime mihi fide fecit dicere. eo quod
glosa legatur super Thobiam. Dicente waltero. Que fuit portio vestra in christi
morte. Respondit nulla. Volo nostro illuc venimus. quia virtute morientis tur-
bati et exagitati detrusi sumus in infernum. Vultus alia cum demone quo-
tiens solus erat precebat. qui postquam pualuit multis recitauit. His nunc
audire qualis predicatio wilhelmi finis fuerit et pena.
Infirmus in castro suo Nicheck. per quadam prumelia sibi illata ve-
nit Coloniam. Qui cum rediret in via defectu cordis incurrit et aie. Oh
nunc de cetero videbo Coloniam. Qui in terram depositus cum medicis
diceret mortem esse in laqueis subiicit. Consulo tibi ut vixeres tuam recipias.
Respondente illo. Non faciam supplicauit ei per quodam milite quem diu inca-
rauerat. Nequaquam inquit egredietur me viuente. Tunc medicus. Ergo ante
diem crastinum egredietur. Quod ita factum est. Cum homo moriturus esset in sinu
cuiusdam matrone quam viro proprio tulerat iacebat. Qui cum illa diceret.
Domine quid faciam post mortem vestram. Inueni inquit militi nutre debere.
Nec enim verba vltima fuere. Eadem nocte sicut mihi retulit abbas quod
dominus ordinis nostri sacramentalis quedam fecit Mauricij Colonie in loca pe-
narum transposita est. in quibus putei magni horroris ignis rectum opculo
inter flamas vidit sulphureas. De quo cum suum ductorem interrogasset
Respondit ille. Que tantum pie in illo sunt. anima videlicet Harencij imperato-
ris. et anima wilhelmi comitis Juliacensis. Hanc visum recitans cum eadem
die rumor insonuisset Colonie de morte eiusdem comitis visione fuisse
veram intellexit. Propter simile culpam iustum fuit. ut qui pares erant in culpa
proformes fierent in pena. vtriusque vitam noui Harencij ex lege wilhelmi
ex multis relationibus. Vterque tyrannus. vterque supra modum luxuriosus. sic
legitur in chronica. nulla fuit in urbe romana sine extra urbem matrona tam
nobilis tam pudica. dum oculis Harencij placeret. quam de domo mariti
sublatam corrumpet. Silla faciebat de virginibus et viduis. Viderunt

Remoria mortis

Ista viri. et ingenuerunt pareres et tacuerunt. Tanta erat illius crudelitas ut cum nimio dolore cordis afficeret. tristitiam tamen dissimularet. tanta eius exstitit tyrannis ut passim senatores ciues milites occideret. de quibus aliqua habebat suspicio. wilhelmus pro non dissimilia operabatur his quibus non pariter pretere non tamen in per. voluntate sicut audiui ita dedit. erat luxurie et incestui. ut vix aliquem haberet ministerialium cuius uxorem aut filiam non attenderet violare. nulla huius differentia inter matrem et filiam. inf legiti matrem et absolutam. Quante fuerit circa subiectos siue copronintiales crudelitatis ois nouit episcopus colonienis. Maxentius uxorem propriam occidit istre inclusit. Ille persecutus est ecclesiam multos propter fidem occidendo. Iste rege scismatis imperij romani persecutus est sedi aplice obediens sacerdotes de suis sedibus eiciendo quosdam mutilando. Nec acta sunt in tempore ibi. Anno centij pape

¶ Infernales et horredissimas penas quidam diues suus finuit et per qualitate delectationum qualitates penarum recepit.

¶ Refert petrus cluniensis quod monachus quidam cum in extremis vite sue esset aia sua ducta fuit ad infernalem portam quam cum ibi tot diuersitates penarum aspiceret ultra quam dici potest tremere cepit. Quod ne faceret angelus perhibuit. Ibi pro aliquodiu morare eo. vidit demones quosdam percurreres et nimium cachinantes de perditione anime cuiusdam diuitis quam locum sui fecit in baratrum diuinitatis attraxerunt. Venientes autem ad principem demoniorum dixerunt se aiam amici sui eorum gaudio magno attrahere. Quibus pergaudens si gaudio infernalitatis dici potest ait. accipite et perpose. sicut solitus erat in cathedra sua sedere facite. induentes enim sicut solitus erat veste honorifica. Et sedere eum fecerunt super sedem ita intertingibilitate ardere. quod si totum mare supfunderet nullatenus extingueret. pallium pro (qua cum circumdederunt) non minoris flagrantie erat. Illo in sede miserabiliter collocato et infelicitate vestito princeps ad suos seruientes ait. Ire et sicut decem est tali amico nostro poculum nostre delectationis perinare. Tunc tanquam creui liquoris cadentem ois genere feroris mixtum ori eius apposuerunt. et appositum per oia membra eius infamas diffusus effundebatur. quo potato ioculariores demones qui ei iocularis admiserunt. Qui accipientes duo cornua ignis plena auribus eius apposuerunt. et corniculariter incipientes scintillas per oculos eius et per nares et per oia foramina eius emittebant. Deinceps in cameram misit ubi contra delectationes carnales (quod solebat cum puellis diu adhuc viueret) exercere infernales pateret amaritudines. quam oim serpentium generibus erat repleta et ita nimio calore incensa. quod caudam ferri satis euinceret ardore. a quibus exceptis quod horribiliter amplexatur. quamque dolorose osculatur. quamque miserabiliter perrectatur et per oia membra discerperet a nobis propter remissionem uocat quod nunquam experiamur. Et contra queque oblectamenta carnalia quam prius habuerat viuens singula tormeta infernaliter inferebant. Hoc visio aia monachi ad corpus rediit. et quod viderat ob utilitate audientium plurimis enarrauit.

¶ Exemplum

¶ Erant in schola duo insolentissimi scholares adulescentes qui non solum non pati volebant correctiones magistrorum. verum etiam et ad insolentias et dissoluti ones alios studere volentes sepiissime compellebant. et habebant quidam magister cum eadem non poterat nec audebat. Occigit ergo magister mori et tertia die aut quatuor

Occasio salutis

to in media schola in effigie m^gri dyabolū cum p^ga ferrea corā oib⁹ ap-
pere. Nec mora cū nigro vultu in adoleſcentes dictos exurgēs z cū p^ga
illis mortē intēptans repēte disparuit. Voxq³ illi h⁹ pauore in furia p⁹
si p⁹st dies aliq³ obierūt. Et hinc q³ scholares diuinū aduerſat iudiciū
z m^gris suis subdi diſcant. nec vnq³ refugiant corrigi ne eis contingat
poſtinodum cum virga ferrea vapulare.

¶ Refert petr⁹ cluniacēſis q³ apud caſtrū lizimacū qd³ in pictauēſi pa-
go eſt ſituatū nup quidā p⁹byter erat q³ ſacerdotal⁹ ordis ſup⁹celeſtic diſ-
gnitatē miſerime vite puerſatiōe deſp⁹tiās non ad aīaz quib⁹ p⁹eratcu-
rā. ſz ad carnis voluptatē explēdā ſacro miſterio vtebat⁹. Territ⁹ tūcō
ſciemalo ſicut aliq³ z mali ad horā cōpungunt familiaritatē quorūdā
bonorū viroū experijt. z abbati bonuallis z frīb⁹ eiū dē monaſterij ſe-
m⁹ amicitia ſpecieret⁹ copulauit. Qui longo tpe cum de vite emēdatōe
cōmonētes. z vt ſeſo renūciaret aſſidue exhortātes. nihil ab eo impetra-
re p⁹ter inanē ſpē potuerūt. Nā libent⁹ q³ dicebāt audire ſe ſingēs. z ſemp-
eos de puerſiōe ſuſpendēs de ſocietate ſcōz illoz gloriabāt. nec amōſ
nitōe vel exēplis eoz a mal⁹ retrahēbat. In his itaq³ p⁹dite vite ſue acti-
bus p⁹durās. z obſtinatōe impia iram ſibi in die ire theſauriſans i mor-
bū incidit. Quo poſt aliq³ dies ingraueſcēte ad extrema puenit. Adie-
rat cum p⁹z viſitatōis grā tam dicti monaſterij atq³ cum eo paliquātū
diei ſpacū. ipſo q³ rogante pmanſerat. Et nocte ſupueniente cum cūct⁹
diſcedētib⁹ ſolus lecto ci⁹ aſſideret clamare terribilit⁹ egerille ad p⁹res
cepit. Succurre ſuccurre. ait ſuccurre. Ecce duo ſup oēm ſeritatē leones
expaueſci in me impetū faciunt. z hianti ore ac rictu feroci p⁹ fruſta me d⁹-
cerpunt. totūq³ pſumere volūt. Dep⁹care cito dñm vt ab hīs eripiar.
anteq³ eoz morſib⁹ pſumaz. dicebat hoc z tremebat z velut deuoratus
ros fugiēs timore defecto corpi. vires ad dēte retrocedebat. Prior voſ
cis ac geſtus illius turbat⁹ terrore nō ſine multo z timore erat. ad p⁹ces.
tū ipſe necitate ipellēte puerſus p⁹ miſero illo vt poterat deū exorabat.
Quo orāte mutata voce eger. Bñ inq³ bñ reſceſſerūt crudeles beſtie. z
p⁹oſoneſtuas tā nuſq³ appē. Et q³ vſq³ ad vltimū ſpū ſp cōpoſ ſui
extitit. nec vt qdā morierit ſolēt vlti modico ſenſu imutat⁹ fuit puerſ⁹.
ad p⁹re loq³ cū ipſo z d⁹ q³ buſdā vt ſaſſim⁹ cepit dicē. Lūq³ tā de his q³
d⁹ alijs mltā in ſe p⁹ba p⁹ferret. hore fere vni⁹ ſpacio elapſo rurfus iclaſ
mare lōgeſtribili⁹ q³ pus exorſus ē. En inq³ ten ignis d⁹ celo vt torrēs i
undās deſcēdit. z ſup hunc lectū veniēs tam tāq³ me in ſauillā vſq³ cō-
burit. Feſtina. adiuna. ora. ſi forte z ab hac morte eripi valeam. Ne h⁹
dicens manib⁹ z brachijs opoſitoria ſubleuabat. z ea velut aliquid ſu-
uare poſſent inuiſibilibus incendijs tegere poterant quem celeſti vinſ
dicte impia opera exponebant. Prior ad aucto timore deuino ad oratio-
nem conuerſitur z quantum in talī caſu poſſibile erat dñi miſericordia
am pro eo deprecabāt. Illo vt ſupra oſoni inſtāte poſt paululū paties
g⁹ularōis vocib⁹ p⁹ces ei⁹ intrupit di. Jā ab igne tur⁹ ſū. nā dū ſup me
vt dixi cū ipetu deſcēderet ignis iterpoſit⁹ ē lithe⁹ vſq³ ad quē ignis
puenit. ſz cum tranſire nō potuit. tam tam ab iſto piculo ereptus oſo ne

Memoria mortis

a medicinas quas q̄s illoꝝ finis futur⁹ sit agnoscas Tūc por⁹ (q̄ tam timore q̄ hōs p̄t adī nēcitate recedere noleb at) subisist. z ob oīoe sur⁹ gēs rurū el assedit. Quq̄ cū tant⁹ terrorib⁹ auxiliū p̄solaret. z vsq̄ ad ī nīcē vt p̄us colleq̄ret. subito egrot⁹ ad iussibilia crept⁹ obmutuit. quēz por⁹ raptū ab hūanis itelligēs rei exitū p̄solabat Tūc ecce post multū noct⁹ spaciū hō ad se redijt. z miserabilr ingemiscēs ait. ha. ha. ad iudi cū eternū rapt⁹ sum. z heu miser etna morte dānar⁹ sum. Tradit⁹ suz horredis torzozib⁹. igne iextinguibili. cū dyabolo z āgel⁹ ei⁹ p̄petuo cruciand⁹. Ecce ecce ignita sartago plena bulicēi adipe quā corā me torzoz mīti detulerūt eāq̄ ad me fringēdū vndiq̄ succenderūt. Et cū se pe noiat⁹ por⁹ oīoz (sic iā bis fecerat) tertio q̄z ille icubuisset ille ait. Celsa celsa oīo. p̄ me orare. ne p̄ illo vltra fatiger⁹. p̄ q̄ nullaten⁹ exaudieris Priore aut dīcēte fr̄ redi ad cor z mīaz adhuc viū⁹ a deo req̄re. ille adie cit. Putas ait me vt isanū loq̄. Nō ait infānio. s̄ sana mēre eā q̄ dixi cō firmo. Et cu. ullā poris manu tenēs cū ītrogaui. Nōne s̄ qd manu teo cuculla tua ē q̄ rūdēte ē adiūxi. tūc h⁹ vest⁹ cuculla ē z sic s̄ qd s̄ straciū est īi palea ē sic z s̄ qd corā me cerno ignita sartago ē Et dūz decloq̄ret gutta iussibil⁹ ignis de illa quā videbat sartagie exilis ē i manu ei⁹ porē vidente cecidit z mirabile dīctū cutē z carnē vsq̄ ad intīma ossis p̄sumpsit. Tūc ille acri cum gemitu. En īq̄r īndubia rei p̄batio Nā sicut ista quā vides de sartagine. plapla gutta caruis p̄tē p̄sumpsit sic p̄fektū me ignea vorago p̄sumet. porē ad ista stupēte iterū dīxit. Ecce sartagine ipam mīstri infernales p̄pius afferūt. z vt me ī illā īteciāt iam iamq̄ man⁹ adapeār. Et post modicū Ecce līntheū ī quo iaceo vndiq̄ p̄currētes accipiūt. z ī igneā sartagine eternamq̄ fixurā p̄ficiunt. Hoc velut vltimū vale mor. vt p̄zi. atq̄ his q̄ ad hoc spectāculū horredū pueniāt dīxit. suberacta voce z reflexa ceruice puniēdū spū p̄demnatīs spīritib⁹ tradidit. Tanc⁹ p̄o terror oēs inuasit vt oēs aufugerēt. nec aliq̄ ī domo vbi mortui cadauer remāserat remanere auderēt. Facto mane miserū cadauer sepulture traditū est. Post aliq̄t ā ē dies cum ad vniuersos circa positos hec tam terribilis fama puenisset rei veritatē. p̄bare volentes tumulū appuerūt z fossam illā (quam ī manu adhuc viuēt⁹ p̄sbyteri gutta p̄nuncia dānationis fecerat) ī morē cadauere īnuenerūt. Que oīa sicut b̄tūs Grego. d̄t nullo modo p̄p̄ se iufelix p̄sbyter vidit. cui nihil ipsa visio p̄tulit. sed quāta cautela sacer dotale officium amministrandum q̄z reuerenter diuina mysteria sine tractanda. superna super eum dispositio demonstraue

¶ Quo clerici vno corde intrabāt monasteriū. z tam exemplariter vī uebāt vt oēs eos diligerēt. Post duodecīm annos vnus morit⁹. Cui mī nor ait. Tecū p̄ deo parētes z patriā reliqui. solare ḡ meū exiliū tuo reditu. vt sciam qd meruimus oīa relinquētes. Ea ciā īq̄t o dimidiū cordis mei deo p̄ticio. Tu aut dilige mortuū. q̄z viuus te efficacit sicut matrē dilexit Dorit⁹ ḡ quasi dulcet⁹ dormiēs Et ecce die septio redit mortuus iocūda z splēdente facie dīcēs. Si frā henrice sicut audiui⁹ mus sic vidimus ī ciuitate dñi. Dudum iam centuplum recipies. ecce vitā eternam possideo. Preferebat autem ī dextera eius ecclesiam

Occasio salutis

aureā mīri artificij z decoris. sinistra pō cordis locū tegebat. Ille pō vī
uis supra q̄ dici pōt exphilaratus ait. Cur mi dulcis frāt Sgherarde in
manu tua ita reuerent' geras ecciam. quare etiā cor tuū celes solita dile
ctiōe edicito. Inrepid' ait audi. qz cōsolari te reuersus sum. Nostit' qz
ecciam a meis mihi sumptuose pcuratā cum eius honore z cē mō do a
more pfectiōis euāgelice z timore piculī qd est in cura aīarū reliq̄. Qua
re sup oēs reges terre z cunctas scti diuitias cum hīs eternalit' exul
ro. Qui aut amore cor meū celo. qz ipm pēioso lapide rātī spīedoris de
corat. vt visus tu' mox ex illo crearet. qd psecutus sum a dño meo iesu
xpo. qz ei' passiōis z incarnatiōis bñficiū quotidie deuot' ruminari so
lebā. Si me diligēs inq̄ tolle cito manū litenter p hoc vidēdo vñū ocu
lū expandā. qd dixit z fecit. Cum aut nimis ardent' p tantō gaudio ēt
altero pūari desiderabat. ait illi bñs. Vea interuentōe tricesima die
mihi iungeris. z gaudiū nostz nemo tollet a nob is. Interim ic frīb
qz magna eos pnia manēt nemo repescat. **Frater** pō sic disponebat
domui sue. i. pscie. vt nīhū biteret nisi cibi aīe **Flentibz** aut p amore fra
tribus eius tricesima die iocunde eisdē vale dixit atqz migravit ad dñz

De quarto nouissimorum quod est regnum celorum.

Uartū nouissimorum qd valde z pēipue detet hoīes a peris
trahere est glā celestis. Si hō se refrenat a homicidio vel consi
mili ope criminoso ne pdat tpalia. quanto magis debet se cohercere ab
oī actu illicito. ne amittat gaudia sempiterna. **Uñ Augu.** in li. cōfessio
nū. Et gaudiū qd non dat impijs. sed eis q̄ re colūt quorum gaudiū
tu ip̄ es. **Et** ergo scribit primo ap **Corin.** vi. Inq̄ regnū dei non poss
sidebūt. imo cum maria pfusione repellent' ab eodē. sicut goliardi z nes
bulones vilissimi indignant' repelli solēt ab impatoris cura. **Nec** illi se
debāt cum regibz z principibz in tam excellēti z solēni mensa. **Dicit** em̄
cassiodorus sup illud ps̄. **Expelle** eos qm irritauerunt te dñe. **Nec** dis
scimus q̄ em̄ vnusquisqz repellit. q̄tū eius pēā cumulant. **Aliqd** et
go qliter pēā vitabit z tanqz mortiferū celerius abhorrebit. q̄ p hec ce
leste gaudiū se nouerit amissurū. **De** hac aut incōprehensibili gloria. ego
paup ingenio qd loquēdo pferā. Si em̄ oculus nō vidit nec auris aus
diuit. nec in cor hoīs ascēdit que pparauit deus diligētibz se. **Sicut** scri
bit pmo ad **Corin.** ii. de illis que tunc referam. **Terre** quasi **Balbuci**
endo sicut cecus natus disputās de coloribz non pfidēs de sensu pūo
sz multiplici scripturaz testimonio paulisper inde dicā. **Est** igit notan
dū. q̄ quāuis in regno dei sunt valde multa. imo innumerabilia ei' feli
citatē tangētia. z gloriā plenissime attestātia. **Ip̄m** tñ quo ad pñs
specialit' a tribus cōmendat. **Primo** a summa pulchritudine siue claris
sate. **Secō** a bonorum oīm copiositate. **Tertio** a maxima leticia iugit
durante in eternitate. **Nam** ibi est immensa pulchritudo siue claritas.
bonorum infinita copiositas. summumqz gaudiū z stabilis eterni

Memoria mortis

tas. De quibus hic per ordinem breuiter dicitur.

De pulchritudine regni celorum

Ap'mis igit regnū dei cōmendat a summa pulchritudine siue claritate. Nā vt dicit Sap. v. Ip'm dicit regnū decoris. Nunc est qd p's. dicit. Dñe dilexi decorē domus tue. vñ Theb. xij. Brūs ero si fuerint reliquē semis mei ad videndā claritatē hierusalē. Porre ei⁹ ex sa phiro ⁊ smaragdo edificabunt ⁊ ex lapide p'cioso. Qis circū? muroꝝ eius ex lapide candido ⁊ auro mūdo. oēs platee eius sternent. Itē apoc. xxi. Ipsa ciuitas aurum mundū simile vitro mundo. fundamenta muri ciuitatis sunt lapide p'cioso ornata. ⁊ duo decim porte duodecim marga rite sunt p' singulas. ⁊ singule porte erūt ex singulis margaritis. ⁊ plas tee ciuitatis aurū mundū tanq' vitru' p'ucidū. ⁊ templū non vidi in ea. Dñs cū deus oīp'etēs templū eius est agn⁹. Et ciuitas nō eget sole neq' luna. vt luceāt in ea. nam claritas dei illuminabit eam. in lucerna eius est agnus ⁊ ambulabūt gentes in noīe eius. Itē Apoc. Nox vlt' tra non erit ⁊ non egebūt lumine lucerne neq' lumine solis. qm deus il luminabit illos ⁊ regnabūt in secula seculorū. Cum q' videt concordare illud Isa. lx. Nō erit tibi amplius sol ad lucendū per diē. nec splendor lu ne illuminabit te. sed erit tibi dñs in lucem sempiternā. Ip'e em̄ est spēs culū sine macula. ⁊ candor lucis eterne. sicut scribit Sap. vii. Itē splen dor gl'ie. vt habet ad Heb. i. Nam splendor eius vt lux erit. Abacuc. iij. Ab hoc splēdore oēs sancti in regno celorū recipiūt lucem ⁊ fulgorē sē pitermū quo assidue felices letant. vñ Iudic. v. Qui diligūt te sicut sol in ortu suo splēdet ita rutilent. Et ergo dicit Sap. iij. Fulgebūt iusti ⁊ tā q' sancti illi in arundineto discurrēt. Barth. iij. Fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eorū. Q' gl'iosum est hoc regnū. ⁊ quā dilecta tater nacula tua dñe virtutū. q' magnus decor. quā ingens splendor in ciuitate dñi. q' mira claritas. ⁊ quā summa amenitas in celesti patria. Vñ Aug. in li. de libero arbitrio sic inquit. Tanta est pulchritudo iusticie. tā ta est iocunditas lucis eterne. vt etiā si nō liceret amplius delectari qm vnus diei hora ppter hoc solū innumerabiles hui⁹ vite dies pleni delis eijs ⁊ affluentia bonorū ⁊ p'aliū recte ⁊ merito despicerent. Non em̄ fals so aut p'uo affectu dictū est. Qm melior est dies vna in attri' tuis sup milia. Quare idē Aug. in li. de ciuit. dei exclamās ita dicit. Celestis i'rlm dom⁹ illuminosa ad te suspirat pegrinatio mea ⁊ possidet me in te q' fecit me ⁊ te. vñ Berni. in omel. iij. sup missus est. Q' gl'iosum est regnū illud in quo reges ⁊ gregati puenerunt in vnū ad laudandū. scz ⁊ gl'iosificandū. cum qui sup oēs est rex regū ⁊ dñs dominantū. de cuius splen didissima p'templatōe fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorū. Hic ppheta dicit. Adimplebis me leticia cum vultu tuo. vñ Iob. xij. Glide bit facie eius in iubilatōe. Hanc faciem oēs inspicient q' dño fideliter seruierūt in humilitate cordis. in laborib' plurimis ac opib' virtuosis vñ Apoc. vi. Seruī eius seruierūt illi. ⁊ videbūt facies eius. Et ideo dicit Isa. xxxij. Regē in decore suo videbunt. Qm pium ⁊ quā gratū. qm

Occasio salutis

suave et quā beatū erit tunc ibi videre his quē cum dilexere. Tūc certe exclamādo dices illud abacuc. iij. Ego autē in dñō gaudebo et exultabo in deo ihu meo. Quāntū gaudebit q̄s gaudia summa replebunt. q̄s illū strabit. q̄s sp̄s gloriificabit. Elīso sc̄a dei. splendorq̄ sue faciei.

De copiositate omnium bonorum regni celestis

Omnium celeste cōmendat secundo a bonorum oīm copiositate. unde beatus Augu. in de ciuitate dei sic dicit. Qd̄ deus sp̄s paruit diligentibz se. Sepe non attingit. charitate non comprehenditur. desideria et vota transgredit. Acquiri pōt. estimari non pōt. Itē Bern⁹ Seres sanctorum tam magna q̄ non potest mensurari. tam multa q̄ non potest numerari. tam copiosa q̄ non potest estimari. De his sup̄abundantius bonis et diuitijs ipsius regni celestis ita scribitur Deutro. viij. Dominus deus tuus introducit te in terram bonam. erumpent fluuij. et aquarumq̄ et sonitum. in cuius campis et montibus erumpent fluuij. et abissi. Terram frumenti ordi et vinearum. in qua ficus mala granata et oliueta nascuntur. terram olei et mellis. vbi absq̄ vlla penuria comedes panem tuum. et rerum omnium abundātia perfrueris. Certe hec terra fertilis copiosiss. me fluens lacte ac dulcedine mellis. Nec est terra ad quam explorandam missi sunt filij Dauid. sicut scribitur Iudic. xxiij. Qui redeuntes dixerunt. Videam⁹ terram valde opulentam et vberem. nolite cessare eamus et possideam⁹ eam nullus erit labor. Tradetq̄ dominus nobis locum in quo nullius rei est penuria. Nam omne quod molestat ibi deest. Augustinus Eterna beatitudo consistit in duobus. scilicet in necessaria absentia omnis mali. et necessaria presentia omnis boni. Si enim queris quid est. aliter non potest responderi nisi quicquid boni est. et quicquid mali est nusquā est. Et ergo dicit beatus Gregorius. Nichil exterius quod ibi appetatur. et nihil interius quod ibi fastidiatur. Ideo scribitur Apocalipsis vltimo. Non esurient neq̄ sitient amplius. et non cader super eos sol neq̄ ullus estus. quoniam agnus dei qui in medio throni est reget eos. et deducet eos ad vite fontes aquarum. Et ibidem ostendit mihi flumen aque vite. qui sitit veniat. qui vult accipiat vite aquam gratis. Qui autem biberit ex hac aqua non sitiet iterum. sed fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. vt habetur Iohannis quarto. Q̄s felix patria. q̄s beata terra. vbi deus erit omnia in omnibus. et nullius rei ē penuria seu aliquis defectus. Certe hec patria est locus pascue celestis. vbi nihil deerit in quo fideles suos dominus noster iesus christus reficiet suauiter ac perpetue collocabit. Unde. Ezech. xxxij. dicit dominus. Inducam eas in terram suam et pascam eas in montibus israel in riujs et in visceribus terre. in pascuis vterim pascam eas. et in montibus excelsis erunt pascue earum ibi requiescent in herbis virentibus et in pascuis pinguibz pascuntur super montes israel. Ipsi enim sancti pascuntur in cognitione summe veritatis. Et illa erunt pascua vberissima. siue ingrediantur ad contemplandum diuinitatem dei. s̄

Memoria mortis

ne egrediantur ad p̄siderandū humanitatē. vtrōq̄q̄ inuenient plena societate. vñ Joh. x. Ingredient z egredient. z pascua inueniē. Itē pascen in delectatione z fructūe summe suauitatis. z illa erunt pascua pinguea. vñ d̄ in ps̄. *Et adipe frumēti satiat te. Adeps hui⁹ frumēti est delectatio z suauitas que causat ex amore dei.* Hoc ergo amore sic ad pe z pinguedine repleat aia mea. pascen etiam in eternitate p̄petue sēs curitatis. z illa pascua erunt virētia. nuncq̄ em̄ arescent sed sp̄ virēscen z in pulchritudine p̄petua durabunt. Ecce qualis patria z q̄ bona terra vbi tam vterrima pingua z virētia erunt pascua leatorum. Nec est vere terra viuētū in qua credimus tot z tanta videre bona dñi. Tū d̄ in ps̄. Replebimur in bonis domus tue. z q̄ sunt in illa bona quib⁹ sancti replebunt. nisi illa incomphensibilis gloria leatorum. Nam vt dicit Bern. in sermōe de dedicatione. Ad imaginē dei facta est aia rationalis ceteris oib⁹ occupari potest. Capacitatē em̄ dei quicquid deo minus est non implebit. Nec ineffabili gloria non solum implebimur verum etiam vsq̄ ad summū inebriamur. Unde Niere xxxij. Inebri⁹ ab o sacerdotū aias cum pinguedine hoc faciet in cena magna. fidelib⁹ preparata. Tunc em̄ p̄cinget se z faciet illos discumbere. z transies misistrabit illis ferculum sue glorie. z vinum mire suauitatis z leticie eis exhibendo. Tunc dicetur illud discumbentibus. Can̄ v. Comedire z bibite amici z inebriamini charissimi. Nunc scribit ysa. xxxix. Inebriasmini. z non in vino. Et vnde tunc inebriabunt. Certe a gaudio multitiplici et gloria celesti. Deus eterne q̄ dulciter z plene tūc fideles tui inebriabunt ab vteritate domus tue z torrente voluptatis tue. Quoniam apud te est fons vite. fons indeficiens beatitudinis z glorie. vtiq̄ hāc domum decet sanctitudo in longitudine dierum Ipsa enim est domus domini diuitijs referta z ciuitas dei nostri oib⁹ bonis adimplera. q̄ ppter scribit ysa. xxxij. Oculi tui videbunt hierusalem opulētam ciuitatem. Huius ciuitatis opulētia seu bonorum maxima abundantia nō solum patet ex p̄dictis. sed etiam specialiter ex multitudine eius pacis i qua delectabunt mansueti q̄ hereditabunt illam terram supius expressam. ysa. lv. In leticia egrediemini z in pace deducemini. Quāra ipsi us hierusalem abundantia pacis. cui⁹ in p̄petuum nunq̄ erit finis. sic cur scribit ysa. xi. Item eiusdem. xxxij. Sedebit populus meus in pulcritudine pacis in tabernaculis fiducie. in requie epulentes. Et ergo bene d̄ Thobie. xij. Hierusalem ciuitas dei beati oēs qui diligunt te. et gaudent super pacē tuam. Nam sicut habet Ezech. xij. In te vidēt sancti visiones pacis. ibi pax super pacem. ibi pax summa que exsuperat oēm sensum. necnon antecedit humanum intellectum. Qui tante pacis vas lucrit esse particeps cum sanctis in celis. discat nunc humiliter pati in terris. nam vt scribitur in auroa ad tam p̄claram requiem patiendo puenitur. nec nisi per penam sapiens hac luce potitur.

De maxima et stabili leticia regni celestis

Occasio salutis

Ostre mo regnuz dei cōmendat a maxima leticia iugiter durante in eternitate Unde Greg⁹. in omelia. Que lingua dicere vel q̄s intellectus cape sufficit illa supne ciuitatis quāta sint gaudia angeloz choris interesse cum beatissimis spiritibus glorie conditoris assistere. p̄ntem dei vultum. cernere. in circūscriptum lumē videre. nullo mortis metu affici incorruptōis p̄peruitate letari. Erre hec est ciuitas dei nostri hierusalem. v̄bs brā hierusalem q̄ vt ciuitas edificatur. O ciuitas ciuitatuz in qua sunt tanta gaudia et leticie beatorū. Isa. vltimo. Letamini cum iherlm et exultate in ea oēs qui diligitis eam. gaudete cū ea gaudio vniuersi qui lugebatis sup eā et fruebaris. et repleamini ab v̄bere p̄solationis eius vt mulgeatis et delis cū affluatis ab omnimoda gloria eius. De immensa huius ciuitatis gloria sic dicit Aug⁹ in li. de ciuitate dei. Quanta erit illa felicitas vbi nulluz erit maluz. nulluz latebit bonum vacabit dei laudibz qui erit omnia in omnibus. Isa. lxiiij. Oculi non vidit deus abs te que p̄p̄asisti expectantibus te. q̄ sanctis donaturus es in maxima leticia p̄perue possidenda Et eiusdem. xxxv. Venient in syon cū laude et leticia semper p̄ntem sup capita eorū. Hinc est vt psal. dicit. Hout dñs dies immaculatoz et hereditas eorū in eternuz erit. Glere sicut scribit Thobie. xij. magnus es dominne in eternuz. et in oīa secula regnuz tuuz. Aug⁹ in li. de ciuitate dei. Vacabimus et videbimus. amabimus et laudabimus ecce qd erit in fine sine fine. Nam quis noster alius erit finis. nisi puenire ad regnuz cuius nullus erit finis. Verissime regnum tuuz dñe regnuz oīm seculorū. et dominatio tua in omni generatione et generatione Et id scribit. Thobie xij. Bndictus dñs qui exaltauit hierusalem vt sit regnum eius in secula seculorū sup eam. Qd q̄ gloriofum est hoc regnū in quo cū xpo gaudet oīs scī. amictiqz stolis albis sequitur agnū quocunqz erit. De quo regno dicit br̄s Aug⁹ in libro de conspectu vicioz et virtutum. Recedat amor p̄ntis seculi in quo omnes viuificatur vt moriant deinceps. vbi nulla aduersitas turbat. nulla necessitas angustat. nulla molestia inderat. sed phennis leticia ibi regnat Hinc est qd dicit in psal. Iusti epulenti et exultent in p̄spectu dei et delectent in leticia. Itē Isa. xxxv. Gaudium et leticiam obrinebunt. et fugiet dolor et gemitus. Un apocal. xxi. Absterget de⁹ oīm lachrimaz ab ocul eorū. et moza vltra n̄ erit neqz luct⁹ neqz clamor neqz dolor erit vltra qm p̄ma abierit Item Isa. xxxv. Aufert deus oīm lachrymā ab omni facie. et opprobrium populi sui aufert de vniuersa terra. et dicent in die illa. Ecce de⁹ nos ter expectauimus cū exultabimus et letabimur in salutare eius. Qd quāta leticia quando non solum in anima s; etiam in corpe fuerit. gloriā dū Isa. lxi. In terra sua duplicia possidebunt Et puer. vltimo. Omnes domestici eius amicti sunt duplicibus. i. duabz stolis quaz vnā. i. aetiam possident. et reliquā sez corpis expectant accepturi. Item qñ nō solum erit eis gaudium de bonis opibz p̄p̄is. s; etiam de meritis singul oīm brōz. Un dicit dñs Hiere. xxxij. Habitare eos faciam p̄sidenter et erunt mihi in populum et ero eis in deum. et dabo eius cor vnum et animam vnā. non vnitatem substantie. sed vinculo charitatis. Ecce

Memoria mortis

charissime si aia martiris p̄fessoris vel virginis z aia tua erūt vnato
 sequēs videt q̄ illor̄ gaudiū etiā erit z tuū. Simile est de aia apli vel cu
 iuslibet alteri. Ieri. Nunc gre. dr̄. Tanta est vis charitat̄ vr̄ oia societ̄
 vr̄ bonū qđ quis in se nō suscipit. in alio gaudeat accepisse. Certe illud
 admirandū z multiplex gaudiū in cor̄ hoīs nō ascendit. Et q̄ qlibet ro
 rus ip̄m gaudiū introibit. z sic gaudiū suū plenū erit. Nam int̄ z ex
 tra. sube⁹ z supra. imo circūquaq̄ mirabilis gaudebit. int̄ de puritate
 p̄scie. extra de corpis glorificatiōe. sube⁹ de celo z aliā creaturaz. puls
 chritudine z immuatōe. supra de dei visiōe z circūcirca de angelo p̄ z
 oī in sc̄rōz iocunditate z delectabili associatione. Vere vere vere nemo
 pōt cogitare quantū erit exultare tunc in celis habitare z cum angelis
 regnare. Et t̄ tene dr̄. Zach. xxy. Intra in gaudiū dñi tui. intra in ho
 spiciū gaudiū. nam nō poterit intrare cor̄ tuū de immensitate gaudiōz ce
 lestiū. Sic dicit Bern̄. in libro meditationū suaz. Ibi totū leticia. totūz
 exultatio possidet. hoīesq̄ angelis sociati. sine vlla carnis ifirmitate in
 p̄peruū manebūt iocunditas infinita. beatitudo sempiterna. in q̄ qui se
 mel suscipit sp̄ teneb̄ ibi req̄es a laboribz. amenitas de nouitate. securi
 tas de eternitate. dulcedo z suauitas de dei visiōe. z qđ illis habitare
 vehement̄ nō desiderat. z p̄spācē. p̄pter amenitatē z p̄pter eternitatē
 z p̄pter dei visiōē. Itē dicit alibi adhucidē Bern̄. Tanta est iocūdis
 tas z suauitas illius patrie celestis qđ si nō liceret ibi esse nisi p̄ vñ⁹ hos
 res p̄acū oēs dies huius vite pleni delicijs merito contempnerent. Qui
 cōparata oīs aliunde suauitas dolor est. oīs iocunditas meror̄ oē dul
 ce amar. cē decorum fedū. z oē aliud quicquid delectare posset molestū
 cum dei bonitas in infinitū excedit oīm aliā bonitatē. Q̄ bone de⁹ qđ
 mihi est in celo. z a te qđ volui sup̄ terram cum hec oia sunt desid̄rabi
 lia. sup̄ aurum z lapidē p̄ciosuz multū. z dulciora sup̄ mel z fauū. Qđ
 dicem⁹ de hac patria. qđ de thrlm̄ vite tam beata. Per huius enim vi
 ros sicut scribit Thobie. xij. Incessanter iocunde z dulciter cātāt alla
 Vñ ysa. li. Gaudiū z leticia inueniet in ea. gr̄arum actio z vox laudis ī
 templo eius oēs dicēt gloriā. Et vere merito vox exultationis z sa
 lutis resonet in tabernaculis iustor̄. Nam in ciuitate dñi ibi sanant ius
 giter organa sanctor̄ q̄ tribulationū z penarū laborumq̄ z oīm misē
 riarū penitus tam obliti p̄frunt z iubilō celesti. Q̄ q̄ letabunde. q̄ sua
 uiter z p̄clare tunc canit in Blasol. q̄ in gama vr̄ fletit z are. De hac ci
 uitate loquit̄ adhuc Bern̄. in libro de meditationibz. Q̄ ciuitas cele
 stis. mansio securā. patria totūz p̄rines qđ delectat ibi incolē quier⁹ pos
 pulus sine murmure. q̄ gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. sicut letami
 um oīm habitatio est in te. ibi. Pax. pietas. bonitas. lux. virtus. splen
 dor. honestas. Gloria. laus. req̄es. amor. z concordantia dulcis. Gau
 dium. leticia. dulcedo. vita phœnis De hac aut̄ phœni vita certū erūt
 z securi q̄ nunq̄ impetunū erit amittenda. ysa. xxxij. Securitas erit
 vsq̄ in sempiternum. Item Ezech. xxxij. Habita bunt p̄fidenter abs
 q̄ vllō timore. z Prouerb. i. Qui me audierit absq̄ terrore. requiescet
 abundantia p̄fruetur. malorum timore sublato. Unde Augustinus.
 Beatitudinem omnium bonorum celestium p̄ficit securitas eterna. q̄

Occasio salutis

si sola deessent omnia bona celestia quatenus dulcia vanescerent et viles
 fierent ex timore amittendi. Et ergo securanda sunt deus Ioh. viij. Gau-
 dium vestrum nemo tollit a vobis. O domine dei civitas regis magni quod
 innumerabilia. quod magis gaudia et eternalia sunt cuncta tua gaudia. quod nul-
 le tueri licet. quod felices tui incolae. Vere vere. Beati qui ambulant in do-
 mo tua domine. nam in secula seculorum laudabunt te. Quis enim ignorat com-
 pos mentis sue. quod ceteris in excelsis te laudat celitus omnis. Vni autem
 tem leticie seu celestis glorie perpetuitas indeficiens ex hoc perpenditur
 quia oliue comparatur. Unde Ioseph. xij. Erit quasi oliua gloria eius. Oli-
 ua enim indeficienter tam in hyeme quam in estate semper virebit. Et ideo in
 defectibile eternam istius glorie permanentiam designat. que ex diuturnitate
 non deficit sed magis innovatur. De hac eterna gloria sic dicit Philosopho-
 mus in libro de reparatione lapsi. Que erit voluptas que leticia erit cum cri-
 sto cum anima ad propriam generalitatem regressa cum fiducia iam ceperit domi-
 num suum videre. Explicari non potest illius magnitudo leticie. Non enim
 solum per his exultet quibus proficitur tunc in presenti. Sed multo magis pro
 eo gaudet quod bonorum suorum scit nullum finem futurum. Et quod erit particeps
 tante glorie sine fine permanentis. Ecce gloria hec est omnibus sanctis suis
 Nam sancti exultabunt in gloria letabuntur in cubilibus suis. Unde qui
 christi vestigia secuti fuerint in terris cum ipso regnabunt in gloria et hono-
 re coronati eternaliter in celis. O dilecte mihi quam ineffabiliter tunc gaudes
 his si ad illa gaudia in eterna gloria fueris translatus Tunc utique dices
 exclamando illud psalmi. Gaudeo gaudebo in domino. Gaudebit animus
 meus in deo meo. quia induit me vestimentis salutis. Clarissime sicut
 scribit Iob. xij. Tunc super omnipotentem delictis affluet. et eleuabis ad
 deum faciem tuam. et in visis tuis lumen splendet. De quo habetur
 Ecce. xi. Dulce lumen et delectabile est videre solem id est christum. quem co-
 gnoscere et inuenerit excellit omne gaudium huius mundi. Nec mirum quia
 eius visio et noticia est sanctorum gloria et vita sempiterna. Unde Iob. xvij.
 Nec est vita eterna ut cognoscat te solum verum deum et quem misisti
 ihesum christum. Qui ad cognitionem hanc puerit ipsum deum facie ad
 faciem videbit. et cognoscat eum sicut est finis esse diuinum quod erit gau-
 dium excellentissimum. fons et origo omnium gaudiorum. Nunc est quod
 beatus Bernardus dicit in sermone. Reuera illud est verum summum gaudi-
 um. quod non de creatura. sed de creatore concipitur quod vix fiet quod tibi
 faciem suam ostendit. Et ergo propheta exoptando dicit. Faciem tuam do-
 mine requiram. Faciem inquam gratiosam omnibus gaudiis plenam. Huius
 mihi qui incolatus meus prolongatus est quod diu carebo tanto bono et usque
 quo sic suberabor a deo salvatore meo. Fecerunt mihi lachryme meae pa-
 nes die ac nocte diuinum dicit mihi quotidie ubi est deus tuus. Quando
 videbo et apparebo ante faciem dei mei qui iustificat me in gaudio cum
 vultu suo. Vere hec visio (qua deus facie ad faciem videtur) tertius ce-
 lum est. Et si dici potest paradysus est centum milium paradysorum. Ubi
 ex fonte limpido sumo et ex aqua viua sic vita labitur beata. Nunc est
 quod dicit Isa. lx. Tunc videbis faciem dei et affluet delictis et gaudiis semper
 nunc et mirabilibus tuis. O quam bonum est de his quod recto sensu corda qui eos

Remoria mortis

et tanta gaudia ipſis quaſi gratis vult cōferre. **D**amice p̄dilecte. Illa libens audis z ad hec pia gaudia gaudes. Nō tñ ignores per magnos iſta labores. Sanctis acq̄ri nec fortuito repiri. **Uñ** Grego. in omelia. Delectat mentē magnitudo p̄miorz ſed nō deterreat certamē laborū. Ad magna em̄ p̄mia puenirino p̄r niſi p̄ magnos labores. **Uñ** paulus egrediens p̄dicator d̄r. Nō coronabit niſi q̄ legitime certauerit. vnusq̄s q̄ em̄ p̄p̄iam mercedē accipiet ſm̄ ſuū laborē. Sed pleriq̄s ſunt q̄ nolētes bene viuere. tñ deſiderāt bene mori. Scunt em̄ q̄ p̄cioſa eſt in conſpectu dñi mors ſanctorz eius. Etiaq̄s cognoscūt q̄ cum dederit delectis ſuis ſomnū. ecce hereditas dñi filij zc. Sūt z ipi ſcūt q̄ beati (qui in dño moriunt) volunt eſſe p̄cipites cuſ eis q̄bus dñs dixit. Vos eſtis qui p̄manſiſtis mecum in temptationibz z tribulationibz. Volunt regnare cum xp̄o. ſed nōlunt ſecum pati. Talis erat balaam ariolus q̄ conſiderans caſtra filioz iſrael. z intelligens eterne beatitudinis p̄miſſionē eis a dño factam dicebat. **D**oriaſ anima mea morre iuſtoz z ſiant nō uſſima mea hoz ſimilia. Finem eoz apperens glorioſum. ſed labores abhorrebat q̄bus gl̄ia merebat. **D** bone iſu volumus tibi om̄es conſregnare. nobis autē comparat z tecum laborare. Tu elegiſti paup̄tates z miſerias. nos vero voluptates z delicias. Tu q̄ carni aſperius nos autē q̄ p̄modius. **Uñ** Bernar. Naſcit dei fili⁹ in cuius arbitrio erat q̄dēq̄s veller eligere tempus elegit q̄d carni eſt moleſti⁹. p̄ferētim puulo z paup̄is matris filios que vix p̄ānos hāterz ad inuoluēdū p̄ſepe ad reclinandū z cū tanta eſſet neceſſitas nullā audio fieri pellū mentionē. **C**hr̄iſtus itaq̄s qui non fallit elegit q̄d carni moleſti⁹ eſt. id igit melius. id vtilius. z id potius eſt eligendū. **O** ut quiſquis aliud ſuaſerit vel docuerit ab eo tanq̄s ſeducroze eſt cauendū. Ipſe etēi fragres eſt p̄miſſus olim p̄ Iſaiam p̄phetam. Paruulus ſciens reprobare malū z eligere bonū. **S**olum igitur voluptas corporis. bonū vero aſſictio ei⁹dem eſt. ſiq̄dem z hanc elegi. z illam reprobauit puer ſapiēs. verbū ſanctū. **N**ec om̄ia Bernardus. **D** dilecte puer tu ab initio elegiſti afflictiones corporales z patiēdo voluiſti intrare gl̄iam tibi p̄p̄iam. ſed nos in delicijs viuendo volumus intrare gl̄iam alienam. **D** q̄ ſtultiz ſumus z tardi corde ad credendū. volumus hic gaudere cum ſeculo. et poſtea regnare cum xp̄o. **D**ñs nudus ingredit. ſeruus ſup̄ſtuitate veſtium auri z gemmaz onuſtus introibit. Ille ieiunus. iſte crapula z luxuria plen⁹. ille in cruce pro iſto moriens. iſte p̄ illo inſecto delicate dorziens. **Q**uod dñs non ſecit. faciet hoc ſeruus. certe non nec etiā videt conſonū ſōnū. **A**udi quid loquitur poeta. In cruce ſudaui dñs ſeruus ne queſcet. Tolle tuam. tulit ipſe ſuam gultaui acetum. ſacq̄s idez nō maior erit reuerentia ſerui q̄ dñi. **S**i vis eſſe ſuus ſecutor oportet tormenta tormentis ſequi nō itur ad aſtra delicijs. **I**deo mortem quā ſolū uere deſes nature perſolue deo moriari in illo. rumpe moras. igit im̄ pone ſilēcia carni. **D**elicias ſuſpēde tuas z curras ad arma. prompta manus plangas ſic rumpaturq̄s voluptas. **N**aſcit d̄r Hieronimus in eplā ad Iulianū. **D**ifficile imo impoſſibile eſt vt z p̄nibus q̄s fruatur bonis z futuris vt hic ventrē z ibi mentē repleat. z de delicijs ad deli

Occasio salutis

as transeat et in vtroq; seculo primus sit et in terra et in celo appareat gloriosus. Ite dicit idem in alio loco Impossibile est delicijs assuere et xpm sequi natura denegat vt contraria miscantur. Nō possumus deo seruire et in mammona. aut ego fallo? aut ipsi in fine decipientur qui nūq; modo non credunt. credent cum diuitie sue transierunt in egestatem. diues epulabatur quotidie splendide hic indutus purpura et bysso s; mortuus quod moysi noluit credere. postea in rostrum posuit sensu sit. Istud etiam innuere videt. in colloquio Simonis petri et iesu vbi taliter inquit Abraham ait diuiti epuloni. Tu recepisti bona in vita tua et lazarus similiter mala. nunc autē solus tu vero cruciaris Quid dicemus ad hec. Si talis est finis et tale iudiciū vbi extrema gaudiū luctus occupat. nunq; preferenda sunt in hoc seculo mala bonis. quippe nec illa vera bona. s; ista vera potius salomonis snia. melius est ire ad domū luctus. q; ad domum puii. Ceterū si sic cruciandi sunt q; in vita sua bona receperunt. et habentibus solationem pntem vt ipositos. quis nā eoz poterit esse finis si scdm multitudinē solationū suaz dolores ap; prehenderint atias miseroz. Consequēs em videt vt bona omnia et omnem seculi mancant cruciatus. Atvero illud eque et eadez abrahe sententia cōiiciendus videt. Omnes qui contrario ducti spū vite presentis omnia bona respiciunt et mala eligunt omnia bona domini et omnem habituros consolationem. Hec omnia Bernardus vbi supra. Renuat ergo consolari anima tua in hoc mundo in hac lachrymarū valle. in terra laboris et miserie. Nam vt omnibus qui hic recipiunt consolationes suam. Cōtemne transitoria fugeq; delicijs et gaudia mundana. Tibi em absit gloriari vbi in cruce domini nostri iesu christi. Unde Petrus blesensis sup Job ad reges anglic ita dicit. Putasne aliquis in presenti vita gaudeat et futura. si tamen gaudium debeat dici quod turbat. afflicte et respargitur amaritudine presenti nimis delicatus es. si vtrumq; psumis. vti seculo et frui christo presentis mundi delicias capere. et nihilominus celestis glorie diuitias obtinere. Audi quid dictum sit illi diuiti in euang. lio qui cruciabatur in flamma. et lingue ardentis refrigerium postulabat. Nili recordare quia recepisti bona in vita tua. et lazarus similiter mala. Hic igitur consolatur. tu vero cruciaris. O q; dissimile premium merito possumus reputare insanos sanctissimos reges ac pphetas. apostolos. martyres. pfectores teneras ac delicatas virgines. qui omnes spretis diuitijs ac conculcatis delicias huius mundi seipos pro christo tribulationibus et morti obrulerunt. si gloriam et honores quā adepti sunt in angustia et dolore potuissent in voluptatibus et delicijs obtrunisse. Hec ille Petrus blesensis Vere frater vere quies quid dicatur firmiter hec tene q; celus non aliter scandes. nisi quod tōcuere apostoli teneas ore. moribus et fide. Et quid docuerunt illi. Nō s; ne sobrii et iuste viuere. humilitatem et patientiam. charitatem et constantiam ac ceteras virtutes totis viribus obtinere. mundum et que mundi sunt despiciere. diuitias et delicias fugere. penitentiam agere. in tribulationibus et miserijs letari et gaudere. Tu quoq; fac similiter vñ

Memoria mortis

ues. esto quod q̄ forti animo in omnibus laboribus angustijs z penis.
In proximo em̄ est q̄ a domino cureris. labora fortiter sicut bonus mī/
les christi. Et ne cogites intra temetipm̄ aliquādo sic dicens Vult⁹
et immensus est labor meus. ego autem sum minimus z infirmus val
de. nec valeo hoc pposito finaliter p̄seuerare. Audi p̄ba Hieronymi
in epla sic dicentis. Nullus labor durus. nullum tempus longum vis
deri debet quo eternitatis gloria acquir̄. vñ Chrysostom⁹ sup̄ math.
Si q̄s viam laboriosam exstīnat sue desidie est accusator. Si em̄ mī/
naces pelagi fluctus nautis. si tēpestates atq̄ hyems agricolis si vul/
nera tēdesq̄ militib⁹. si grauissimī ictus plageq̄ pugilib⁹ leues vidētur
z tolerabiles p̄ter spem. t̄palius z p̄ter eūm t̄m̄odoz. multo magis
cuz celū preparat in p̄m̄ium. nīl ex p̄n̄tibus asperitatibus debeat senti/
re. ac maxie labores mīrigat in benignū venire finē. Ne aspicias q̄ via
est aspera sed quo ducit. z aliaz q̄ lata est. s̄z vbi ve finit. Certe iam vis
deo q̄ dormientibus nō puenit regnū dei. nec ocio vel desidīa torpētī
tibus beatitudo eternitatis ingeritur Sicut dicit leo papa in sermone
sed sicut scribit⁹ Math. xi. Regnum celoz vim patitur z violenti capī/
unt illud. Vñ quidam de regno celi nō credit mēte fidei. Insipiens cr
ebes s̄z tu bene credere debes. Christo dicenti rapiunt illud violenti. s̄.
austerise castigando seueri. Volūta sp̄m̄etes z carni vim faciētes Itē
sup̄ hoc d̄r alius poeta. Asper erit victus. asp̄ labor asper amicus Aspe
ra cuncta tibi si vis sup̄ ethera scribi. Ecce iam patet manifeste q̄ sicut
scribitur Actū. iij. Per multas tribulationes oportet nos intrare re
gnū celoz. Q̄ bene attēdebat hoc br̄s Aug⁹ q̄ nō nisi tormētis
itur ad astra dei. Vñ dicit O anima mea si quotidie oportet nos tor
menta p̄ferre. si ip̄am gehennaz longo tempore tolerare. vt xpm̄ in sua
glia videre possemus z scis ei⁹ sociari. Nōne ergo mō dignū est pati oē
triste. vt tante bonitatz z glie p̄cipes habeamur Insidienter ergo de
mones. parent suas temptatōes. frangāt corpus ieiunia. p̄mant vesti/
menta cilicina. labores grauent. vigilie excitent. inclament me. iste inq̄/
ret me. ille vel ille. frigus contrahat calor adiurat. caput doleat. pectus
areat. infletur stomach⁹. pa. lescat vultus. infirmetur hō tor⁹. deficiat
in dolore vita mea. z anima in gemitibus. Ingrediat̄ putredo in ossi/
bus meis. subter me scateat vt requiescat in die tribulationis. z ascedā
ad populum accinctuz nostz. Item petrus blesensis Farscāt membra
mea vigilijs. extenuēt̄ ieiunijs. labore frangantur. liquefcat in lachry
mis oculi. immo si totuz cerebrū z medulle corpis in fletum affluāt. nō
sunt tamē condigne passionēs huius temporis ad futurā glām que re
uelabit̄ in nobis. Q̄ si sciret hō qd̄ z ip̄e z quid deus essz. mille pati mor
tes crederet eē nihil. Ecce q̄ z q̄nta sunt hilariter pro deo sustinēda. lī/
benter ergo sustine z gaudenter patiare. Crepluz accipē in latronibus
et maleficis ad mortē d̄iudicatis qui gauderent si pro abscedenda au/
ricula possent euadere mortē aīe z acq̄rere glām eternalē. Vñ Ec̄. vi.
Origini laboris ecce p̄nie paruitas z cito ebēs de generationib⁹ illi⁹
videlicet de fructibus glie qui generant̄ ex labore p̄nie. Item Sap. iij.
In paucis vexati ecce laboris exiguitas In multis bene disponentur.

Occasio salutis

Ecce magna remuneratio et premiū que exinde sequunt. Un̄ bñs est
frem. Si inquit modicus est labor institutionis nre fratres charissimi
magna ē requies. et parui temporis afflictio. sed retributio eius videli
cet delicia paradisi et exultatio et leticia in seculum seculi permanebunt.
Ideo dicit sapiens Ecclesi. ultimo. Videte oculis vestris qz modicum
laboraui et inueni mihi multam requiē. Et sic clare patet qz brevis est
iste labor. et premia multa laboz. Hac ergo litenter atqz volūtarie in
mortalis futurus pro vita perpetue duratura. que gratanter facerz ho
mo moriturus pro tpali vita ad modiciū differenda. Et ergo finaliter
cōcludendo patet aliqliter ex supius allegatis. qz hec nouissima videli
cet mors. iudiciū. gehenna et glia omes (qui continuā et iuges habēt eo
ruz memoriā) valde et multipl̄ reuocāt a peccatis. Sed pauci ista pō
derant et rarissime ea cogitant seu considerāt. omes putant diu viuere
et senecta vberi penitere. iudicē placare infernū fugere. et sic celestē glori
am in deliciis viuendo et ois acq̄rere tandem et eternaliter possidere.
Non sic impij non sic. hoc argumentū non concludit. immo fallit et illud
prouit satis lucide patet per p̄dicta. Et igit omnes seducim̄ et nisi peni
tentiam egeritis simul peribitis. et moriemini in peccatis Unde scribi
tur Eccli. ij. Si penitentia non egerimus incidemus in manus dei et nō
in manus hominū. Sed procho dolor quis penitet. quis peccata des
flet. q̄s subuenit pauperi. q̄s misere inopi. q̄s compati miseris. q̄s co
gitat de futuris. Penitus nemo. nā fere tota generatio praua est atqz
peruersa que non dixerit cor suum in bonū. immo potius in malū. Om̄es
terrena sapiunt et que sua sunt querunt. non que ihesu xpi. munera dilis
gunt. virtutes fugiūt. et sicut iumēta in stercozibz. sic et ipi in peccat̄ m̄
ultiplicibz miserabiliter computrescūt. Corrupti sunt abomina biles fac
t̄ sunt in iniquitatibus suis. Jam dñs de celo prospexit sup filios homi
num. vt videat si est intelligens aut requirens bonū. Sed omnes decli
nauerūt simul inutiles facti sunt. nec est q̄ faciat bonū. vir etia vlcqz ad
vnū. Ecce iam impletū est tempus. iam aduenit miserabilis ille mūdē
status. De quo Sichee septimo capitulo ita pph̄eratur. Perijt san
ctus de terra et rectus in hominibz non est. Om̄es em̄ in sanguine in
sidiantur. vt fratrem suū venant. ad mortem. malum manuum suaz di
cunt bonum. Qui optimus est in eis. quasi psalmus. et qui rectus qua
si spina de sepi. Quid plura: Volunt scire et intelligere vt bene agant.
nec oculos aperire vt clare videant. sic excecavit eos malicia ipsorum.
O stulta malicia. O mala stulticia voluntarie vitam fugere. mortē di
ligere. spernere bonum. agere malum. deumqz contemnere. et demoni
obedire. Charissime cur proprium caput ense secas. Cur sponte cathes
nas demonis incurris. Cur sua iussa facis. Exurge exurge. euigila et
vide. Relinque dyabolū fuge demonem. ne postea cum ipis eterna
liter contemnaris. Vno et ammīro: qz homo qui pze ceteris est crea
tura rationalis in nullo quasi sequitur iudiciū rationis spernens sa
lubria. affertans rogia. querēs et desiderans nocifera et mōcrua. O
deus eterne que causa talis dementie. que ratio tante fatuitatis et insa
nie Cur aia mortē tā pno. cor de req̄rit. Cur sibi qd tollit viuere captat

Memoria mortis

homo. Vere vere gens absq[ue] consilio est et sine prudentia Ac utinam
saperent et intelligerēt ac nouissima prouiderent.

Finiunt quattuor nouissima.

Sequuntur Exempla de
gaudijs regni celorum.

De gaudijs regni celo-
rum Ex libro Apum.

Idi in brabantia mulierez diuitem et honestaz possessā a de-
monio Quam cū rogante presbytero religioso uisitare in
uenimus eam a vexatione demonis quiescentez et sensatelo-
quentem ut sanā. Tunc occulte nemine aduertēte p[er] suz can-
tici moysi in Deutro. scdm q[uod] olim a sancto quodam vno audieraz ter-
cio repertui ad prouocandum demonem in obsessa. Deus qui te genu-
it dereliquisti et oblitus es dñi creatoris tui Nec mora mulier pallere ce-
pit labijs atq[ue] vultu et sue vene in collo eius ad grossiciem pollicis in-
tumesce Tunc ego inq[ui]o quare pessime vexare feminam psumpsisti.
Dortuo inquit viro suo cōpassa. in subsidium illius anime contulit q[uod]
quid boni fecerat in hac vita. et ex hoc nacta occasione vas vacuuz mor-
intraui. Cui ego Ventiris miserrime ex hoc em q[uod] dedit mediāte cha-
ritate cumulatus est bonum eius Et ille cum cachinno. Mendax inq[ui]-
sum nec miroz si mentior. Vox ego. Est ne illa tam pulchra sicut dicit[ur]
celestis patria quam perdidisti. Et respondit. In infinitum pulchrior
q[uam] dicit[ur]. Et ego. velles ne redire ad illam patriam si posses. Et ille Vel-
lem inquit possem et vsq[ue] ad diem iudicij omnia excogitata supplicia
sustinere. Cui ego ad dixit. Et ego promitto tibi in periculum salutis mee p[er]-
misit si mendax inueniar illam p[er]ditam gloriā recuperare te posse si tan-
tum hec dixeris. Domine deus meus peccauit ignosce mihi. Et mox
ille contorto collo clamauit honorifice. Domine domine. Quis hoc septi-
us cum clamore valido p[ro]fonaret. nec ultra in p[ro]bis procederet. Impos-
sibile enim sciebam illi ut deus suuz dñm recognosceret. et se fateret pec-
casse atq[ue] sibi precaret[ur] ignosci. tandem subiunxit. Oñe deus meus mar-
garere sic em obsessa mulier vocabat deū recognoscere dñm suuz indi-
gnatus. Tūc ego ad illuz O infelicissimē oīm creaturaz supbia eūte te
redire inexprialis supbia non p[er]mittit Nec mora p[er]fusus obmutuit Et
post paucos dies non tū tunc feminā dereliquit.

Occasio salutis

Aliud ex dialogo Gregorij

A Tudertina vñ in qua fortunat⁹ vir deierat ep⁹ Marcell⁹
quidā bone actionis vir cū duab⁹ sororib⁹ suis habitauit. q̄ eue/
niente molestia corp⁹ ip⁹o sacratissimo vespascente iam sabbato pas/
chali defunctus est. Cui⁹ corp⁹ cū longius esset efferendū die eodē ses/
peliri nō potuit. Lūc⁹ mora esset t⁹p⁹is ad explendū debitū sepulture sos/
rores ei⁹ morte illi⁹ afflicte cucurrerūt flentes ad fortunatū venerabi/
lem ei⁹ magnis vocib⁹ clamare ceperūt. Scim⁹ q̄ ap⁹loz vitaz tenes
leprosos mūdās. cecos illuminas. veni ⁊ resuscita mortuū nrm. Qui
mor ⁊ p⁹gnouit fratē eoz defunctū flere etiā cepit ip⁹e de morte ipsius.
eisq⁹ ridit dicēs. Recedite ⁊ hoc dicere nolite. qz iussu omnipotentis dei
est cui p⁹traire nullus hoīm p⁹r. Illis itaq⁹ descendētib⁹ tristis ex morte
illius m̄sūt ep⁹. Subseq̄nti autē die dīco añ exurgētis lucis crepuscu/
lum vocatis duob⁹ diaconib⁹ suis prexit ad domū defuncti accessit ad
locū vbi iacebat corpus examine ibiq⁹ se in orationē dedit. Expleta atē
prece surrexit ⁊ iuxta corpus defuncti sedit. Nō autē grandi voce defun/
ctū p nomē vocauit dicens. Frater Marcelle veni. Ille autē ac si leuiter
dormiens ad vicinā vocē q̄uis modica fuisset excitat⁹ statim aperuit
oculos atq⁹ ad ep̄m respiciēs dixit. Qd fecisti. o qd fecisti. Cui ep⁹
ridit dicēs. Quid feci fili. At ille ait. Duo hesternā die venerūt qui
me eijciētes ex corp⁹ in bonū locū duxerūt. Nodie autē vnus missus ē
nūcius q̄ dixit. Reducite eū qz fortunatus ep⁹ in domū illi⁹ venit Qui
bus verbis expletis mor ex infirmitate pualuit. ⁊ in hac vita diutius
mansit. Nec tñ credendū est. qz locū quē acceperat pdidit. qz dubium
non est q̄ intercessoris sui p⁹cibus potuit post mortē melius viuere qui
aū mortem studuit omnipotenti deo placere

Ex vita sancti francisci

Vidā iuuenis valde nobil⁹ ac delicatus venit ad ordinē sci Fran/
cisci. q̄ induit⁹ habitū fratrū post aliq̄r dies d⁹ yabolo instigāte ces/
pit habere in tāta abominatōe habitū quē gerebat q̄ videbat sibi por/
rare saccū vilissimū ⁊ p⁹pterea horrebat manicas abominabat capuciū
et ip̄am longitudinem tunice ⁊ eius aspiratē tanq̄ importabile estimā/
bat. Un⁹ factū est q̄ crescēte religionis fastidio deliberauit penitus rei/
cere habitū ⁊ redire ad sc̄lm. Ugr autē eius docuerat eū q̄. qñ añ altas/
re puentus trāsiret in q̄ ponebat sanctissimū xp̄i corp⁹ cū magna reue/
rentia genib⁹ flexis ⁊ discoopro capite ⁊ cancellatis manib⁹ deuote incli/
naret. Accidit autē illa nocte q̄ deliberauerat dimittere habitū ⁊ redire
ad sc̄lm q̄ oportebat eum añ altare transire vbi cōsueuerat genua fles/
cit. ⁊ statim fuit captus in spū ⁊ ostēsa sibi fuit mirabil⁹ visio. Nā vidit
q̄si in tūndinē infinita corā eo pcessionālitr trāscuntē. oēs vero (q̄ in illa
pcessionē bñerant) bñimcedebāt. Erant vestiri ornatis ⁊ p̄o/
lissimis dialperis. Facies autē eoz ⁊ man⁹ et q̄cqd̄ apparebat de corp⁹

Memoria mortis

pore sole splendidi⁹ radiabat. et ibat cum cantu et iubilo angelorum solennissimè et dulcissime decantando Inter quos duo nobiliores ceteris incedebat rāta claritate velati quod mirandū stupore aspiciētibz ingerebāt. et quoniam circa finē pcessionis p̄dicte. vidit etiam quendam rāta glia decoratū quod videbatur quoniam nou⁹ miles ab omnibz singularit⁹ honorari. Dictus autem iuuenis hū vidēs mirabat valde et nesciebat quid hū esset. nec interrogare trāsēntes audiebat. nec p̄pterea nimia dulcedie stupefact⁹. Sed cum pcessio p̄trāsisset et ipse adhuc vidēs extremos resumēs audaciā cucurrit ad illos et interrogās dixit. O charissimī. rogo vos quod dicere placeat quid sint isti tam admirabiles quos p̄tinet hec venerāda pcessio. Illi vero puerentes ad eū splendidissimas facies dixerūt. Nos omēs sum⁹ fratres miores. quod mō venim⁹ de paradiso. Et ille rursus interrogās. quid sit illi duo quod tam excellenter int̄ alios rutilāt. Rēderūt. Illi duo ceteris clariores sūt scūs Franciscus et frater Anthoni⁹. Ille autem vltim⁹ tū honorat⁹ est quod dā scūs frater nouit mortu⁹. qui valent p̄tra tēptatōes pugnavit et vsqz in finē p̄les ueravit in scō pposito ad gaudia eterni regni cū glia et triūpho pducim⁹. p̄peri quod nos tā decora portauimus data sūt nobz p̄pter aspas tunicas quos in religiōe patienter deculim⁹. et glia claritatē quaz tu vides data est nobz a deo p̄pter humilē patientiā quā fecim⁹ et p̄pter scām paupratē et obediētiā et castitatē mūdissimā quā vsqz ad finē hilari mēte seruāim⁹. vñ fili nō sit tibi dūz saccū religiōis tā fructifex. depoztare. quod si in sacco. Frā cisci amore dñi nū ihu xp̄i nō dñm sp̄nēdo. carnē mortificando et p̄ oya bolū dimicādo vītrū te habueris nobiscū sūt veste fulgeb. Et his dictis iuuenis ad se rediit et p̄fortat⁹ ex ipa visiōe oēm tēptatōez abiecit. cul⁹ pā corā gardiano et alijs fratribz recognit aspiratē p̄mē. et indumēti veditas de cetero cōcupiuit. Et sic imutat⁹ vitam in scā mortē finivit.

Aliud exemplum

Anno dñi. M. cccc. iij. Quidā cleric⁹ de v̄depera cū studeret in scholā apud lugdunū vidit in visiōe noctis vallē quādam sub quādam monte sup quē ciuitas quādam pulcherrima sita erat. cui⁹ aspect⁹ nimius delectabat intueres. ita vt quod eam videret de aspectu illi⁹ faciarī nō possz. et omnibz modis laborauit quō ad eā puenire valeret Interea vidit flumiū quādam sub pede mōtis imo circa pedē currentē. Quē dū circūit⁹ quēs artē quō eū trāsmearet. vidit sup ripā flumīs duodecim lauātes in flume tunicas suas. Inter quos erat quādam veste cōdidissima induit⁹ mīl⁹ tū alijs diffiles quod adiunabat illos in tunicaz suaz ablutōez quod postqz iuenerat vñ ibat postea adiunare aliū. Tūc cleric⁹ quod hoc videbat accessit ad illū quod ceteros adiunabat et dixit. Que gens estis vos. Qui ait. Isti paupes hoies sūt p̄nam agētes. et se a p̄cis suis lauātes. et ego vñ lius dei ihu xp̄us sine cui⁹ auxilio nec isti nec alij p̄nt bñficere. Ciuitas hec pulchra quā vides paradysus est vbi ego maneo et quoniam quos tunicā suā lauerit. i. p̄maz pegerit in illā intrabit. Turpe satis diu quisti viā quod itur ad illā. s. nulla alia viā quod ista ducit ad eā His dictis clericus a somno euigilauit et mirari cepit de visiōe. Lūqz nō mltro post rediit de schola in patriā suam narrauit epō cabilonēsi visiōē hāc cui familiaris erat.

Occasio salutis

Qua audita ep̄s suavit ei vt sc̄lm relinq̄ret z religionē intraret cōmen-
dās ei sup omēs ordines nouellū i lū or dinē cisterciensiu. Ille venit cister-
ciū z inuenit locū incultū z desertū z fratres inter testas cōmorantes.
Ad portā vero monasterij q̄ de vimine facta erat p̄debat malle⁹ fer-
reus. cui⁹ sonitu ad portā portarius cōuocabat ab introire volentib⁹.
Noc vero sonitu portarius vocatus venit ad eū foras z inclinās se ad
eum salutauit eum. Quem clericus intue⁹ p̄gnouit statim se eundem
vidisse inter eos q̄ tunicas suas in flumie lauabāt. Rogauitq⁹ eum vt
ad se adduceret abbatē. Abbas igit⁹ z tot⁹ cōuent⁹ venit ad eū z reco-
gnouit clericus oēs se vidisse tunicas suas in flumie lauātes. Statim⁹
q̄ cecidit ad abbatē pedes rogans eū cum lach⁹ ymis vt susceperetur
Qui susceptus nō multo post factus est prior.

¶ Ex celsario aliud

¶ Agrotabat in hemmerode cenobio sacerdos ysenbrā dus nomie eu-
stos ecclie plus q̄ tricesimū annū agēs in ordine z ad extrema p̄duc⁹
est. Hecia nocte cū sup eum mīstroz vigilaret diligentia audierūt cum-
leutisuluro p̄ba sonare Timētesq⁹ ne mort⁹ p̄rimus aliena loqrerur or̄i
loquētis auri adhibita. intellexerūt p̄ba sublimia edificatiōis plena de
glia celesti z inenarrabili leticia sanctorz. Dignū ergo iudicātes testes
his idoneū adhiberi nunciauerūt hec abbati. q̄ z ipe graui laborabat in-
firmitate. Vocat abbas affuit. Interim cecinit horologiu et occasione
sumpta sic fari cepit. ¶ Q̄ suauē noctem exegi q̄ delectabili horologio
operā dedi q̄ dulces z suauēs cōcentus audiui choris in celo psallenti-
um interfui. ¶ Q̄ cō corditer z delectabil⁹ psallēbāt. In nro cantu solet
esse dissonantia tediū lassitudo. ibi longe aliter est. In vna omēs conue-
niunt melo diā sup omne qd̄ delectat dulciores Infatigabiles laudare
non cessant z quāto plus laudant tanto plus crescit amor laudandi. et
mirabili atq⁹ ineffabili modo hoc prouenit. in vsum gratissime quietis
q̄ nunc⁹ vacant a laude creatoris. Ibi qui magis hic humiliati sūt me-
diocribus vel minimis contenti gloriofius exultant abundantiozem re-
cipientes consolationem faciem splendidissimaz statura celsi veste glo-
riofa. Cum his familiariter conuersatus sum z ameno refectus collo-
quio. Tanta gloria vestium delectatus sollicit⁹ querebam si tales ego
habiturus essem z dixerūt. Qui viuūt irreprensibiliter talem vestez
sperare potest. Si vero viciū latuerit in conuersatione macula appa-
rebit in veste. Culpa enim vite maculam facit in veste. Immaculatus
ergo merebitur habere vestem qui se a maculis seruat immūnē. Et di⁹
xi. Que sunt macule. Oculi. Surruratio. detractio. inuidia. negli-
gentia z quicquid sinceritatem cordis maculat et confundit. Qui cas-
lia agunt in gloria vestis maculam ponunt. Tu vero pro multis labo-
ribus et vite honestate similem sortieris vestem. His dictis faucibus
arefactis viribusq⁹ exhaustis defecit loquens post modicum instilla-
ta refocillatus aqua resumproq⁹ spiritu ad loquendū se parans spem
fecit auditoribus z ait. Utinā differret me dñs vsq⁹ dñi completo ope-
re dei dñis nostris loqui possem ¶ Q̄ leti nunc⁹ baiulus essem q̄z lera
q̄ stupenda narrarem q̄ vidi q̄ audiui z sensi. q̄ parata sunt diligenti⁹

Memoria mortis

bus deū z in laude ei⁹ vigilātib⁹. Et abbas Frater quō hec vidisti Et ille Quater hac nocte rape⁹ sum aū deū pecc⁹ meū apert⁹ est z aīa mea educta est. z statim fui int⁹ choros angeloz⁹ z vidi dñam nrāz in immēsa claritate cū suis sacris vīgib⁹ q̄ se mihi pmisit in nccitate affuturaz et sem̄ michaelē cū multo exercitu angeloz⁹ pparatū in auxiliū mihi. Nam altari z mēorie sue honorē sp̄ solebā impēdere z innūerabilē multitudē nē scōz z q̄s antea nō viderā statim agnoui Rursumq̄ spū z virib⁹ deificiis loq̄ cessauit. Cōpulsus itaq̄ de sorbicla pupillū accepit z gustās ait: Q̄ dulce ē dñis gustātib⁹. Q̄ tra est ei⁹ suauitat⁹ abundātia q̄s larga z indeficiēs z oīm deliciāz copiis affluēs q̄ me in hac nocte reficere dignat⁹ est. Dulcedo illa dulcedo ḡtissima optabil⁹ z pstantissima Q̄ singularis q̄ excellēs z ineffabil⁹. Intus erā in corde vtrūq̄ teneo p̄bis autē explicare nō valeo. Quā sent. re potui nō possum effari rei nī miētare vic⁹. Tā felici refectōe p̄stus hāc refectōne suadere lūpplūm duco. Nec breue z modicū nutrimentū p̄stat illa impetui reficere saginat. Q̄s beati s̄s q̄ illa sine fine fruituri s̄s. Iulētē abbate vocat⁹ ti s̄s q̄dā nouici⁹ viri quondā in selo clari virtutē militari insignes q̄s ita p̄solatus es vere felices estis z rer q̄terq̄ beati q̄ de vana vīa puer fatōe atq̄ in iudana vanitate p̄ diuinā miam vocari estis parit cū iust⁹ habituri. Cōstat em̄ de salute vīa si nī p̄seueraueris. Nā dñs Dauid indefinēter p̄ vob̄ p̄ces ad dñm fudit q̄tenus qd̄ salubrit̄ inchoastistis feliciter p̄pleatis. Unū autē eoz⁹ noīe exp̄mēs de eo dicebat nūl potras clausp̄it ingressus fuisset mortis ererne portas nō euasisset. Aderant et hospites p̄uertēdi gr̄a de sedib⁹ suis euocati sed nūto adhuc rez. tēporaliū amore detēti rem arduā aggredi dubitabāt. Qui fiducialr̄ ac cedētes ad virū dei mēris fluctuationē cōfessi s̄s q̄ videlicet velle a diaceret eis p̄ficere aut bonū nō inuenirēt supplicabāt vt orationib⁹ ei⁹ ad iuri mererent in bono stabiliri. Et ille Quādiu mēre adhereris seculo nō potestis p̄fecte placere deo nec firmari in bono halentes voluntatē fixā in malo. Quāprop. er recedere oīno ab his que inutiliter amaris z nō deerit vobis gr̄a saluatoris. Si vidissetis q̄ ego vidi oīm gl̄iaz mūdi vilem reputaretis. Deinde multa querebant ille de patre ille de fratre ille de statu suo futuro ille de p̄nti. Sed vir dei ita singulis nr̄is rēsp̄rauit vt secretoz⁹ reuelator z cōscientiaz inspector esse. p̄bare. Hox vocāte deo sancta illa anima carne soluta est ad dolores corporis vltra nō reditura sed vt credim⁹ immortalitatē luce vestienda z p̄henni gaudiorum suauitate reficienda.

¶ Hieronymus ad montales. Angelicis choris sanctorūq̄ societatibus hic studeatis interesse vt omnes postmodum in corporis exitu vobis gaudentes z leti tanq̄ noīis occurrant. si sic feceritis nihil vob̄ dulcius nihil vobis iocundius q̄ his interesse coniūgijs. his pabulis saciar. Quibus semel degustatis terrena omnia amara reddantur. Expt̄to itaq̄ senī deuote consulenti credite filie. Scio quod loquor charissimē. Nam vt in insipientiam loquar. Hec homunculus sic abiectus sic vilis in domo dñi. Adhuc viues in corpe angeloz⁹ sepe choris interfus⁹ de corporeis per heb̄ domadāmi nihil sentiens

Occasio salutis

Item Augustinus de libero arbitrio. Tanta est pulchritudo iusticie. tanta est iocunditas lucis eterne ut etiam si non liceret in ea amplius delectari quam unus dies hora propter hoc solum innumerabiles homines vite dies pleni deliciis et affluentia bonorum temporalium recte et merito despicerentur.

Item eterna beatitudo consistit in duobus scilicet in necessaria absentia omnis mali et in necessaria presentia omnis boni. Si enim quæris quid ibi est. aliter non potest respondere nisi quicquid boni est ibi est et quicquid mali est ibi non est. Et Gregorius Nihil exterius quod ibi appetatur et nil interius quod fastidiatur.

Et Gregorius Que lingua dicere vel quis intellectus capere sufficit illius superne ciuitatis quanta sint gaudia angelorum choris interesse cum beatissimis spiritibus glorie conditoris assistere. presentem dei vultum cernere. incircūscriptum lumen videre nullo mortis metu affici in corruptionis munere perpetue letari.

Augustinus in de confictu vicioꝝ. Recedat amor presentis seculi in quo nullus ita nascitur ut non moriatur. et succedat amor futuri seculi in quo omnes viuificantur ut deinceps non moriantur. Ubi nec aduersitas turbat. nulla necessitas angustat. nulla molestia inquietat sed perhennis leticia ibi regnat.

Item Hieronymus. Si christum dominum et regem cui est nomen super omnes ne nomen oportuit pari et intrare in gloriam suam quam iam fiducia habemus nos intrare sine labore gloria alienam. Et stulti lumus et tardi corde ad credendum. Volumus hic gaudere cum seculo et postea regnare cum christo difficile est immo impossibile ut et presentibus quis fruatur bonis et futuris nec hic ventrem et ibi mentem repleat ut de deliciis ad delicias transeat et in vtroque seculo primus sic ut in terra et in celo appareat gloriosus. Impossibile est deliciis affluere et christum sesequi. Natura denegat ut contraria misceantur. Non enim possumus deo seruire et mamone.

Unde beatus Augustinus. O anima mea si quotidie oportet nos tormenta perferre. Si ipsam gehennam longo tempore tolerare ut erit stum in sua gloria videre possemus et sanctis eius sociari. Nonne dignum erat pati omne quod triste est ut tanti boni tantique glorie participes haberemur. Insidientur ergo demones parent suas temptationes frangant corporis ieiunia. pinant vestimenta cilicina. labores grauent. vigilie exsiccant. clament me iste inquietet me ille frigus contrahat calor adurat. caput doleat. pectus areat. infletur stomachus. palleat vultus. infirmitas metur homo totus. deficiat in dolore vita mea. et anni mei in gemitu ingrediat putredo in ossibus meis. et subter me prius scateat ut requies ea in die tribulationis et ascenda ad populum accinctum noxiis.

Item Petrus blensis. Fatiscant membra vigiliis. extementur ieiuniis. labore frangant. liqueant in lachrymis oculi immo si totum cerebrum et medulle corporis in fletum effluant non sunt tamē cōdigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur nobis.

Item Et si sciret homo quid ipse quid et deus esset. Velle pati mori

Memoria mortis

res crederet esse nihil. Quanta erit in celo leticia quando non solum in animâ sed etiam in corpore fuit gloriandum. Nam intus et extra subtus et supra immo circum quaque mirabiliter iustus gaudebit. Intus de puritate conscientie. extra de corporis glorificatione. subtus de celis aliorum creaturarum pulchritudine. supra de die visionis. et circum circa de angelorum et omnium sanctorum iocunda et delectabili associatione.

Quintitas celestis mansio secunda patria totius continens quod delectat. Merces sanctorum tam magna est quod non potest mensurari. tam multa quod non potest numerari. tam copiosa quod non potest finire. tam preciosa quod non potest estimari.

¶ Petrus blesensis ad regem anglie super Job Puras ne quod aliquis in presenti vita gaudeat et in futura. Si tamen gaudium debeat dici quod conturbatur assidue et respergitur amaritudine presenti nimis delicatus es si verumque presumis veli seculo et frui pro presenti mundi delicias capere et nihilominus celestis glorie diuitias obtinere. Audi quod dicuntur sic illi diuiti in euangelio filii recordare quod recepisti bona in vita tua. Verito possemus reges sanctissimos reputare insanos et prophetas apostolos martyres confessores teneras ac delicatas virgines omnes qui speritis diuitijs et conculcatis delicis huius mundi seiplos pro christi pro tribulationi et morti obtulere si gloriam quam adepti sunt in angustia et dolore potuissent in voluptatibus et delicis obtinere.

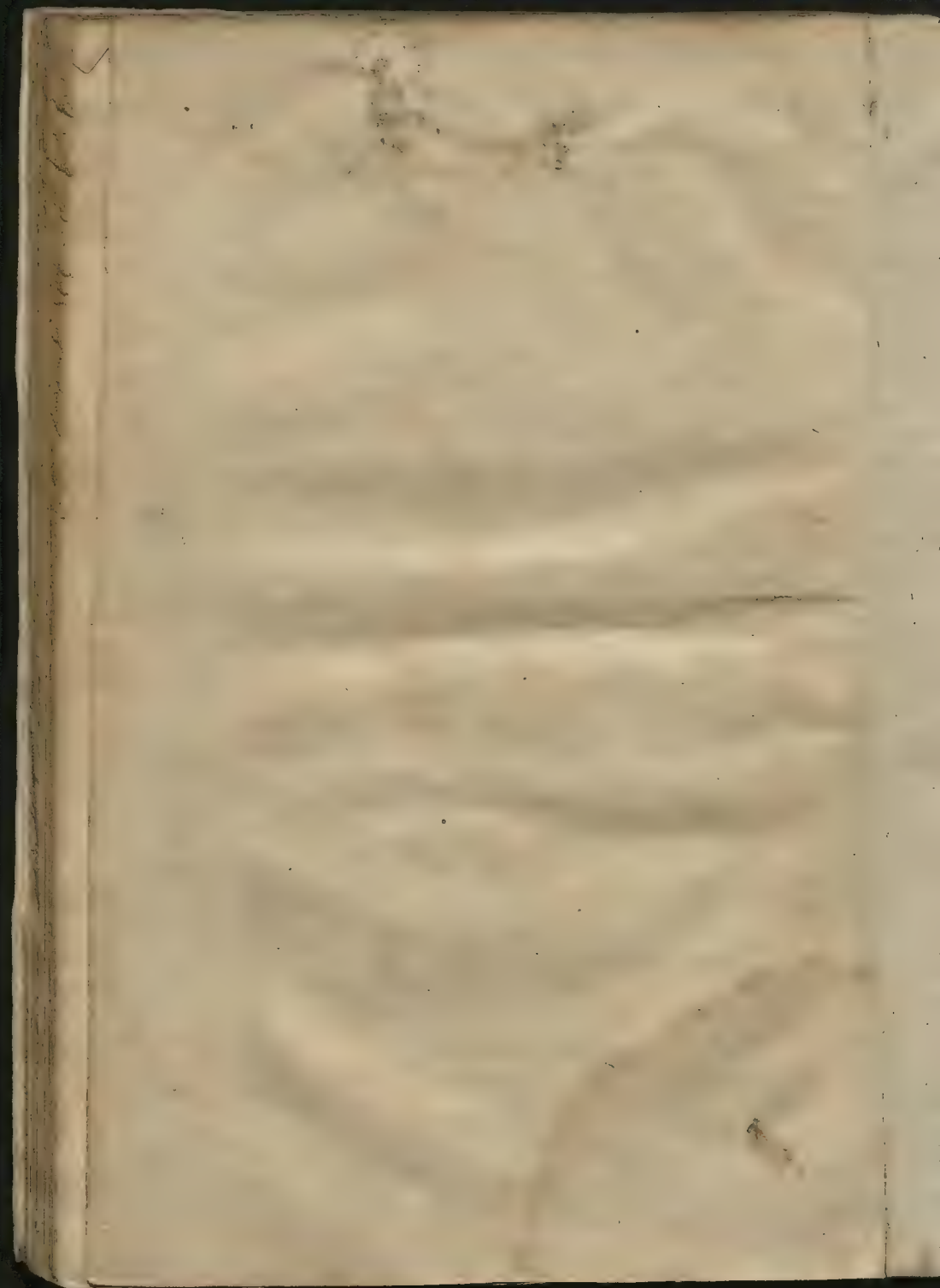
¶ Hieronymus. Quotiescumque te vana seculi delectat ambitio. quotiens in mundo aliquid videris gloriosum ad paradysum mente transgredere et esse inape quod facturus es.

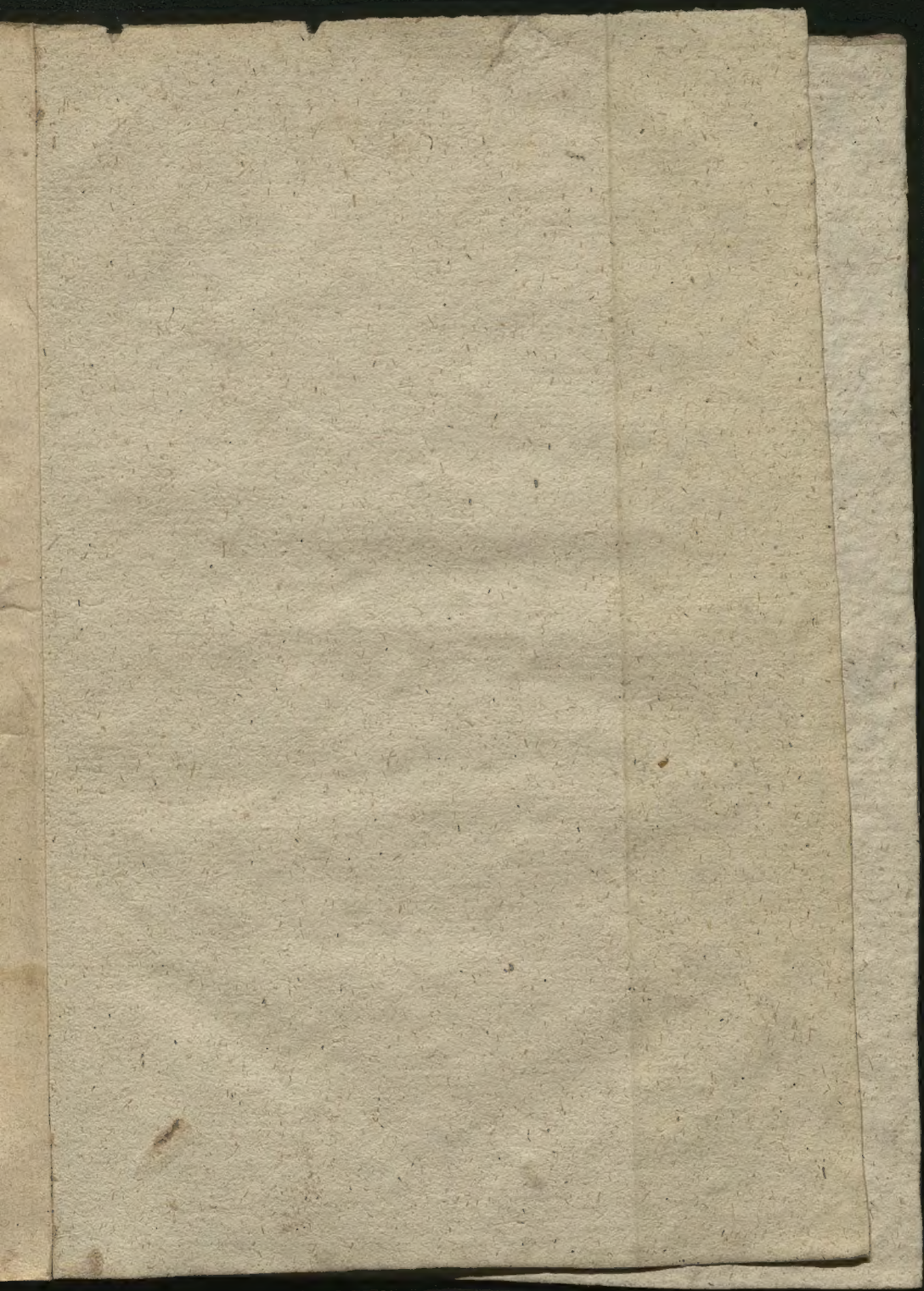
Item. Nonne opus leuius fieri solet cum eius precium excogitatur et spes premij solacium fit laboris. Et nullus labor durus nullum tempus longum videri debet quo eternitatis gloria acquiritur.

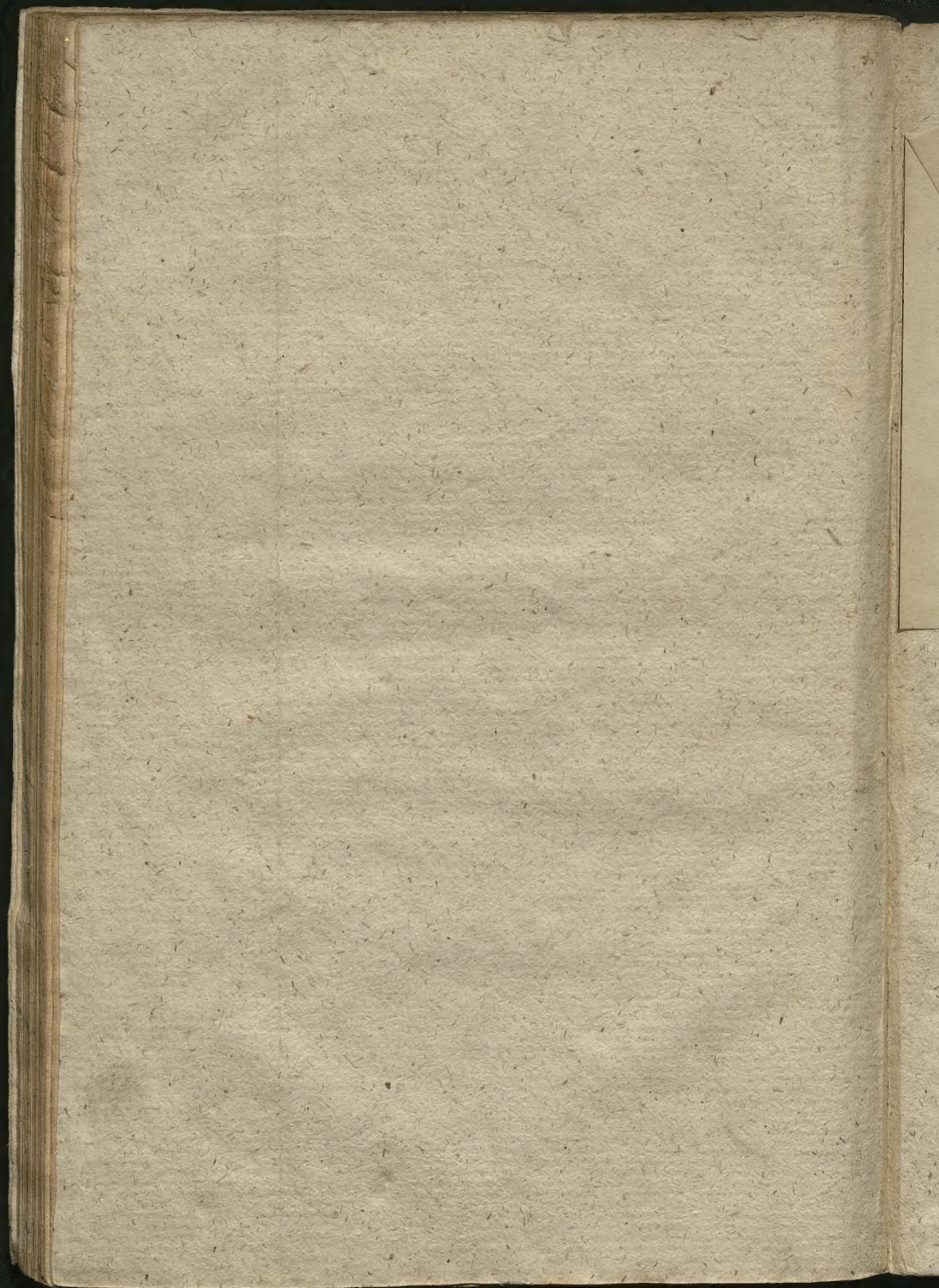
Finunt exempla de gaudijs regni celorum: Et aliorum trium nouissimorum
Impressa in sancta Colonia per me Henricum Quentell. Anno domini M. cccc. xcij.

Bibl. Jag.









93



